

Nitriansky samosprávny kraj

Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre

Kalendár výročí

**osobností a udalostí
okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce
na rok 2021**

Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre

KALENDÁR VÝROČÍ

osobností a udalostí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce na rok 2021

Súpis jubilujúcich osobností a udalostí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce

Nitra 2020

OBSAH

Obsah	3
Úvod	4
Menný register	5
Miestny register	8
I. Osobnosti	12
II. Udalosti	86

ÚVOD

Vážení čitatelia,

Kalendár výročí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce na rok 2021, ktorý Vám prekladáme, je výberovým súpisom osobností životom a dielom spätých s týmito okresmi. Nájdete v ňom mená významných vedcov, umelcov, lekárov, pedagogických a kultúrnych pracovníkov, národných dejateľov a cirkevných predstaviteľov jubilujúcich v tomto roku. Jeho súčasťou sú aj výročia udalostí, ktoré sa udiali v spomínaných okresoch.

Heslá osobností obsahujú priezvisko a meno, dátum a miesto narodenia, úmrtia, stručnú charakteristiku osobnosti, základné životopisné údaje vo vzťahu k regiónu a výročie. Pri nejednotnosti prameňov o dátach narodenia alebo úmrtia sme použili údaje uvádzané v Slovenskom biografickom slovníku zv. I-VI (1986-1944). Heslá udalostí obsahujú dátum, ich stručnú charakteristiku a výročie. U oboch typov hesiel sú uvedené literárne pramene, umožňujúce používateľovi získať podrobnejšie informácie o osobnosti alebo udalosti, ktorá ho zaujíma.

Záznamy o osobnostiach sú uvádzané chronologicky podľa mesiacov a dní, udalosti sú radené chronologicky podľa rokov.

Pri spracovaní tohto súpisu bola použitá elektronická databáza regionálnych osobností a udalostí a ďalšie kartotéky Oddelenia metodiky, bibliografie a koordinácie Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre, fond regionálnej literatúry a všeobecné i špecializované encyklopedické diela. Prehľad o nich poskytuje bibliografia použitej literatúry, ktorá je súčasťou tohto kalendára. Všetky v nej uvedené informačné pramene sú záujemcom k dispozícii na oddelení metodiky, bibliografie a koordinácie.

Pre ľahšiu orientáciu je kalendár doplnený menným a miestnym registrom. V registroch sa uvádzajú čísla záznamov o príslušnej osobnosti a údaje o miestach, ktoré sa vzťahujú k jej životu.

Materiál je určený kultúrno-osvetovým pracovníkom, pedagógom, študentom a všetkým tým, ktorí sa zaujímajú o dejiny okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce.

Zostavovateľka

MENNÝ REGISTER

(číslo uvedené pri mene znamená číslo záznamu)

ADALRAM	80	FILKORN, Eugen	193
AGOSTON (Adler), Emil	216	FORGÁČ, František IV. Franciscu	233
ALBINIOVÁ-JANOŠKOVÁ, Olga	122	FORGÁCH, Karol III.	58
ALMÁŠI (Almássy), Štefan	219	FRANKO, Mikuláš	50
ANDRAŠČÍK, Michal	147	FRIČOVSKÝ, František	196
ARNOLD, Jozef	107	GAÁL, Tibor	115
BAGAR, Andrej	132	GAL (Gaál), František	213
BACHLETOVÁ, Frida	53	GAZDA, Jozef	73
BAJZA, Jozef Ignác	208	GENČI, Ladislav	93
BAKO, Dominik	110	GLONČÁK, Alojz	126
BALAZSOVICS, Gyula	239	GRÁČIK, Dezider	39
BALIŠ, Ján	111	GRASALKOVIČ, Anton	207
BARTOŠ, Peter Pavol	105	GRESNÁRYK (Gresznárik), Ladislav	200
BATELOVÁ-Michalčeková, Stanislava	43	GREŠŠO, Ľudovít	2
BELO I.	228	GROMOVÁ, Zdenka	42
BELO IV.	229	GUDERNA, Ladislav	100
BENDE, Imrich	62	GUNIŠ, Cyril Marián	69
BEŇUŠKA, Pavol	19	HABOVŠTIAKOVÁ, Katarína	177
BERZENECI, Juraj	230	HALASI, Leopold	119
BEZÁK, Anton	176	HANKO, Milan (Elemír)	27
BIGINGER, František	72	HAVERL, Leopold	31
BOHÁČ, Jozef	188	HERMAN, František	150
BŮHM, Jaroslav	47	HERODEK, Július	112
BOKROŠ, Koloman	140	HEVESSYOVÁ, Šarlota	130
BOLFA, Ján	172	HLAVÁČ, Ľudovít	63
BOŠIANSKY, Jozef	209	HLAVATÝ, Jozef	82
BRAXÁTOR, František	221	HODÁL, Florián	7
CAGÁŇ (Czagányi), Matej	26	HOLUBY, Jozef Ľudovít	59
CZAMBELOVÁ, Anna	183	HORHI (Horhy), Michal	23
ČÁDY, Pavol	134	HORVÁT, Pavel	173
ČERETKOVÁ-GÁLLOVÁ, Marína (Mária)	163	HORVÁTH, Emil Jozef	1
ČUPKA, Václav	116	HORVÁTH, Pavol	197
DALLOŠ, Štefan	220	HRDINA, Ladislav	65
DATEL (Gyattel), Anton	48	HRUŠOVSKÝ, Dominik	101
DEMIAN, Ladislav	98	HUZÁR, Štefan st.	144
DEMO, Milan	152	CHLEBO, Ján	99
DIDI, Ľudovít	13	CHOMKOVIČ, Gregor	75
DOBROVODSKÝ, Ján	83	CHOVANEK, Michal	171
DODOKAY, Alexander	232	CHROPOVSKÝ, Bohuslav	135
DOMBAY, Hugo	236	IVANOVÁ, Anna	68
DRUG, Štefan	202	JANDA, Štefan	139
DUALSKÝ, Ján	57	JANSKÝ, František Vojtech	46
DUBRAVICKÝ, Jozef	78	JANŠÁK, Štefan	159
ĎURIŠ, Ľudovít	25	JARÁBEK, Karol	14
DUŠEK, Bohumil	117	JESENSKÝ, Alojz	10
DUŠINSKÝ, Leopold	121	JUHARI, Karol	76
ENHOFF, Štefan	114	JURÍK, František	120
ERDŐDI, Ladislav Adam	88	KABINA, František	198
ESTERHÁZY, Ján	52	KÁKOŠ, Ján	155
FAHRMANN (Farmann), František	67	KAPSZ, Viktor Karol	215
FÁNDLY, Juraj	44	KAZÍK, Rudolf	16
FARMADIN, Rudolf	11	KEGLEVIČ, Ján	90
FESZTORÁCSY (Festoráci), Július	238	KELLNER, Juraj	3

KIČKA (Kicska), Emil	191	POLÓNYOVÁ-ŽALUDOVÁ, Ružena	106
KIŠ (Kiss, Ilméri), Štefan	136	PORUBSKÝ, Štefan	153
KLAUS, Alojz	30	POZDIŠOVSKÝ, Štefan	218
KLIMENT Ochridský	128	PRIBINA	56
KLUCH, Jozef	223	PROCHÁDZKA, Imrich	174
KOCEL	227	PRUŽINSKÝ, Dominik	131
KOMPÁNEK, Jozef	157	PULLMANN, Ján	85
KORČEK, Ladislav	162	RÁCKOVÁ, Theresia Veronika	95
KOREC, Rudolf	28	RADVÁNYI, Celestín Anton	55
KOSOVIC, Karol	108	RAJNIAK, Ondrej	165
KOSPER, Andrej	5	RAKOVSKÝ, Štefan	123
KOVÁČ, Michal	64	RÉSŐ, Zoltán E.	12
KRÁL, Janko	97	RIBOTICKÝ, Leonard	231
KRIŠTOF, Štefan	169	RIMKO, Andrej	170
KRPELEC, Juraj	124	RIPPA, Blažej Konštantín	5
KUBÍK, Dionýz Ignác	160	ROMANOVSKÝ, Ján	4
KUBOLKA, Aurel	29	ROSINSKÝ, Ján Nepomuk	217
LACO, Jozef	149	RUMANOVSKÝ, Ivan	210
LELKES, Adolf	145	SAUBEREROVÁ-NITRAYOVÁ, Alica	206
LENCI, Dušan	92	SCHREIER, Norbert	182
LIPPERT, Jozef	17	SCHWARZ (Schwartz), Štefan	141
LÓSY, Gejza	234	SIDOR, Viktor	180
LUKNIŠ, Michal	41	SLÁDEČKA, Garry (Ladislav)	74
LYKA, Ján	235	SMIDA, Karol	21
MACUDZIŇSKA-HALMOŠOVÁ, Silvia	194	SPIŠÁK, Karol	138
MADVA, František	158	SRHOLEC, Anton	8
MAGIN, Ján Baltazár	6	STRELKA, Imrich	156
MAGNUSEK, Vojtech	175	STUDENÝ, František	113
MANDELÍK, Štefan	224	SULOVSKEJ (Szulvovszky), Štefan	186
MARKO, Jozef	81	SVĀTOKRÍŽNY, Peter	199
MARTIŠ, Rudolf	87	SVITAČ, Jozef	166
MASSÁNYI, Edmund	203	SVOBODA, Fraňo	109
MÉSZÁROŠ (Mesároš), Ondrej	181	SVOBODOVÁ, Etela	133
MIČÍK, Miloš Jozef	60	SVOBODOVÁ, Marie	86
MIGAZZI, Viliam	146	SZÁKÁLL, František	37
MIGAZZIOVÁ-Marczibányiová Antónia	96	SZENTIVÁNYI, Zsigmond	237
MIHÁLIK, Anton	49	SZONDI, Leopold	20
MIHALOVIČ, Eduard	129	ŠÁBLIK (Szablik), Štefan (Gabriel)	84
MIŠÁK, Jozef	66	ŠAFÁR, Emil Pavol	190
MIŠKÓCI, Matej	33	ŠAFAROVIC, Anton Daniel	125
MOJMÍR I.	226	ŠALÁT, Tibor	89
MOJTO, František	9	ŠAPOŠNIKOVA-Aujeská, Ľudmila (Nataša)	36
MÜLLER, Vlado	54	ŠEVČÍK, Štefan	151
MURÁNI-NEŽATICKÝ, Jozef	94	ŠIKULA, Vincent	179
NEJEDLÝ, Jozef	143	ŠUMNÝ, Ján	137
NEMEC, František	168	ŠUPČÍK, Ernest	61
NEMRVA, František	24	TAKÁČ, Pavol	187
NEUGEBAUER, Eduard	22	TÓT, (Tóth), František	35
NYULASSY, Ľudovít	204	TÓT, (Tóth), Ján	127
ONDREJKOVIČ, Karol	154	TÓTH, František	161
OSTROVSKÝ, Jozef	118	TÓTH, Peter	214
OSTROVSKÝ, Juraj	71	TRUHLÍKOVÁ, Viola	34
OSVALD, František Richard	70	TURBA, Ján	79
OZÁBAL, Ján	184	TURČIANSKY (Thuróczy), Viliam	104
PANÁK, Albert	212	TYRŠEL, Dušan	102
PAVELEKOVÁ, Magda	103	URMÍNSKY, Jozef	211
PAVLOVIČ, Michal	164	UŽOVIČ, Ján	91
PÉTER, Jozef	38	VÁJLOK, Sándor	225
POCKODY, Alexander	142	VALÁŠEK, Pavel (Pavol)	18

VALKOVIČ, Gustáv	148	ZÁHOREC, Emil	185
VAŠKO, Alexander	40	ZELENÁK, Ján	178
VELECKÝ, Vladimír	192	ZELNÍK, Jaroslav	51
VENCEL, Vojtech	32	ZRUBEC, Laco	167
VILLINGER, Jozef Kalazanský	201	ZRUBEC, Severín	189
VOJDA, Ľudovít	222	ZÚRIK, Koloman st.	77
VOZÁR, Jozef	195	ŽATKO (Bor Ján), Ernest	45
ZÁBREDSKÝ, Andrej	205		

MIESTNY REGISTER

(číslo uvedené pri mieste znamená číslo záznamu, resp. záznamov)

Alekšince	61,145,255	Čermany	139
Argenteuil	185	Červený Hrádok	262
Báb	142,248	Diakovce	122,159,225
Babindol	259	Dlhá nad Váhom	232
Baja	62	Dobrá Voda u Hořic	117
Banka pri Piešťanoch	174	Dodoka	232
Bánov	95	Doľany	44
Bánovce nad Bebravou	48,121,142,217	Dolná Súča	149
Banská Bystrica	65,72,92,123,	Dolný Kubín	50
137,164,183,229		Dražovce	168
Banská Štiavnica	133,195	Dubnica nad Váhom	6
Bardejov	137	Dubová pri Modre	179
Baťovany	212	Dunajská Lužná	195
Beckov	57	Dyčka	23
Békásmegyer	198	Eger	136
Belá	188	Gáčov (obec Neverice)	150
Beladice	254	Gelnica	229
Belehrad	100,177	Golianovo	253
Bělotín	182	Gorizia (Taliano)	127
Berlín	216	Graz	83
Bobot	137	Gutenstein	17
Bohdanovce nad Trnavou	171	Györi	58
Bojnice	7,27,195,200	Háj	122
Bolešov	149	Hájniky (dnes Sliach)	3
Bošác	168	Halič	233
Branč	130,246	Heřmanův Městec	30
Bratislava	2,3,7,8,15,16,17,22,	Hlohovec	162,231
23,25,27,31,34,36,39,41,43,53,54,55,59,61,63,65,66,67,		Hnúšťa	77
69,78,82,83,86,87,88,89,92,100,103,105,107,110,113,		Hodonín	159
115,120,123,126,132,134,135,136,138,145,146,148,149,		Hodruša-Hámre	70
151,153,154,155,156,159,163,164,165,166,167,173,176,		Holešov na Morave	47
177,178,179,183,184,189,192,194,195,196,199,202,203,		Holíč	68,174
204,206,207,208,210,217,220,221,232		Horná Súča	61
Brno	43,75,105,159,194,	Horné Lefantovce	127
233		Horné Obdokovce	191,220
Brodzany	112	Horné Orešany	82
Budapešť	20,23,32,40,67,76,	Horný Vinodol (dnes Vinodol)	190
85,90,114,119,140,198,204,209,213,216,225,229,235		Hořice	66
Budín	44,90	Hradište	64,157
Bušince	222	Hranice na Morave	40,107
Bytča	151	Hronský Beňadik	14
Bzenica	198	Hrušky	192
Bzinec pod Javorinou	18	Hybe	165
Cabaj	199	Chtelnica	118
Cabaj-Čápor	172,245	Chynorany	175,176,212
Cífer	109	Ivanka pri Dunaji	207
Csoky	96	Ivanka pri Nitre	95,104,108,
Czörör	207	236	
Čab	260	Jarok	6,124,125
Čakajovce	247	Jasenica	68
Čápor	85,238	Jasenová	122
Častá	44,65	Jaslovce (časť Jaslov. Bohunic)	154
Čataj	135	Jasov	177
		Jelenec	58,130,140,
		233	

Jelšovce	68,261	139,179	
Kalocsa	201	Mohelnice-Mírov	52
Kaloča	84	Mojmírovce	37,136,194,207,
Kamenica nad Torysou	147	211,252	
Kapince	164,258	Mošovce	33
Kežmarok	229	Môťová	74
Kladno	86	Mužla	152
Klasov	250	Nadlice	78
Kláštorek pod Znievom	176,198,223	Naháč	44,88,174
Klenovec	77	Nairobi (Keňa)	95
Kokava nad Rimavicou	99	Neded	241
Kolíňany	13,58	Nemšová	158
Komárno	142,148,152	Nežatice-Malé Ripňany	94
Komjatice	46,83,87,207	Nitra	1,2,3,4,5,7,9,10,
Kostoľany pod Tribečom	40,58	11,13,14,15,16,17,18,19,20,22,23,24,25,26,27,30,31,32,	
Köszeg	103	33,34,35,36,37,39,40,42,43,45,46,47,48,49,50,51,54,55,	
Košice	42,50,51,68,93,107,	56,57,58,59,60,61,62,64,67,69,71,72,73,74,75,76,77,78,	
117,126,132,154,180,220,225		79,80,81,82,83,84,85,86,87,88,92,93,94,98,99,100,101,	
Kovalovice	73	102,103,106,107,108,110,112,113,114,116,117,118,119,	
Kovarce	196	121,124,125,127,128,129,130,132,134,135,136,138,140,	
Krakov	83,202	141,143,144,145,147,148,151,152,154,155,157,158,160,	
Krakovany	49	161,162,163,164,165,166,167,168,169,170,173,175,176,	
Kríž	28	177,178,179,180,181,182,183,184,185,186,187,188,190,	
Kroměříž	17	192,193,195,196,197,198,199,201,202,203,204,205,206,	
Krupina	98,229	207,209,210,212,213,215,216,217,220,221,222,223,226,	
Krušovce	196	227,228,229,230,233,234,235,236,238,240,266,267,268,	
Kyjov	172	269,273,274,276,279,280,282,283,284,285,289,290,	
Kynek	91	Nitra-Dolné Krškany	104,135
Kýreš (pri Vrábľoch)	192	Nitra-Dražovce	178
Lanus Oeste (Buenos Aires)	45	Nitra-Horné Krškany	135
Lednické Rovne	149	Nitra-Chrenová	145,202
Leopoldov-Mestečko	34	Nitra-Janíkovce	10
Letohrad	121	Nitra-Klokočina	135
Levice	14,34,55,103,	Nitra-Párovce	135
115,218		Nitrianske Hrnčiarovce	11,130
Levoča	224	Nitrianske Pravno	193,209
Liptovský Mikuláš	97,105,122,218	Nitrianske Rudno	158
Litoměřice	77	Nitrianske Sučany	158
Lubina	59	Nová Baňa	195
Ľuborča (dnes súčasť Nemšovej)	149	Nová Ves nad Žitavou	113
Lučenec	94	Nové Mesto nad Váhom	142,229
Lúcnica nad Žitavou	63	Nové Sady	224,249
Lukačovce	44	Nové Zámky	12,55,83,89,
Lužianky	272	137,174	
Malá Čansa	27	Nýrovce	182
Malacky	41,54	Obyce	120
Malé Krškany (Krškany)	169	Olomouc	17
Malé Vozokany-Nové Vozokany	148	Ompitál-Dolňany	44
Malé Zálužie (pri Nitre)	164	Oradea	17
Martin	1,54,97,105,124,	Oslany	129
132,137		Ostratice	157
Martin-Jahodník	60	Ostrava	123
Martinová	115	Ostrihom	91,145,219,
Melek	110	223,229,232	
Mníchov	67,203	Osuské	159
Močenok	62,139,193,204,	Pardubice	132
218,223		Paríž	67,118,216
Mödling pri Viedni	49,58	Partizánske	71,212
Modra	14,59,65,109,	Pavlovce nad Uhom	42

Pécs	114,219	Svätoplukovo-Šalgov	25
Pešť	84, 91,136,186,196,	Svit	1
201,219		Szekszárd	228
Pezinok	59,110,153	Sziget	84
Piešťany	46,114,190	Šahy	110,174
Plzeň	166	Šaľa	12,29,38,
Pobedim	174	44,65,71,82,109,122,126,133,148,198,200,219,231,232,	
Podolie	139	233237,239,265,281,287,288	
Pohranice	130	Šaštín	44
Poľný Kesov	187	Široké	205
Popudinské Močidlany	224	Šišov	173
Porostov	180	Štiavnik	197
Praha	12,37,47,59,73,86,	Štitáre	130
89,93,106,107,113,121,137,140,194,203		Štúrovo	118,167
Predajná	201	Šurany	63,89,101,
Predmier	158,208	127	
Prievidza	7,27,74,129,160,193,	Šurianky	171
201		Tajná	214
Prievoz	65	Tesárske Mlyňany	66
Prílepy (súčasť Zlatých Moraviec)	150	Tešedíkovo	38
Prostějov	107	Tisovec	21,113
Pruské	9,143,157	Topoľčany	4,7,19,67,
Przegonina	75	78,81,112,145,169	
Příbram	106	Topoľčianky	16,66,90,
Púchov	13,96	123,131,156,197,270	
Raabs	141	Trenčianska Teplá	5,158
Radošina	168	Trenčianska Turá	197
Radošovce	184	Trenčianske Teplice	132
Rakovnica	93	Trenčianske Teplice (Teplička nad Váhom)	5
Rastice	156	Trenčín	26,28,55,61,
Rím	32,67,82,101	69,72,75,85,98,107,123,129,142,149,158,183,218	
Rišňovce	14	Trnava	19,31,44,55,67,70,
Rožňava	83	74,92,109,119,125,133,143,145,206,207,219,223,229,	
Rumanová	111,244	231,233	
Ružomberok	53	Trnovec nad Váhom	15,149
Rybany	35	Turiec	232
Salzburg	80	Turzovka	197
Saratov	36	Uhrovec	49
Sarnia	40	Vacov	201
Segedín	84	Vadičov	197
Selice	12	Vajka	89
Senica	57,102,209	Vajka nad Žitavou (časť obce Lúčnica nad Žitavou)	189
Sereď	44,126	Vál	211
Skačany	124,213	Vancouver	100
Skalica	8,35,158	Varín	181
Sklené Teplice	233	Varšava	176
Sládečkovce-Močenok	139	Velčice	58
Sľažany	243	Velehrad	17
Sľažany-Horné Sľažany	191	Velica	128
Slopná	125	Veľká Dolina	210,277
Slovenská Lupča	29,183	Veľká Maňa (Maňa)	101,
Smolenice	176	Veľké Bielice	19,212
Spišská Stará Ves	116	Veľké Borové	126
Spišský Štiavnik	78,110	Veľké Chlievany	69
Stará Turá	71,105	Veľké Vozokany	14
Stari Becej	136	Veľké Zálužice (súčasť Zalužíc)	170
Subotica	213	Veľké Zálužie	8,257
Súľov	124,186	Veľké Zálužie (Ujľak)	52
Svätoplukovo	206,263	Veľký Klíž	7

Veprovac	219
Viedeň	17,23,32,58,59,72, 75,83,90,114,129,140,141,157,198,203,208,232,233
Vieska nad Žitavou	264
Vígľaš	116
Vinodol	153
Voderady	40
Vráble	13,70,115,159, 214,271,275,278
Vrbové	6
Výčapy-Opatovce	68
Záblatie	142
Záhreb	232
Zbehy	163,251
Zemianske Podhradie	59
Zlaté Moravce	14,21,28,41,63,87, 89,96,97,101,105,109,113,118,120,123,137,146,150, 153,156,167,174,184,185,197,216,221,272,286
Zlatno	41,58,242
Zlatno (časť Českého Brezova)	1
Zürich	20,221
Zvolen	2,55,92,229
Žabokreky nad Nitrou	45
Ženeva	221
Žihárec	256
Žilina	208,222
Žitavce	115,159

I. OSOBNOSTI

JANUÁR

1.

HORVÁTH, Emil Jozef - 20. výročie úmrtia

27. august 1923 Zlatno (časť Českého Brezova) - 1. január 2001 Martin, poch. vo Svite

Divadelný a filmový herec. Už v mladosti sa venoval ochotníckemu divadlu. V rokoch 1941-1944 pôsobil v Slovenskom ľudovom divadle v Nitre, kde sa z inšpicienta a šepkára vypracoval na platného člena hereckého súboru. Od roku 1946 pôsobil v Divadle SNP v Martine. Vytvoril rad postáv i žánrových typov v komických, tragikomických i tragických príbehoch. Hral aj vo filmoch, v televíznych inscenáciách a účinkoval v rozhlase.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv.6.: His-Im. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2010. - S. 191.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 476-477.

Divadelníctvo v Nitre v rokoch 1939-1945 / Miroslav Palárik. In: Studia Historica Nitre. - ISSN 1338-7219, Roč. 21, č. 2 (2017), s. 366-430.

2.

GREŠŠO, Ľudovít - 105. výročie narodenia

3. január 1916 Zvolen - 8. február 1982 Nitra, poch. v Bratislave

Divadelný a filmový herec. V rokoch 1965-1982 pôsobil v Divadle Andreja Bagara v Nitre. Bol vynikajúcim predstaviteľom charakterových postáv klasických i súčasných hier. Uplatnil sa ako zrelý charakterový herec vo všetkých žánroch domáceho i svetového repertoáru. Vytvoril vyše 120 javiskových a takmer 80 filmových a televíznych postáv.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 426.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-J. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 196.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 49-50.

3.

KELLNER, Juraj - 110. výročie narodenia

4. január 1911 Hájniky (dnes Sliach) - 9. júl 1992 Nitra

Tanečník, učiteľ tanca. V rokoch 1940-1950 viedol tanečnú školu v Nitre. Potom pôsobil v Bratislave. Po návrate do Nitry v roku 1961 spolu s manželkou dlhé roky viedli kurzy spoločenského tanca a spoločenskej výchovy v Parku kultúry a oddychu v Nitre.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 173.

Náš profesor tanca : Spomienka na vyše 50 rokov aktívnej práce pre Nitru / -sk-. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. 15, č. 12 (1991), s. 8-9.

4.

ROMANOVSKÝ, Ján - 105. výročie narodenia

4. január 1916 Topoľčany - 8. máj 1989 Nitra

Spisovateľ pre deti a mládež, dramatik, prozaik, režisér. Po meštianskej škole v Topoľčanoch v rokoch 1934-1935 absolvoval Obchodnú akadémiu v Nitre. Od roku 1951 pôsobil najprv ako umelecký vedúci, v rokoch 1964-1971 ako riaditeľ Bábkového súboru Krajského divadla v Nitre. V rokoch 1971-1976 riaditeľ činoherného súboru Krajského divadla v Nitre. Zaslúžil sa o vysokú profesionálnu úroveň nitrianskych divadelných scén. Dramatizoval slovenské ľudové rozprávky, písal nové hry a uvádzal ich v nitrianskom bábkovom divadle. Venoval sa aj prekladaniu bábkových hier najmä z češtiny a ruštiny.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 258-259.

Literárne prechádzky po Nitrianskom regióne : metodický materiál pre prácu s mládežou v oblasti vlasteneckej výchovy ; [zostavila Danica Repková]. - 1. vyd. - Nitra : Okresná knižnica, 1987. - S. 8-9.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 394.

5.

KOSPER, Andrej - 180. výročie úmrtia

5. máj 1788 Nitra - 5. január 1841 Trenčianske Teplice (Teplička nad Váhom)

Ľudovýchovný pracovník, šľachtiteľ, propagátor ovocinárstva a včelárstva, pedagóg. Teológiu študoval pravdepodobne v Nitre a neskôr pôsobil ako profesor teológie v biskupskom lýceu v Nitre. Bol farárom v Trenčianskej Teplej a zároveň tabulárnym sudcom Trenčianskej stolice. Zaoberal sa pestovaním a šľachtením pšenice, propagátor ovocinárstva a včelárstva. Organizoval nedeľné prednášky a večerné školenia, šíril slovenskú tlač a usporadúval divadelné predstavenia.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 727.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 190.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 174.

6.

MAGIN, Ján Baltazár - 340. výročie narodenia

6. január 1681 Vrbové - 27. marec 1734 Dubnica nad Váhom

Kanonik, historik, básnik. V rokoch 1709-1712 pôsobil ako katolícky farár v Jarku. V roku 1731 ho vymenovali za titulárneho kanonika Nitrianskej kapituly. Bol znalcom cirkevného a svetského práva, antickej vzdelanosti a literatúry. Napísal aj niekoľko latinských básní.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 855-856.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 19-20.

Slovník slovenských spisovateľov. - Praha : Nakladateľstvo Libri, 2000. - S. 290.

7.

HODÁL, Florián - 105. výročie narodenia

6. január 1916 Veľký Klíž - 5. november 1985 Bojnice

Archivár, gymnaziálny profesor, muzeálny pracovník. Navštevoval gymnázium v Nitre a neskôr v Prievidzi, kde v r. 1938 maturoval. V roku 1940 absolvoval Filozofickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, odbor história a slovenský jazyk. Pôsobil ako profesor na gymnáziu v Topoľčanoch a v Prievidzi. Od roku 1950 riaditeľ múzea v Bojniciach. Je spoluzakladateľom prvej zoolologickej záhrady na Slovensku. V r. 1959-1960 z jeho podnetu založili v Nitre Slovenské poľnohospodárske múzeum. Publikoval aj historické a vlastivedné články a štúdie.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-J. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 275.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 303.

8.

SRHOLEC, Anton - 5. výročie úmrtia

12. jún 1929 Skalica - 7. január 2016 Bratislava, poch. v Skalici

Kňaz, náboženský spisovateľ, sociálny pracovník, trpiteľ za vieru. V rokoch 1978-1982 pôsobil ako farár vo Veľkom Záluží. Bol všestranne činný v rozličných kresťanských, humanitných a sociálnych organizáciách doma i v zahraničí. Venoval sa bezdomovcom, pre ktorých bol otcom Antóniom. Jeho literárne práce majú silný autobiografický náboj. V roku 2016 mu bola in memoriam udelená Cena Pavla Straussa.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1270-1272.

Anton Srholec - apoštol slovenských bezdomovcov / Imrich Bariak. - Fotogr. In: Literárny týždenník. - Roč. XXX, č. 1-2 (2017), s. 8.

Ceny Pavla Straussa pre štyri významné osobnosti / Jana Černáková. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 25, č. 47 (2016), s. 12.

Kultúrne osobnosti prevzali Cenu Pavla Straussa / (SY). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXXI, č. 1 (2017), s. 5.

9.

MOJTO, František - 50. výročie úmrtia

10. október 1885 Pruské - 11. január 1971 Nitra

Učiteľ, školský pracovník, verejný činiteľ. Pôsobil v Nitre od roku 1922 ako učiteľ. V rokoch 1935-1945 riaditeľ ľudovej školy na Zobore. Je autorom viacerých učebníc a príručiek, redaktor odborných pedagogických periodík. Bol aktívny aj v spolčkovej činnosti a publicistike ako dlhoročný šéfredaktor časopisu Slovenský učiteľ. Podieľal sa aj na založení Zemského učiteľského spolku a bol jeho dlhoročným členom. V r. 1929-1935 pôsobil ako poslanec Národného zhromaždenia. Od roku 1932 až do roku 1945 starosta Nitry. Počas svojho pôsobenia v tejto funkcii sa významne sa zaslúžil o výstavbu a modernizáciu mesta.

Literatúra:

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - 1. vyd. - Nitra : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 88-89.

Nitra : ako si ňa pamätáme. 1 / Vladimír Bárta a kolektív. - [1. vyd.]. - Slovenská Ľupča : AB ART press, [2016]. - S. 38-41.

Reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - 1. vyd. - Nitra : Dom Matice slovenskej v Nitre, 2006. - S. 200-201.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 101-102.

10.

JESENSKÝ, Alojz - 100. výročie úmrtia

17. november 1849 Nitra - Janíkovce - 13. január 1921 Nitra

Cirkevný hodnostár, numizmatik. Študoval na piaristickom gymnáziu v Nitre. Od roku 1876 pôsobil na Biskupskom úrade v Nitre. V roku 1898 sídelný kanonik Nitrianskej kapituly, v r. 1901 titulárny opát a v r. 1908 pôsobil ako komisár pre nitrianske gymnáziá.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1989. - S. 68-69.

11.

FARMADIN, Rudolf - 65. výročie narodenia

14. január 1956 Nitra - 24. december 2010 Nitra, poch. v Nitrianskych Hrnčiarovciach

Športovec, karatista, tréner. V rokoch 1979-1981 bol majstrom Československa v karate. Od roku 1991 prezident a tréner Karate klubu Farmex Nitra. V dorasteneckých a juniorských kategóriách vychoval piatich majstrov Európy. Jeho trénerská práca bola značkou moderného športového karate. Patril medzi najúspešnejších trénerov na Slovensku.

Literatúra:

Legends nitrianskeho športu / FAN. - Fotogr. In: Nitrianske noviny. - Roč. IX, č. 3 (2000), s. 11.

Memoriál Rudolfa Farmadina / (KI). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 49 (2018), s. 34.

12.

RÉSŐ, Zoltán E. - 25. výročie úmrtia

5. august 1912 Selice - 15. január 1996 Šaľa

Spisovateľ, básnik. Strednú školu absolvoval v Nových Zámkoch, farmakológiu študoval v Prahe. Pracoval v cukrovare ako inžinier, potom ako lekárnik, farmaceut. Už počas štúdií sa zaoberal poéziou. Jeho prvú zbierku básní čs. úrady skonfiškovali. V 30. rokoch mu vychádzali básnické zbierky. V staršom veku sa venoval hlavne prozaickým prácam. V románoch Újvári gimnazisták (Novozámockí gymnazisti, 1991) a Prágai egyetímisták (Pražskí vysokoškoláci, 1995) spracoval svoju mladosť a študentské roky.

Literatúra:

A cseh/szlovákiai magyar irodalom lexikona 1918-1995. - Bratislava : Madách-Posonium, 1997. - S. 268.

13.

DIDI, Ľudovít - 90. výročie narodenia

16. január 1931 Púchov - 15. september 2013 Vrábľa

Pedagogický pracovník, učiteľ, spisovateľ. Prvý slovenský tvorca autentického rómskeho románu. Vyštudoval Vysokú školu pedagogickú v Nitre. Pôsobil ako učiteľ a v roku 1966 vedúci vychovávateľ

v osobitnej škole vo Vrábľoch. Po politickej a občianskej rehabilitácii v roku 1990 sa stal riaditeľom Detského domova v Kolíňanoch. Jeho literárne diela začali vznikať až v dôchodkovom veku a prvý z nich, román Príbehy svätené vetrom, publikoval ako sedemdesiatročný v roku 2004. Vo Vrábľoch bol predsedom mestskej organizácie Zväzu Cigánov a založil tu prvý cigánsky súbor v kraji "ROMO". V roku 2014 mu bola udelená Cena mesta Vrábľa In memoriam za literárnu tvorbu, celoživotný občiansky postoj a dôstojnú reprezentáciu mesta Vrábľa.

Literatúra:

Podujatia : cena mesta Ľudovítovi Didimu. In: Naše Vrábľa. - Roč. XI, č. 5 (2014), s. 1.

Román, po ktorom určite siahnete / - s i -. In: Nitrianske noviny. - Roč. 14, č. 7 (2005), s. 3.

Výnimočný Ľudovít Didí / Eva Dóriová. - Fotogr. In: Naše Vrábľa. - Roč. XI, č. 7 (2014), s. 1.

14.

JARÁBEK, Karol - 100. výročie narodenia

17. január 1921 Modra - 25. apríl 1988 Nitra, poch. v Hronskom Beňadiku

Učiteľ, vysokoškolský pedagóg. Po absolvovaní učiteľskej akadémie v Modre učil na viacerých základných školách (v Rišňovciach, Hronskom Beňadiku, vo Veľkých Vozokanoch) na Pedagogickej škole v Zlatých Moravciach, v Leviciach a v rokoch 1961-1981 pôsobil na Pedagogickej fakulte v Nitre. Zaoberal sa otázkami pedagogickej teórie a praxe, postgraduálnemu štúdiu učiteľov a dejinám pedagogiky. Je spoluautorom učebnice Teória vyučovania a autorom odborných monografických prác a článkov, novinárskych príspevkov o histórii obcí, kaštieľov, osobností a krajových zaujímavostiach.

Literatúra:

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 364.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 67.

Nestor nitrianskej pedagogickej vedy / Viera Žbirková. In: Učiteľské pohľady : Spravodaj pedagógov okresu Nitra. - Roč. 1, č. 2 (1991-1992), s. 1.

15.

RIPPA, Blažej Konštantín - 40. výročie úmrtia

1. február 1912 Trnovec nad Váhom - 17. január 1981 Bratislava

Lekár, publicista. Študoval na gymnáziu v Nitre, medicínu na Lekárskej fakulte UK v Bratislave. Zakladateľ a vedúci interného oddelenia Železničnej polikliniky v Bratislave. Zaoberal sa ochoreniami kardiovaskulárneho systému a diabetes mellitus. Venoval sa aj histórii medicíny, problematike pracovného lekárstva a zdravotno-osvetovej činnosti. Spoluzakladateľ Národnej transfúznej služby, jeden zo zostavovateľov štatútu darcovstva krvi s kritériami na dobrovoľných darcov, aktívny pracovník Československého Červeného kríža.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 95.

16.

KAZÍK, Rudolf - 90. výročie narodenia

18. január 1931 Topoľčianky - 26. máj 2008 Topoľčianky

Dramaturg, dramatik. Debutoval veselohrou *Chvost* v Krajevom divadle v Nitre (1955), knižne pod názvom *Na chvoste*. Študoval na gymnáziu a v Bratislave na hudobnom konzervatóriu. Koncom päťdesiatych rokov pôsobil v Slovenskej televízii ako dramaturg kultúrno-zábavnej redakcie a napokon dramaturg literárno-dramatickej redakcie. Spolupracoval so Slovenským rozhlasom, písal poviedky, rozhlasové hry detektívneho žánru, ale aj historicko-dokumentárne relácie. Autor divadelnej hry "Verona" a spoluautor slávneho televízneho prepisu románu Mila Urbana *Živý bič*.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv.1: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 562.

17.

LIPPERT, Jozef - 195. výročie narodenia

21. január 1826 Oradea (Rumunsko) - 15. august 1902 Gutenstein (Rakúsko)

Architekt a reštaurátor nemeckého pôvodu. Architekt vo Viedni, činný hlavne vo Viedni a v Uhrách. Žiak L. Ernsta. Na Morave postavil novú kaplnku sv. Cyrila na Velehrade (1862), reštauroval dóm v Olomouci a dobudoval seminár v Kroměříži. V rokoch 1863-1873 riadil obnovu domu v Bratislave. V Nitre v rokoch 1877-1878 viedol stavbu zadného krídla veľkého seminára, kde na žiadosť biskupa Augustína Roškovaniho vytvoril účelovú miestnosť pre diecéznu knižnicu.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 412.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 175.

18.

VALÁŠEK, Pavel (Pavol) - 105. výročie narodenia

22. január 1916 Bzince pod Javorinou - 19. február 1989 Nitra, poch. v Bzinciach pod Javorinou

Evanjelický farár, stúpenec ekumenizmu, účastník protifašistického odboja. V rokoch 1949-1989 pôsobil ako farár v Nitre, V rokoch 1958-1964 senior nitrianskeho seniorátu. Bol zakladateľom samostatného evanjelického cirkevného zboru v Nitre a v rokoch 1946-1948 bol podpredsedom Okresného národného výboru v Nitre za Demokratickú stranu.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 158-159.

Cirkevný hodnostár Pavel Valášek / Anton Pažitný. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XX, č. 4 (1996), s. 24-26.

19.

BEŇUŠKA, Pavol - 110. výročie narodenia

25. január 1911 Veľké Bielice (súčasť Partizánskeho) - 1. február 1972 Topoľčany

Filológ a teológ, publicista, prekladateľ, katolícky kňaz. V rokoch 1920-1923 študoval na gymnáziu v Nitre, rok v Trnave a v rokoch 1924-1929 opäť v Nitre. Dlhé roky pôsobil v Nitre ako biskupský archivár, ceremoniár a tajomník arcibiskupa Dr. Karola Kmeťku. V roku 1946 pápežský komorník, od roku 1949 prednášal cirkevné dejiny na Vysokej škole bohosloveckej v Nitre. Venoval sa kresťanskej filozofii, politickým a spoločenským problémom a prispieval do kultúrnych a cirkevných časopisov.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 371.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 97-98.

20.

SZONDI, Leopold - 35. výročie úmrtia

11. marec 1893 Nitra - 27. január 1986 Zürich (Švajčiarsko)

Lekár, významný vedec v odbore psychológie a psychiatrie. Študoval a pôsobil v Budapešti a v Zürichu, kde z jeho iniciatívy v r. 1958 vzniklo medzinárodné vedecké centrum pre analýzu osudu a v r. 1969 nadačný ústav "Szondiho inštitút". Popri Freudovi, Jungovi a Adlerovi patrí k zakladateľom modernej psychiatrie.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 142.

21.

SMIDA, Karol - 105. výročie narodenia

28. január 1916 Tisovec - 1. október 2003 Zlaté Moravce

Stredoškolský profesor, športovec. Od roku 1941-1983 pôsobil na Gymnáziu J. Kráľa v Zlatých Moravciach, kde sa stal správcom zbierok pre hry a telesnú výchovu. Organizátor medzitriednych, medziškolských, okresných športových súťaží. Bol vynikajúcim voľnoštyliarom, basketbalistom, futbalistom, hádzanárom, venoval sa ľahkej atletike. Reprezentant Slovenska v ľadovom hokeji, účastník zimných športových Európskych hier v Garnisch-Partenkirchene v roku 1940, kde sa po prvýkrát predstavila slovenská hokejová reprezentácia na medzinárodnej scéne.

Literatúra:

Rozlúčka s profesorom / (mt-r). In: Požitavské noviny. - Roč. 8, č. 18 (2003), s. 3.

Za prof. Karolom Smidom / M. Bátora. In: Tekovské noviny. - Roč. 13, č. 20 (2003), s. 7.

FEBRUÁR

22.

NEUGEBAUER, Eduard - 195. výročie narodenia

3. február 1826 Bratislava - 20. október 1865 Nitra

Kníhtlačiar. Syn Jozefa Neugebauera, zakladateľa prvej známej remeselnej tlačiarne v Nitre. Za kníhtlačiaru sa vyučil u svojho otca. Pôsobil ako vedúci, od r. 1857 majiteľ tlačiarne v Nitre. Tlačil knihy, noviny, drobné tlače v slovenčine, latinčine, maďarčine a v nemčine.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 106.

Z dejín nitrianskych tlačiarňí a typografov : tlačiareň Jozefa Neugebauera a jeho potomkov / Vladimír Černák. In: Nitra. - Roč. XXXV, č. 1 (2010), s. 26-27.

23.

HORHI (Horhy), Michal - 165. výročie úmrtia

25. september 1780 Dyčka - 5. február 1856 Budapešť (Maďarsko)

Poľnohospodársky odborník, priekopník mechanizácie poľnohospodárstva v Uhorsku. Gymnázium vyštudoval v Nitre a v Bratislave. Poľnohospodárstvo a prírodné vedy študoval na univerzite vo Viedni. V roku 1852 doviezol ako prvý z Anglicka mláčačky a žacie stroje. Publikoval mnohé odborné články v Uhorskom gazdovi.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 380.

24.

NEMRAVA, František - 130. výročie narodenia

6. február 1891 Nitra - 22. apríl 1970 Nitra

Hudobník, skladateľ. Skladal piesne šansónového štýlu - tanečné melódie, skeče a kuplety. Za éry nemých filmov vyhrával v kine Meteor v Nitre na husliach. V roku 1920 hral v prvom slovenskom kinoskeči, ktorý sa uskutočnil v Nitre.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 176.

Pri prvom kinoskeči / Ladislav Martinček. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 7, č. 2 (1983), s. 26-27.

25.

ĎURIŠ, Ludovít - 100. výročie narodenia

6. február 1921 Svätoplukovo-Šalgov - 30. júl 1967 Bratislava

Organizátor hudobného života, hudobník. Do roku 1940 študoval v Nitre, v rokoch 1940-1945 lesnícky odbor na SVŠT v Bratislave. Po roku 1945 pracoval ako lesný inžinier v Štátnych lesoch, potom pôsobil ako spevák v Slovenskej filharmónii. V rokoch 1949-1956 pôsobil v miešanom zbore Československého rozhlasu, 1954-1957 pracovník Koncertnej a divadelnej kancelárie, od roku 1958 riaditeľ sekretariátu Zväzu slovenských skladateľov, 1967 krátko riaditeľ Slovenskej filharmónie v Bratislave. Bol organizátorom hudobného života v Nitre, kde pracoval v združení Priatelia hudby. V Bratislave bol jedným zo zakladateľov a súčasne riaditeľom Bratislavskej líry. Venoval sa prekladom starých madrigalov a polyfónnych skladieb do slovenčiny, skomponoval i niekoľko tanečných piesní.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 386.

Československý hudební slovník. - Zv. 1.: A-L. - Praha : Státní hudební vyd., 1963. - S. 270.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 611.

26.

CAGÁŇ (Czagányi), Matej - 235. výročie narodenia

12. február 1786 Trenčín - 12. september 1860 Nitra

Bernolákovec, člen Tatrána. V rokoch 1809-1815 pôsobil v Nitre, aktívne sa zúčastňoval na bernolákovskom hnutí. Bol horlivým šíriteľom slovenských a českých kníh.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 168.

27.

HANKO, Milan (Elemír) - 55. výročie úmrtia

8. november 1905 Malá Čausa - 12. február 1966 Nitra

Literárny historik, publicista, stredoškolský profesor. Študoval na gymnáziách v Prievidzi a v Nitre, v rokoch 1926-1930 na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Ako stredoškolský profesor pôsobil na rôznych miestach, neskôr redaktor a šéfredaktor denníkov a Slovenskej tlačovej kancelárie. Od roku 1949 archivár v Bojniciach a v Nitre. Literárne činný od roku 1926, publikoval básne, poviedky a recenzie. V literárnohistorickej tvorbe podal filozoficko-umelecký rozbor slovenského romantizmu, venoval sa najmä dielu Jozefa M. Hurbana.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 281-282.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 135-136.

28.

KOREC, Rudolf - 100. výročie narodenia

13. február 1921 Klíž - 23. február 2003 Trenčín, poch. v Zlatých Moravciach

Lekár, zakladateľ experimentálnej diabetológie, prvý predseda Slovenskej diabetickej spoločnosti. V rokoch 1932-1940 študoval na Gymnázium Janka Kráľa v Zlatých Moravciach. Po ukončení lekárskej fakulty sa venoval vedeckej činnosti. Bol zakladateľom a čestným predsedom Slovenskej diabetologickej spoločnosti a členom významných odborných komisií. Vedecky sa orientoval na oblasť experimentálnej patológie a fyziológie.

Literatúra:

Pripomíname si / -r-. In: Tekovské noviny. - Roč. 15, č. 4 (2005), s. 4.

Rozlúčili sme sa / M. Tomajko. In: Tekovské noviny. - Roč. 13, č. 5 (2003), s. 7.

29.

KUBOLKA, Aurel - 75. výročie narodenia

14. február 1946 Slovenská Ľupča - 3. august 2013 Šaľa

Propagátor skautingu, dlhoročný vedúci Slovenského skautingu v Šali. Od roku 1972 žil v Šali a pracoval v podniku Duslo, a.s. Šaľa. Neskôr pôsobil na Strednom odbornom učilišti chemickom v Šali. Sedemnást' rokov pripravoval a realizoval skautské tábory. Uskutočňoval a mal záštitu nad šírením Betlehemskeho svetla a organizoval poznávacie expedície do zahraničia. Písal reportáže a články a uskutočňoval výstavy o činnosti skautingu.

Literatúra:

Spomienka na Ing. Aurela Kubolku. - Fotogr. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XVIII, č. 9 (2013), s. 22.

30.

KLAUS, Alojz - 90. výročie úmrtia

28. november 1872 Heřmanův Městec (Česká republika) - 14. február 1931 Nitra

Učiteľ, vlastivedný pracovník. V rokoch 1921-1931 pôsobil ako riaditeľ Obchodnej akadémie v Nitre. Bol spoluzakladateľom Národného domu v Nitre v r. 1929 a autor učebníc, zostavovateľ monografií, turistických sprievodcov, redaktor českých zábavných časopisov.

Literatúra:

Reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - 1. vyd. - Nitra : Dom Matice slovenskej v Nitre, 2006. - S. 169.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 92.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 75.

31.

HAVERL, Leopold - 85. výročie narodenia
5. výročie úmrtia

16. február 1936 Bratislava - 5. február 2016 Bratislava

Herec. Hereckú dráhu po absolvovaní konzervatória v Bratislave začínal v zájazdovom Dedinskom divadle. Okrem javísk v Trnave či Bratislave pôsobil aj v Divadle Andreja Bagara v Nitre. Bol výraznou hereckou osobnosťou a stvárnil množstvo postáv. Pre jeho nezameniteľný hlas ho veľmi často využívali aj v dabingu a rozhlase. Získal množstvo ocenení a jeho prvým bola v roku 1977 Cena Andreja Bagara.

Literatúra:

Zomrel herec Leopold Haverl / (TASR). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 25, č. 5 (2016), s. 13.

32.

VENCEL, Vojtech - 140. výročie narodenia

17. február 1881 Nitra - 17. november 1945 Budapešť (Maďarsko)

Operný spevák. Študoval na gymnáziu v Nitre, spev vo Viedni. Neskôr dostal angažmá v Ríme, v rokoch 1900-1932 pôsobil v Budapešti, kde sa stal protagonistom budapeštianskej opery, od r. 1923 jej stálym členom. Koncertoval v Nemecku a v Taliansku. Vynikal aj ako herec. Hral v niektorých nemeckých nemých filmoch.

Literatúra:

Hudobný slovník : bibliografia hudobníkov, hudobných interpretov a podujatí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce / Zostavovateľka Viola Bieliková. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, 2019. - S. 207.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 256-257.

33.

MIŠKÓCI, Matej - 135. výročie narodenia

17. február 1886 Mošovce - 29. október 1952 Nitra

Národný dejateľ, školský pracovník, redaktor. Od roku 1920 pôsobil ako učiteľ na meštianskej škole v Nitre. V rokoch 1923-1939 a 1945-1948 pôsobil v Nitre ako školský inšpektor. Založil a v rokoch 1921-1923 redigoval časopis Národná stráž. Spracoval s J. Karvašom vlastivedné dielo "Nitra - kolíska

kresťanskej kultúry a dávnej slávy Slovenska", ktoré vyšlo v roku 1938. Po celý čas aktívne pôsobil v rôznych oblastiach kultúrneho a verejného života.

Literatúra:

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - 1. vyd. - Nitra : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 88.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 582-583.

Školský pracovník, národovec a autor kníh Matej Miškóci / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 20, č. 2 (1996), s. 29-30.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 14, č. 10 (1990), s. 33-34.

34.

TRUHLÍKOVÁ, Viola - 100. výročie narodenia

17. február 1921 Leopoldov-Mestečko - 29. jún 1973 Bratislava

Spisovateľka pre deti a mládež, redaktorka. Študovala na Odbornej škole pre ženské povolania v Nitre, v rokoch 1938-1939 na učiteľskom ústave v Leviciach a v rokoch 1939-1942 v Bratislave. Autorka lyricko-subjektívnych básní. Hlavnými témami jej básní boli matka, vzťah k rodičom, súrodencom, domovu, osudy ľudí počas vojny, humanizmus. V 50. rokoch sa venovala fejtónistike. Venovala sa aj publicistike pre deti a mládež.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / [zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Táborecká]. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 252.

35.

TÓT (Tóth), František - 130. výročie úmrtia

1. november 1810 Skalica - 18. február 1891 Skalica

Katolícky kňaz, národný pracovník, pedagóg, mecén. V Nitre študoval filozofiu a teológiu a v rokoch 1850-1860 pôsobil ako spirituál, od r. 1856 profesor latinčiny v biskupskom seminári. Pôsobil ako farár v Rybanoch. Bol šéfredaktorom katolíckej tlače.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1402-1403.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 109.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 152.

36.

ŠAPOŠNIKOVÁ-Aujeská, Ľudmila (Nataša) - 115. výročie narodenia

19. február 1906 Saratov (Rusko) - 13. júl 1985 Nitra

Pilotka, prvá slovenská letkyňa. Študovala na meštianskej škole v Nitre, neskôr pôsobila v Bratislave a potom opäť v Nitre. Rozhodnutie lietať ovplyvnil jej prvý manžel npor. leteckva Nikolaj Šapošnikov, s ktorým založila prvý slovenský Aeroklub M. R. Štefánika v Bratislave, kde absolvovala aj letecký výcvik. Dňa 18. októbra 1930 zložila skúšky zo športového lietania a získala pilotný diplom. Športovému lietaniu sa venovala do r. 1939. Zúčastňovala sa na leteckých dňoch, pretekoch v športovom lietaní. Stala sa majsterkou športu v leteckej akrobacii.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / [zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ludmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká]. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 233

Prvá slovenská pilotka Ludmila Šapošnikovová-Aujeská / Alena Tábovecká. In: Knižnica. - Roč. 3, č. 2 (2002), s. 107.

37.

SZAKÁLL, František - 15. výročie úmrtia

13. február 1937 Mojmirovce - 19. február 2006 Mojmirovce

Športovec, šachista. Bol zakladateľom a predsedom klubu YMCA na Slovensku, zakladateľom a dlhoročným predsedom Lokomotívy Nitra, predsedom komisie rozhodcov Šachového zväzu ČSTV v Prahe (1972-1982), na úrovni kraja predsedom KŠZ (1992-2000). Bol dlhoročným hráčom i trénerom nielen v šachu, ale aj v stolnom tenise Lokomotíva Nitra. Viedol šachové rubriky v Hlase Nitrianskeho kraja (1959), Hlase ľudu (1960-1961), naposledy v Hlásniku (do roku 2000). Popri praktickom šachu sa venoval aj kompozičnému šachu.

Literatúra:

Zomrel významný šachista - náš rodák František Szakáll / Štefan Kukan. In: Mojmirovčan. - Roč. 12, č. 4 (2006), s. 14.

38.

PÉTER, Jozef - 165. výročie narodenia

22. február 1856 Tešedíkovo - 14. august 1925 Šaľa

Pedagóg, organista. V rokoch 1874-1879 pôsobil v Tešedíkove na rímskokatolíckej škole ako pedagóg. V rokoch 1883-1904 bol hlavným učiteľom na ľudovej škole v Šali. Od roku 1904 až do svojej smrti vykonával funkciu riaditeľa a kantora. Svojou prácou sa zaslúžil o rozvoj spoločenského a kultúrneho života v Šali. Bol zástupcom veliteľa, neskôr veliteľom dobrovoľného hasičského zboru. Založil mužský spevokol a bol jeho dirigentom. Naštudoval a režíroval divadelné hry. Bol predsedom Maďarskej kresťansko-socialistickej strany v Šali.

Literatúra:

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 157, 207-208.

Vitajte v mesta Šaľa / Text : Július Morávek. - Šaľa : Focesa, 2008. - S. 33,37.

39.

GRÁČIK, Dezider - 25. výročie úmrtia

16. marec 1918 ? - 22. február 1996 Nitra

Stredoškolský pedagóg, amatérsky astronóm. Študoval na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave geografiu a históriu, so špecializáciou na astronomicko-matematický zemepis a v Nitre meteorológiu a klimatológiu. Pôsobil ako pedagóg na viacerých stredných a vysokých školách. Pôsobil aj na Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre, kde v roku 1966 založil astronomický krúžok. Bol členom a referentom Československej zemepisnej spoločnosti a dlhoročný spolupracovník hvezdárni Západoslovenského regiónu a Astronomického kabinetu v Nitre.

Literatúra:

Odišli zakladajúci členovia / Peter Poliak. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XX, č. 4 (1996), s. 22-23.

40.

VAŠKO, Alexander - 120. výročie narodenia

24. február 1901 Budapešť (Maďarsko) - 5. apríl 1978 Sarnia (Kanada)

Spisovateľ, prozaik, dôstojník slovenskej armády. Po maturite na gymnáziu v Nitre v roku 1921 študoval na vojenskej akadémii v Hraniciach na Morave. V Nitre pôsobil ako dôstojník v delostreleckom pluku. Od roku 1934 pôsobil ako učiteľ v Kostolčanoch pod Tribečom a vo Voderadoch. Počas druhej svetovej vojny sa zúčastnil bojov na východnom fronte a pripojil sa k čs. jednotke generála L. Svobodu. Najproduktívnejší autor slovenskej sci-fi.

Literatúra:

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 496.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 368-369.

41.

LUKNIŠ, Michal - 105. výročie narodenia
35. výročie úmrtia

26. február 1916 Zlatno - 20. september 1986 Malacky, poch. v Bratislave

Geograf, vysokoškolský profesor. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach, v rokoch 1938-1942 geografiu a geomorfológiu na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. V rokoch 1947-1959 vedúci Katedry fyzickej geografie Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, v rokoch 1950-1970 predseda Slovenskej zemepisnej spoločnosti pri SAV. Zakladateľ modernej slovenskej geografie. Zaoberal sa geomorfológiou, pozornosť venoval aj regionálnej geografii a problematike životného prostredia. Autor a spoluautor mnohých vedeckých prác.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 428.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 523.

Reprezentačný biografický slovník Slovenska / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Martin : Matica slovenská, 1999. - S. 206-207.

MAREC

42.

GROMOVÁ, Zdenka - 90. výročie narodenia

1. marec 1931 Pavlovce nad Uhom - 3. júl 2008 Nitra

Vysokoškolská profesorka. Študovala na Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesného inžinierstva v Košiciach a na Agronomickej fakulte Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. Po absolvovaní vysokej školy začala pracovať na Katedre rastlinnej výroby Agronomickej fakulty Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. V rokoch 1990-1994 bola vedúcou katedry. Od r. 1992 sa na jej podnet vyučuje na Katedre rastlinnej výroby predmet Liečivé rastliny. Je autorkou mnohých vedeckých prác, skrípt, učebníc a odborných publikácií. Viedla kolektívy výskumných projektov zameraných na liečivé rastliny a najmä koreninovú papriku.

Literatúra:

Dvadsaťpäť rokov Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. - Bratislava : Príroda, 1971. - S. 87.
K životnému jubileu docentky Ing. Zdenky Gromovej, CSc. / M. Habán. In: Liečivé rastliny. - Roč. 39, č. 3 (2002), s. 103.

43.

BATELOVÁ-Michalčeková, Stanislava - 65. výročie narodenia

6. marec 1956 Nitra - 24. december 2009 Nitra

Textilná výtvarníčka, akademická maliarka. Študovala na Strednej umeleckej škole v Brne a v rokoch 1976-1982 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Už počas štúdií získala niekoľko ocenení za textilnú tvorbu. Venovala sa tvorbe autorskému gobelínu, komornej maľbe, kresbe a šperkárskej tvorbe. Inšpiráciu čerpala zo slovenskej prírody a z najstaršej histórie. Okrem umeleckého stvárnenia prírodných scenérií sa venovala aj spracovávaniu historických námetov - z obdobia pôsobenia slovanských vierozvestov sv. Cyrila a Metoda. Žila a tvorila v Nitre.

Literatúra:

Malý slovník slovenských výtvarných umelcov. - 1. diel.: A-K. - Bratislava : Slovenský fond výtvarných umení, 1988. - S. 31.

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-1997. - 1.: A-Č. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 1998. - S. 108.

44.

FÁNDLY, Juraj - 210. výročie úmrtia

21. október 1750 Častá - 7. marec 1811 Ompitál-Doľany

Spisovateľ, katolícky kňaz, kultúrny pracovník, národný buditeľ. Spoluzakladateľ a organizátor Slovenského učeného tovarišstva. Navštevoval kláštornú školu v Šaštíne, neskôr študoval v seminári v Budíne a v Trnave. Pôbil ako kaplán v Seredi, v rokoch 1776-1780 ako farár v Lukáčovciach a do 1807 v Naháči. Na odpočinku žil v Doľanoch. V rokoch 1776 a 1777 keď bol kaplánom v Seredi často chodieval do Šale za svojím priateľom v duchovnej službe. Podľa neho je pomenované gymnázium v Šali.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 493-494.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-J. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 65.

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 129-131.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 322-323.

Osobnosti Slovenska. 2. diel / Jozef Leikert. - 1. vyd. - Bratislava : Príroda, 2010. - S. 79-81.

45.

ŽATKO (Bor Ján), Ernest - 30. výročie úmrtia

6. február 1907 Žabokreky nad Nitrou - 7. marec 1991 Lanus Oeste (Buenos Aires)

Literárny historik, kritik, esejista, publicista, univerzitný profesor. V rokoch 1920-1926 študoval na gymnáziu v Nitre. Publikoval v časopise nitrianskych stredoškôľakov Svojeť. Patril medzi najaktívnejších literárnych a žurnalistických pracovníkov slovenského exilu.

Literatúra:

Reprezentatívny biografický lexikón Slovenska / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Martin : Matica slovenská, 1999. - S. 382.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 524.
Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 181.

46.

JANSKÝ, František Vojtech - 130. výročie narodenia

8. marec 1891 Komjatice - 16. marec 1963 Piešťany

Osvetový, kultúrny pracovník, prekladateľ. V rokoch 1897-1903 absolvoval ľudovú školu v Komjaticiach a v Nitre. V rokoch 1911-1915 študoval teológiu v kňazskom seminári v Nitre. Organizátor a herec ochotníckeho divadla, zakladateľ a funkcionár športových a sociálnych spolkov, predseda Jednoty katolíckych žien. Bol literárne činný ako publicista a prekladateľ. Písal články z oblasti cirkevnej a náboženskej, sociálnej, spoločenskej a pod. Prekladal z maďarčiny.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 595.
Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 172.

47.

BÖHM, Jaroslav - 120. výročie narodenia

8. marec 1901 Holešov na Morave (Česká republika) - 6. december 1962 Praha (Česká republika)

Archeológ, pedagóg, organizátor vedeckého života. Dlhoročný riaditeľ Archeologického ústavu v Prahe, viceprezident Československej akadémie vied. V roku 1946 sa habilitoval na Karlovej univerzite na docenta a pôsobil tu aj ako pedagóg. Výrazne sa pričínal o založenie a profiláciu Slovenskej akadémie vied a v rámci nej aj o budovanie silného Archeologického ústavu SAV v Nitre. Začiatkom 30. rokov 20. stor. na viacerých dôležitých slovenských archeologických náleziskách realizoval objavné terénne výskumy. V súvislosti s prípravami Pribinových osláv v Nitre podnikol v rokoch 1930-1931 spolu s V. Menclom archeologický a architektonický výskum na Nitrianskom hrade. Autor viacerých monografických prác.

Literatúra:

Archeológ doc. Jaroslav Böhm, DrSc. (1901-1962) / Titus Kolník. In: Historický zborník 11. - Č. 1 (2001), s. 175-177.

48.

ĎATEL (Gyattel), Anton - 215. výročie úmrtia

25. marec 1733 Bánovce nad Bebravou - 8. marec 1806 Nitra

Cirkevný hodnostár, mecén. Študoval a pôsobil v Nitre, od roku 1770 ako kanonik nitrianskej kapituly, v r. 1771-1781 riaditeľ kňazského seminára a predseda konzistória, v r. 1782 generálny vikár, od r. 1803 veľprepošť sídelnej kapituly. Podporoval bernolákovské hnutie a bol spoluzakladateľom a vedúcou osobnosťou nitrianskeho pobočného stánku Slovenského učeného tovarišstva. V roku 1781 založil v Nitre národnú školu, aby umožnil vzdelávanie mládeže v materinskom jazyku.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 209.
Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 280.
Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 448.

49.

MIHÁLIK, Anton - 40. výročie úmrtia

13. november 1914 Krakovany - 9. marec 1981 Uhrovec

Kňaz, provinciál, trpiteľ za vieru. V roku 1928 prišiel do Misijného domu v Nitre. Zmaturoval na tamojšom štátnom gymnáziu a vstúpil do noviciátu Spoločnosti Božieho Slova. Študoval filozofiu v Mödlingu a vyučoval nemčinu a slovenčinu na rehoľnom gymnáziu v Nitre. Neskôr dokončil štúdiá a bol vysvätený za kňaza. Po návrate na Slovensko sa znova stal profesorom na rehoľnom gymnáziu v Nitre, potom v Misijnom dome na Zobore. Pôsobil aj ako redaktor časopisu Hlasy z domova a misií. V rokoch 1968-1979 správca pútnického Kostola Matky Božej v Nitre na Kalvárii a súčasne mal na starosti duchovnú správu nemocnice pod Kalváriou. Od roku 1979 pôsobil v Uhrovci.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 920.

75 rokov Spoločnosti Božieho Slova na Slovensku ; [zostavil Štefan Horváth]. - 1. vyd. - Nitra : Spoločnosť Božieho Slova, 2000. - S. 191-194.

50.

FRANKO, Mikuláš - 100. výročie narodenia
45. výročie úmrtia

12. marec 1921 Dolný Kubín - 19. marec 1976 Nitra

Herec. V roku 1942 absolvoval Obchodnú akadémiu v Nitre. V rokoch 1945-1946 bol členom Slovenského ľudového divadla v Nitre, v rokoch 1946-1954 činohry Národného divadla v Košiciach, v rokoch 1954-1956 a 1958-1976 Krajského divadla v Nitre. Účinkoval v klasických inscenáciách slovenských autorov i v hrách ruských a svetových klasikov. Známy bol nielen z javiska, ale i z filmu, rozhlasu a televízie.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 635.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 396-397.

Významné osobnosti Nítry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 170.

51.

ZELNÍK, Jaroslav - 35. výročie úmrtia

16. november 1925 Košice - 12. marec 1986 Nitra

Genetik, zootecnický výskumník. Absolvoval Vysokú školu poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach. V roku 1952 sa stal asistentom na Katedre všeobecnej zootekniky Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. V rokoch 1960-1965 bol vedúcim Katedry všeobecnej zootekniky, neskôr pedagógom katedry, od r. 1968 vedecký pracovník Výskumného ústavu živočíšnej výroby v Nitre. Autor knižných publikácií, učebných textov, vedeckých prác a množstva odborných článkov, orientovaných hlavne na chovateľskú verejnosť. Vo vedeckej práci sa venoval rozvoju poznania v oblasti fenogenetiky hospodárskych zvierat. Vyšľachtiteľ plemeno Nitriansky králik a Zoborský králik.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 432-433.

Významné osobnosti Nítry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 181.

52.

ESTERHÁZY, Ján - 120. výročie narodenia

14. marec 1901 Veľké Zálužie (Ujtlak) - 8. marec 1957 Mohelnice-Mírov (Česká republika)

Veľkostatkár, buržoázny politik. Absolvoval gymnázium a obchodnú akadémiu. Hospodáril na rodinnom veľkostatku vo Veľkom Záluží. Predstaviteľ triednych a nacionálnych záujmov maďarskej šľachty, zakladateľ a predseda Zjednotenej maďarskej strany na Slovensku, po mníchovskom diktáte Slovenskej maďarskej strany. V rokoch 1936-1938 poslanec Národného zhromaždenia a v r. 1939-1945 poslanec Slovenského snemu, ktorý ako jediný poslanec hlasoval v máji 1942 proti protižidovským zákonom.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 459-460.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 29.

53.

BACHLETOVÁ, Frida - 120. výročie narodenia

17. marec 1901 Ružomberok - 28. december 1969 Bratislava

Herečka. V rokoch 1939-1945 členka Slovenského ľudového divadla v Nitre. Od roku 1951 pôsobila v Slovenskom národnom divadle v Bratislave. Spočiatku hrávala v menších epizodických úlohách, neskôr stvárňovala rozličné ženské typy, v ktorých výrazne uplatňovala hlasový a mimický prejav. Pôsobila často v rozhlase a v televízii.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / [zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká]. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 16-17.

Divadelníctvo v Nitre v rokoch 1939-1945 / Miroslav Palárik. In: Studia Historica Nitriensia. - Roč. 21, č. 2 (2017), s. 366-430.

54.

MÜLLER, Vlado - 85. výročie narodenia
25. výročie úmrtia

19. marec 1936 Bratislava - 20. jún 1996 Malacky, poch. v Bratislave

Herec. Umelecky pôsobil v divadlách v rokoch 1954-1956 v Nitre, 1958-1966 v Martine, od roku 1966 v Bratislave na Novej scéne. Bol predstaviteľom psychologicko-realistického herectva, ktoré obohatil o nové podoby a dimenzie moderného prejavu. Uplatnil sa aj v muzikáli, výrazným spôsobom sa presadil vo filme, dabingu, televízii a v rozhlase.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 82-83.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 638.

55.

RADVÁNYI, Celestín Anton - 110. výročie narodenia

20. marec 1911 Levice - 24. august 1978 Trenčín, poch. v Trnave

Spisovateľ, prozaik, dramatik, kultúrny historik, novinár, publicista, redaktor, ilustrátor. Od roku 1933 pôsobil ako redaktor vo viacerých denníkoch a časopisoch v Nových Zámkoch, Bratislave, vo Zvolene, v rokoch 1947-1948 výkonný redaktor a grafik časopisu Obchod a práca v Nitre. Publikoval historické články v novinách a časopisoch, písal novely, historické romány, povesti, divadelné frašky a hry, libretá k operetám, rozhlasové dramatizácie a pásma.

Literatúra:

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - 1. vyd. - Nitra : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 95.
Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 21-22.

56.

PRIBINA - 1160. výročie úmrtia

okolo 800 - pred 21. marec 861 ?

Slovanské knieža. Prvý menom známy vládár z územia Slovenska. Jeho sídlom bola Nitra, kde dal v r. 827-828 vysvätiť salzburským arcibiskupom Adalrámom kostol, hoci sám bol v tom čase ešte pohanom. Po vyhnaní Mojmirom I. z Nitry (v r. 832-833) sa so synom Koceľom usadil v Panónii. Na území obývanom Slovanmi vytvoril rozsiahle kniežatstvo so sídlom v Blatnohrade. Zaslúžil sa o kristianizáciu, na zverenom území dal postaviť 13 kostolov.

Literatúra:

Slovenský bibliografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 537-538.
Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 115.

57.

DUALSKÝ, Ján - 140. výročie úmrtia

6. január 1808 Senica - 22. marec 1881 Nitra

Regionálny historik, cirkevný hodnostár, národovec. Študoval na gymnáziu v Nitre, kde v roku 1830 absolvoval i štúdium teológie. Dlhé roky pôsobil v Beckove, kde bol v roku 1862 nitrianskym biskupom A. Roškovanýim vymenovaný za čestného kanonika. Od r. 1871 sa stal sídelným kanonikom v Nitre a hradnianskym archidiakonom. Zaoberal sa miestnymi dejinami a v r. 1875 vydal knihu "Nyitra vár és város történelmi vázlata" (Historický náčrt hradu a mesta Nitry), v ktorej podal stručné dejiny hradu i mesta a profily viacerých svätcov.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 337.
Lexikón katolíckych kňazských osobností. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 262.
Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 33-34.

58.

FORGÁCH, Karol III. - 110. výročie úmrtia

4. september 1825 Mödling pri Viedni (Rakúsko) - 22. marec 1911 ?, poch. v Jelenci

Ghymešský gróf, publicista, cestovateľ, poľovnícky hospodár. Študoval na gymnáziu v Nitre, potom filozofiu a fyziku vo Viedni a napokon vyštudoval právnické vedy v Győri. V roku 1848 prevzal od otca správu ich majetku v Nitrianskej župe pri Gýmeši (dnes Jelenc), ktorý sa rozprestieral pod zručaninami Gýmešského hradu, v okolí Kolíňan a Kostolian pod Tribečom a v Tekovskej župe pri

Velčiciach a Zlatne. Bol priekopníkom v zazverovaní revírov. Zakladateľ chovu muflónej zveri v Tribečskom pohorí. Ako poľovník absolvoval viaceré zahraničné cesty o ktorých písal hlavne v časopisoch *Sútážny list (Vadász és Versenylap)* a *Poľovník*.

Literatúra:

Forgáčovci : šľachtický rod z Gýmeša / Miroslav Eliáš. - Trenčín : Občianske združenie Forgach de Ghymes, 2010. - 216 s.

Priekopník : spomínáme na grófa Karola Forgácha (1825-1911) / Ladislav Molnár. In: *Poľovníctvo a rybárstvo*. - Roč. 52, č. [9], s. 20-21.

59.

HOLUBY, Jozef Ľudovít - 185. výročie narodenia

25. marec 1836 Lubina - 15. jún 1923 Pezinok

Slovenský botanik, historik, archeológ, folklorista. V rokoch 1847-1850 študoval na gymnáziu v Modre, v rokoch 1850-1856 na evanjelickom bohosloveckom lýceu v Bratislave a v roku 1860 na teologickej fakulte vo Viedni. Akademický titul získal na Karlovej univerzite v Prahe. Žil v Zemianskom Podhradí. Počas celého života sa venoval botanickej práci a preskúmal i kvetenstvo okolia Nitry.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-J. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 287-288.

60.

MIČÍK, Miloš Jozef - 100. výročie narodenia

26. marec 1921 Martin - Jahodník - 17. máj 1994 Nitra

Letecký konštruktér, športový pilot, učiteľ a priekopník športového motorizmu. V roku 1944 navrhol a zostrojil svoje prvé miniatúrne motorové lietadlo. Spolupracoval v projekčnom tíme na konštrukcii dvojsedadlového vetroňa KSM - 1. V 50. rokoch minulého storočia sa preorientoval na rýchlostné športové vozidlá a stal sa niekoľkonásobným víťazom mnohých rýchlostných cestných motocyklových pretekov. V r. 1954 štartoval ako prvý Slovák na Veľkej cene Československa na automobile vlastnej konštrukcie. Vychoval mnoho mladých športových pretekárov a vynikajúcich mechanikov. Patril k prvým iniciátorom cestných motocyklových pretekov v Nitre, rozvinul motoristický šport v našom regióne a pričínal sa o úspechy nitrianskych pretekárov.

Literatúra:

Životný príbeh Miloša Mičíka : letecký konštruktér, učiteľ a priekopník športového motorizmu / Štefan Košovan. In: Nitra. - Roč. 29, č. 11 (2004), s. 28-29.

61.

ŠUPČÍK, Ernest - 95. výročie narodenia
50. výročie úmrtia

26. marec 1926 Horná Súča - 30. január 1971 Bratislava, poch. v Nitre

Poľnohospodársky odborník, agronóm, šľachtiteľ. Študoval na Strednej poľnohospodárskej škole v Trenčíne a na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. V roku 1944 bol praktikantom na hospodárstve v Alekšinciach, neskôr pracoval ako zástupca riaditeľa Štátnych majetkov v Nitre a ako

riaditeľ Šľachtiteľského a semenárskeho podniku. Prispieval článkami do odborných časopisov a propagoval šľachtiteľstvo a semenárstvo v rozhlase a televízii.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 547.

Významné osobnosti Nítry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 179.

62.

BENDE, Imrich - 110. výročie úmrtia

28. august 1824 Baja (Maďarsko) - 26. marec 1911 Nitra

Náboženský spisovateľ, cirkevný hodnostár. Od roku 1893 nitriansky biskup. Autor pastierskych listov a kázní. Prispieval aj do náboženských časopisov. V Nitre dal vybudovať vyššiu dievčenskú školu, v Močenku kláštor vincentiek spojený s dievčenskou školou. Pochovaný je v krypte nitrianskej katedrály.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 342.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 87.

APRÍL

63.

HLAVÁČ, Ľudovít - 100. výročie narodenia

1. apríl 1921 Lúčnica nad Žitavou - 18. február 2007 Bratislava

Novinár, redaktor, publicista, výtvarný teoretik. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach. V Šuranoch pracoval ako vydavateľský redaktor. V rokoch 1942-1948 bol redaktorom Katolíckych novín, neskôr časopisu Výtvarný život. Publikoval u nás i v zahraničnej tlači. Od konca 50. rokov 20. storočia sa zaoberal dejinami a teóriou fotografie, špecializoval sa na dejiny slovenskej fotografie, koncepčne pripravil množstvo fotografických výstav a katalógov. V r. 1969 spoluzakladateľ komornej galerijnej fotografie Profil v Bratislave.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 6.: His - Im. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2010. - S. 31.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-j. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 260.

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-1999. - 3.: H. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 1999. - S. 159.

64.

KOVÁČ, Michal - 85. výročie narodenia
25. výročie úmrtia

1. apríl 1936 Hradište - 6. január 1996 Nitra

Zootechnik, vysokoškolský pedagóg, člen korešpondent Slovenskej akadémie vied a ČSAV. Študoval a pôsobil ako vysokoškolský profesor na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre, v rokoch 1970-1980 zastával funkciu prorektora a v rokoch 1980-1990 funkciu rektora. Zaslúžil sa o budovanie

spoločných pracovísk Vysokkej školy poľnohospodárskej a Slovenskej akadémie vied v Nitre. Venoval sa otázkam výživy a kŕmenia hospodárskych zvierat, špeciálne výživy hydiny v intenzívnych veľkochovoch. Autor a spoluautor vysokoškolských učebníc, vedeckých a populárno-odborných článkov.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 729.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 84.

65.

HRDINA, Ladislav - 115. výročie narodenia

3. apríl 1906 Častá - 28. február 1970 Banská Bystrica

Hudobný pedagóg, dirigent. Študoval na učiteľskom ústave v Banskej Bystrici, na Hudobnej a dramatickej akadémii v Bratislave. Od roku 1930 pôsobil ako učiteľ v Šali, v Prievoze a na učiteľskom ústave v Modre. V rokoch 1941-1951 riaditeľ Hudobnej školy na konzervatóriu. V rokoch 1956-1962 člen orchestra Slovenského národného divadla v Bratislave, v r. 1964-1970 umelecký vedúci a dirigent Komorného orchestra učiteľov. Autor inštruktívnej literatúry, organizačný a aktívny člen sláčikového kvarteta.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 403.

66.

MISÁK, Jozef - 155. výročie narodenia

7. apríl 1866 Hořice (Česká republika) - 29. december 1939 Bratislava

Dendrológ. V rokoch 1893-1929 pracoval ako záhradný inšpektor v Tesárskych Mlyňanoch (Arborétum Mlyňany). Bol najbližším spolupracovníkom zakladateľa arboréta grófa Š. Ambrózy-Migazziho. Po roku 1914 viedol výsadbu bez účasti zakladateľa arboréta, podarilo sa mu aklimatizovať množstvo cudzích rastlín z Číny, Japonska, Ameriky. Vykonával dozor aj nad štátnym arborétom v Topoľčiankach. Autor vyše 40 článkov, návodov v časopisoch na pestovanie rozličných druhov vždy zelených rastlín.

Literatúra:

Arborétum Mlyňany : sprievodca po Arboréte / Ivo Tábor, Radek Pavlačka. - Bratislava : Veda, 1992. - 62 s.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 196.

67.

FAHRMANN (Farmann), František - 125. výročie narodenia

8. apríl 1896 Nitra - 3. december 1952 Nitra

Maliar. Študoval v Budapešti, Mníchove, Ríme a v Paríži a podnikal študijné cesty po Európe. Pôsobil v Trnave, od roku 1934 v Topoľčanoch, potom v Bratislave, od roku 1939 v Nitre. Autor portrétov, oltárnych obrazov a zátiší. Jeho prejav charakterizovalo impresívno-realistické videnie objektov stvárňované jasnými farebnými tónmi.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 482-483.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 48.

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-1998. - 2.: D-G. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 1998. - S. 205.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 39.

68.

IVANOVÁ, Anna - 60. výročie úmrtia

26. február 1899 Jasenica - 9. apríl 1961 Holič

Spisovateľka pre deti, hudobná skladateľka, učiteľka. Študovala na gymnáziu v Košiciach. V rokoch 1944-1946 pôsobila ako učiteľka a riaditeľka ľudovej školy vo Výčapoch-Opatovciach, v rokoch 1946-1950 v Jelšovciach. Písala výchovne a nábožensky motivované verše, prozaické i dramatické útvary pre deti. Autorka viacerých piesní a mnohých hudobných pásiem pre školské slávnosti. Napísala aj niekoľko chrámových piesní a piesní zábavného žánru a operety.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / [zodpovedný redaktor : Augustín Maňovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká]. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 105.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 185-186.

69.

GUNIŠ, Cyril Marián - 120. výročie narodenia

10. apríl 1901 Veľké Chlievany - 24. august 1974 Nitra

Kňaz, jazykovedec-italista, pedagóg. V rokoch 1941-1943 pôsobil ako lektor a docent na Univerzite Komenského v Bratislave. V roku 1943 ho preložili do Nitry, od roku 1944 pôsobil v Trenčíne. Roku 1972 sa znova presťahoval do Nitry. Snažil sa o zreštaurovanie kostolíka sv. Štefana z 10. storočia na Párovskej ulici a zavedenie pravidelných bohoslužieb v ňom. Autor učebníc taliančiny, náboženský publicista, redaktor saleziánskeho mesačníka Don Bosco. Účastník protifašistického odboja a Slovenského národného povstania.

Literatúra:

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - 1. vyd. - Nitra : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 64.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 428.

Reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - 1. vyd. - Nitra : Dom Matice slovenskej v Nitre, 2006. - S. 142-143.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 243-244.

70.

OSVALD, František Richard - 95. výročie úmrtia

3. október 1845 Hodruša-Hámre - 14. apríl 1926 Trnava

Kultúrny historik, vydavateľ, redaktor a publicista, cirkevný hodnostár. V rokoch 1872-1875 pôsobil ako kaplán vo Vrábľoch. Od r. 1916 pôsobil v cirkevných funkciách v Trnave. Venoval sa literárnohistorickej i literárnokritickej publicistike a dejinám i popularizácii kazateľskej literatúry. Zaujímal sa o historickú gramatiku, lexikológiu a slovenské nárečia. Zostavil a vydal tri zväzky almanachu Tovarištvo, vydal vyše sto pôvodných, preložených a zostavených kníh.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1023-1025.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 357-358.

71.

OSTROVSKÝ, Juraj - 95. výročie narodenia

15. apríl 1926 Stará Turá - 2. september 1985 Nitra

Organizátor poľnohospodárskej veľkovýroby. Pracoval na Štátnom majetku v Nitre a v Partizánskom. V rokoch 1953-1958 zastával funkciu riaditeľa Šľachtiteľského a semenárskeho podniku. V rokoch 1959-1962 študoval na Prevádzkovo-chemickej fakulte na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. Pôsobil ako riaditeľ majetku Stálej celoštátnej poľnohospodárskej výstavy v Nitre a zaslúžil sa o budovanie výstavného areálu Agrokomplexu. Od roku 1978 pracoval ako vedúci technik Poľnohospodárskeho kooperačného združenia Jednotného roľníckeho družstva Družba Šaľa.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q.- Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 354.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 176-177.

72.

BIRINGER, František - 90. výročie úmrtia

7. január 1859 Trenčín - 15. apríl 1931 Nitra

Lekár, organizátor zdravotníctva, publicista. Študoval na gymnáziu v Banskej Bystrici, medicínu na univerzite vo Viedni. Pôsobil ako sekundárny lekár v nemocnici vo Viedni. Od roku 1884 pracoval v Nitre, od r. 1909 hlavný lekár Nitrianskej župy. Zaslúžil sa o rozšírenie a vybudovanie nových oddelení v nitrianskej nemocnici. Vybuďoval školu pre pôrodné asistentky, zaslúžil sa o aktivizáciu tímov lekárov proti morovým ochoreniam v čase I. svetovej vojny. Publikoval a redigoval odborné publikácie. Zakladateľ a tajomník Župného spolku lekárov, lekárnikov a prírodovedcov v Nitre.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 427-428.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 253-254.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 20.

73.

GAZDA, Jozef - 120. výročie narodenia

17. apríl 1901 Kovalovice (Česká republika) - 10. máj 1989 Nitra

Vysokoškolský pedagóg, prírodovedec, ochranca prírody. Po absolvovaní gymnázia študoval na Prírodovedeckej fakulte Karlovej Univerzity v Prahe. Od roku 1935 pôsobil ako stredoškolský profesor na reálnom gymnáziu v Nitre. V rokoch 1960-1970 vysokoškolský učiteľ na Pedagogickej fakulte v Nitre. Prvý vedúci katedry biológie a geológie. Vykonával záslužnú prácu v oblasti výchovy k ochrane prírody a starostlivosti o životné prostredie. Ako okresný konzervátor prírody sa zaslúžil o zachovanie a zriadenie prírodných rezervácií v Zoborských vrchoch - Lupky, Zoborskej lesostepi (Svorad) a Žibrice. Bol dlhoročným členom a predsedom Okresného výboru Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny v Nitre. Venoval sa problematike ochrany prírody v Nitre a jej okolí a je autorom viacerých publikácií s touto tematikou.

Literatúra:

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 273.

Významné osobnosti Nítry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 44-45.

74.

SLÁDEČKA, Garry (vl.m. Ladislav) - 90. výročie narodenia
10. výročie úmrtia

1931 Môt'ová - 18. apríl 2011 Nitra

Klavirista, hudobný skladateľ, korepetítor. Ako 10-ročný začal navštevovať súkromné hodiny klavíra v Trnave, kde v roku 1949 aj zmaturoval na reálnom gymnáziu. Po smrti otca v roku 1949 sa spolu s matkou presťahovali do Nítry. Už počas gymnaziálnych štúdií pravidelne hrával na bohoslužbách a od 18 rokov v malých kaviarničkách. Hrával tiež v ochotníckom krúžku v Nitre. II. cyklus umeleckého vzdelania absolvoval v Prievidzi. Pracoval v Krajevom divadle v Nitre ako aranžér, skladateľ scénickej hudby a korepetítor, neskôr v Banských stavbách v Prievidzi ako výtvarný návrhár a zároveň vedúci tanečného orchestra. V rokoch 1968-1975 pracoval v niekdajšej Ľudovej škole umenia v Nitre ako korepetítor a od roku 1975 ako metodik na úseku hudby a zborového spevu vo vtedajšom Osvetovom stredisku. Externe pracoval na ZUŠ v Nitre a prednášal Dejiny hudby na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre.

Literatúra:

Garry Sládečka odišiel do hudobného neba : keď znejú molové tóny / Ján Vančo. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXVI, č. 6 (2011), s. 6.

75.

CHOMKOVIČ, Gregor - 130. výročie narodenia

19. apríl 1891 Przegonina (Poľsko) - 11. október 1968 Trenčín

Zootechnik, vysokoškolský profesor, člen korešpondent SAV, poľnohospodársky odborník. Vysokú školu poľnohospodársku študoval vo Viedni, od r. 1919 prešiel na Vysokú školu zemедělskú do Brna, kde bol aj promováný. Pôsobil v Nitre v rokoch 1952-1968 ako profesor na Vysokej škole poľnohospodárskej, v rokoch 1956-1958 bol jej rektorom. Vo vedeckovýskumnej činnosti sa zaoberal hydinárstvom, výživou a kŕmením ošípaných a hovädzieho dobytku. Napísal vyše 300 vedeckých prác z odboru biológie a typológie hospodárskych zvierat, autor učebných textov a odborných článkov.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 6.: His-Im. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2010. - S. 531.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-J. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 413.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 468.

76.

JUHARI, Karol - 150. výročie narodenia

21. apríl 1871 Nitra - 22. august 1922 Budapešť (Maďarsko)

Maliar, sochár. Po študijných cestách v Európe založil v roku 1897 v Nitre firmu na výmalbu kostolov s celouhorskou pôsobnosťou. Predseda Živnostenského spoločenstva, zakladateľ Priemyselného kruhu, Učňovského domova v Nitre.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 572.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 172.

77.

ZÚRIK, Koloman st. - 95. výročie narodenia

22. apríl 1926 Hnúšťa - 10. december 2014 Nitra

Fotograf, publicista, vojak, podplukovník vo výslužbe. Pochádza z Klenovca. Dôstojník Československej armády, ženista, neskôr pôsobil ako učiteľ. Služobným postupom sa presťahoval do Nitry a pôsobil ako učiteľ v nitrianskom vojenskom učilišti až do odchodu do dôchodku (r. 1983). Svoju prvú fotku urobil ako 13-ročný žiak mešťianky v Hnúšti. Celý život mal všestranné záľuby - fotografoval, modeloval, pracoval s drevom, písal, bol ochotníckym hercom. Bol učiteľom v Železničiarском technickom učilišti v Litoměřiciach i vo Vojenskej strednej odbornej škole tankovej a automobilovej v Nitre. Jeho fotografie nájdeme v regionálnych i v ústredných periodikách, venoval sa aj archívnej a dokumentárnej tvorbe. Bol autorom vyše tisícky novinárskych príspevkov a viac ako troch tisícok fotografií. V Nitre mal osem samostatných autorských výstav.

Literatúra:

Neúnavný lovec záberov / Eudmila Synaková. In: Nitra. - Roč. 31, č. 5 (2006), s. 11.

Opustil nás fotograf Koloman Zúrik / (ČE). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 23, č. 50-51 (2014), s. 12.

S fotoaparátom v ruke / (sy). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXIX, č. 1 (2004), s. 12.

78.

DUBRAVICKÝ, Jozef - 90. výročie narodenia

22. apríl 1931 Nadlice - 28. apríl 1990 Nitra

Inžinier architekt - urbanista. Stredoškolské vzdelanie získal v Nitre, v Spišskom Štiavniku a v Topoľčanoch. Študoval na Fakulte architektúry a urbanizmu SVŠT v Bratislave a po ukončení štúdia od roku 1955 pôsobil v Nitre. Od roku 1960 bol vedúcim projektantom Krajského projektového ústavu, v rokoch 1966-1970 hlavným architektom Nitry. V rokoch 1970-1990 pôsobil v Stavoprojekte Nitra ako vedúci útvaru špecialistov. Významnou mierou prispel ku koncepcii rozvoja Nitry a ďalších miest Slovenska, zaslúžil sa o zachovanie historicky cenných objektov a súborov.

Literatúra:

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-1998. - 2.: D-G. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 1998. - S. 118.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 34.

79.

TURBA, Ján - 30. výročie úmrtia

12. december 1918 Nitra - 30. apríl 1991 Nitra

Verejný činiteľ. Od roku 1957 podpredseda a člen Rady Mestského národného výboru, v rokoch 1963-1971 predseda Mestského národného výboru v Nitre. Zaslúžil sa o novodobú výstavbu mesta, pričom kládol dôraz na zlepšenie životného prostredia a na skvalitnenie služieb obyvateľstvu. Za zásluhy o rozvoj mesta mu bola udelená Cena mesta Nitry (v r. 1969).

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 154.

MÁJ

80.

ADALRAM - 1185. výročie úmrtia

2. pol. 8. stor. - 2. máj (4. január) 836 Salzburg (Rakúsko)

Cirkevný hodnostár, salzburský arcibiskup. Na majetku kniežat'a Pribinu v Nitre v roku 828 vysvätil prvý kresťanský kostol, ktorý bol zrejme hlavným kostolom christianizačnej misie v Nitrianskom kniežatstve a najstarším písomne doloženým kresťanským kostolom vo východnej časti strednej Európy.

Literatúra:

Bibliografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 21.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 13.

81.

MARKO, Jozef - 15. výročie úmrtia

1952 Topoľčany - 1. máj 2006 ?

Športovec, stolný tenista, tréner. Svoju kariéru začal budovať v Nitre od roku 1978. Pôsobil tu ako hráč aj tréner. V tejto funkcii to dotiahol až k mládežníckej reprezentácii. Vychoval viacero reprezentantov, jeho zverenci získali majstrovské tituly v kategóriách od najmenších žiakov po dospelých. V roku 2006 doviedol mužov UKF Nitra v pozícii nováčika súťaže až k extraligovému bronzu, ktorý je historickým úspechom stolných tenistov spod Zobora.

Literatúra:

Odišiel Jozef Marko / - r - . In: Noviny juhozápadu. - Roč. 15, č. 17 (2006), s. 19.

82.

HLAVATÝ, Jozef - 55. výročie úmrtia

1. apríl 1898 Šaľa - 6. máj 1966 Šaľa

Hudobný pedagóg a kritik, kňaz, organizátor skautingu. V Nitre študoval teológiu a bol vysvätený za kňaza. Po ukončení štúdia na Instituto di Musica Sacra v Ríme pôsobil v Bratislave ako profesor náboženstva, hudby, gregoriánskeho chorálu a estetiky. Bol profesorom konzervatória. V rokoch 1950-1960 pôsobil ako farár v Horných Orešanoch, od 1961 žil na dôchodku v Šali. Autor spevníka, organizátor Slovenského katolíckeho skautingu, redaktor časopisu Skaut. Písal divadelné hry, bol dopisovateľom mnohých novín a časopisov. Je autorom vyše 200 článkov a statí z hudobného života. Bol znalcom gregoriánskeho spevu a propagátorom cirkevnej hudby.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 486.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 336.

83.

DOBROVODSKÝ, Ján - 115. výročie narodenia

8. máj 1906 Komjatice - 12. júl 1982 Nitra

Učiteľ, publicista, kultúrny pracovník. V r. 1917-1921 študoval na gymnáziu v Nitre, potom v Nových Zámkoch a v Rožňave, od r. 1928 študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave slovenský a nemecký jazyk. Absolvoval študijné pobyty na Jagelovskej univerzite v Krakove, vo Viedni a v Grazi. Pôsobil ako profesor na viacerých gymnáziách, v r. 1949-1950 vedúci pobočky Pôdohospodárskeho archívu v Nitre, v r. 1950-1962 prekladateľ pobočky ČSAZV, od r. 1962 učiteľ učňovskej školy v Nitre. Zakladajúci člen Strany slovenskej národnej jednoty a jej týždenníka Slovenská jednota (r. 1940).

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 277-278.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 481.

84.

ŠÁBLIK (Száblík), Štefan Gabriel - 275. výročie narodenia
205. výročie úmrtia

8. máj 1746 Sziget (Maďarsko) - 12. máj 1816 Kaloča (Maďarsko)

Kňaz, pedagóg, konštruktér. Filozofické a teologické štúdiá absolvoval v Nitre v r. 1767-1768 a v r. 1771-1773. V rokoch 1773-1774 pôsobil v Nitre ako učiteľ. Bol znamenitým prírodovedcom, profesorom filozofie a fyziky v Pešti, vynikajúcim matematikom. Ako prvý v Uhorsku zostrojil balón, ktorý bol vypustený do vzduchu 5. augusta 1783 v Pešti. O rok neskôr, 22. augusta 1784, zopakoval v Pešti svoj experiment a v r. 1785 ho uskutočnil aj v Segedíne, kde pôsobil ako rektor rehoľného domu piaristov.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1301.

85.

PULLMANN, Ján - 180. výročie narodenia

10. máj 1841 Trenčín - 12. september 1918 Čápor dnes Cabaj-Čápor

Kňaz, cirkevný pedagóg, funkcionár Spolku sv. Vojtecha. Študoval v Nitre na gymnáziu, teológiu na univerzite v Budapešti. V r. 1865 bol v Nitre vysvätený za kňaza. Od roku 1866 pôsobil ako prefekt nitrianskeho seminára a profesor bohosloveckého učilišťa. Od roku 1879 farár v Čápure, od r. 1908 čestný nitriansky kanonik.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 116-117.

86.

SVOBODOVÁ, Marie - 110. výročie narodenia

10. máj 1911 Kladno (Česká republika) - 2. september 1987 Bratislava

Speváčka, tanečnica, operetná a činoherná herečka. V rokoch 1925-1927 študovala na baletnej škole M. Aubrechtovej v Prahe. V rokoch 1939-1945 pôsobila na scéne Slovenského ľudového divadla v Nitre, v rokoch 1959-1969 Krajského divadla v Nitre. V Slovenskom ľudovom divadle v Nitre vytvorila v operetách G. Dusíka viaceré postavy. Po roku 1945 sa postupne uplatňovala aj v činohre.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 665.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava: Veda, 1990. - S. 397-398.

Lexikón slovenských žien / [zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ludmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Táborecká]. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 229-230.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 393.

87.

MARTIŠ, Rudolf - 50. výročie úmrtia

29. júl 1913 Komjatice - 10. máj 1971 Bratislava

Učiteľ, školský pracovník, účastník Slovenského národného povstania. V rokoch 1938-1939 pôsobil ako stredoškolský profesor na gymnáziu v Zlatých Moravciach. Autor porovnávej štúdie o nárečí južných častí Ponitria a Požitavia.

Literatúra:

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 541.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 95.

88.

ERDŐDI, Ladislav Adam - 285. výročie úmrtia

20. september 1677 Bratislava - 12. máj 1736 Nitra, poch. v Kláštore sv. Kataríny pri Naháči

Cirkevný a krajský hodnostár. V rokoch 1706-1736 nitriansky biskup a župan, súčasne v r. 1707-1725 uhorský kancelár. Predstaviteľ záujmov habsburského absolutizmu a katolíckej cirkvi, popredný rekatolizátor. Zaslúžil sa o návrat vyše 50. tis. protestantov do katolíckej cirkvi. V Nitre dal vybudovať nový barokový biskupský palác, zrenovovať a umelecky vyzdobiť katedrálu, ktorej daroval vyrezávané lavice a nový organ. Vybudoval aj novú vežu, pod ktorú umiestnil biskupskú knižnicu, ktorej venoval svoje knihy.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 443.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 302-303.

Nitrianske biskupstvo v dejinách / Viliam Judák. - Nitra : Kňazský seminár sv. Gorazda v Nitre, 1996. - S. 29-30.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 22.

89.

ŠALÁT, Tibor - 95. výročie narodenia

13. máj 1926 Vajka (teraz Lúčnica nad Žitavou) - 14. máj 2005 Bratislava

Vysokoškolský profesor, matematik. Základnú školu vychodil v Zlatých Moravciach. V roku 1946 ukončil Gymnázium v Šuranoch. Do roku 1950 študoval matematiku a fyziku na Karlovej univerzite v Prahe. Pôsobil ako učiteľ v Nových Zámkoch, od roku 1952 pôsobil v Bratislave na Prírodovedeckej

fakulte Univerzity Komenského. Venoval sa hlavne teórii čísel a reálnej analýze. Napísal vyše 120 odborných vedeckých prác, 10 učebných textov, vysokoškolské skriptá a mnoho štúdií.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 683.

90.

KEGLEVIČ, Ján - 235. výročie narodenia
165. výročie úmrtia

13. máj 1786 Budapešť (Maďarsko) - 15. október 1856 Topoľčianky

Stoličný hodnostár, veľkostatkár. V rokoch 1802-1805 študoval právo vo Viedni a v Budíne. Bol členom cisársko-kráľovskej tajnej rady, cisársko-kráľovským komorníkom a magistrum Uhorskej kráľovskej kúrie. Od roku 1825 bol hlavným tekovským županom. V Topoľčiankach pobýval sporadicky od roku 1809, trvalo sa tam presťahoval v roku 1825 po dokončení prestavby zámku. Počas cholery v r. 1831 zriadil vo svojom kaštieli v Topoľčiankach nemocnicu so 100 posteľami. V roku 1806 založil vo Viedni knižnicu, v roku 1813 obrazáreň, ktoré neskôr preniesol do svojho kaštieľa v Topoľčiankach (mala vyše 10. tis. zv.).

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 58.

91.

UŽOVIČ, Ján - 230. výročie narodenia

17. máj 1791 Kyneč (teraz mestská časť Nitry) - 25. apríl 1848 Ostrihom (Maďarsko)

Právnik, stoličný hodnostár. V rokoch 1825-1832 prvý podžupan, v r. 1832 miestodržiteľský radca Nitrianskej stolice, v r. 1836-1846 miestodržiteľ Ostrihomskej stolice, od r. 1837 riaditeľ právnickej akadémie v Pešti a v r. 1841-1848 tabulárny sudca. Od roku 1825 poslanec uhorského snemu.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 194.

92.

LENCI, Dušan - 80. výročie narodenia

18. máj 1941 Banská Bystrica - 30. september 2012 Nitra

Herec. V roku 1963 absolvoval štúdium herectva na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Bol študentom posledného ročníka profesora Janka Borodáča. V rokoch 1963-1964 pôsobil v Krajevom divadle v Trnave, do roku 1971 pôsobil ako člen činohry Divadla J. G. Tajovského vo Zvolene. Od roku 1971 bol členom Divadla Andreja Bagara v Nitre. Svojím osobitým a nezameniteľne zafarbeným hlasom bol aj výnimočným dabingovým hercom. Účinkoval aj v televíznych inscenáciách a vo filme.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 665-666.

93.

GENČI, Ladislav - 90. výročie narodenia

20. máj 1931 Rakovnica - 20. apríl 1975 Nitra

Zootechnik. Po štúdiách v Košiciach a na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre pôsobil od roku 1953 v Ústave výživy a kŕmenia Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. Autor a spoluautor viacerých vysokoškolských učebníc, štúdií a odborných článkov, člen komisie výživy pri Slovenskej poľnohospodárskej akadémii.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 178.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 170.

94.

MURÁNI-NEŽATICKÝ, Jozef - 35. výročie úmrtia

7. marec 1902 Nežatice-Malé Ripňany - 20. máj 1986 Nitra

Učiteľ, prozaik, spisovateľ pre deti a mládež. Po absolvovaní učiteľského ústavu v Lučenci (1922) učil na školách v jeho okolí. Od roku 1927 až do odchodu do dôchodku v roku 1962 pôsobil ako učiteľ v Nitre. Popri pedagogickej práci sa venoval literárnej tvorbe pre deti a mládež. Prispieval do časopisov pre deti (Priateľ dietok, Zornička) rozprávkami, povestami, kratšími historickými prózami a mravoučnými príbehmi. Jeho literárna tvorba sa vyznačuje vlastenecko-religióznym pátosom.

Literatúra:

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 334.

95.

RÁCKOVÁ, Theresia Veronika - 5. výročie úmrtia

8. január 1958 Bánov - 20. máj 2016 Nairobi (Keňa)

Lekárka, sestra Misijnej kongregácie služobníc Ducha Svätého (verbistka), misionárka. Vyštudovala medicínu v Prahe. Ako mladá lekárka emigrovala do Talianska. V Nemecku začala svoju formáciu, pokračovala v noviciáte v Holandsku a v Rakúsku, kde zložila aj doživotné sľuby. Pôsobila v Indonézii, v Ghane, dva roky bola v Írsku a v Anglicku na štúdiách. Po ukončení bola zvolená za provinciálnu predstaviteľku v Ivanke pri Nitre, kde pôsobila dve obdobia. Od roku 2010 pôsobila v Južnom Sudáne, kde sa v spolupráci s inými organizáciami snažila pomáhať obyvateľom v ohrození. Dňa 16. mája 2016, keď sa vracala z nemocnice, potom, ako prevážala tehotnú pacientku, na jej zdravotníckej auto zaútočili ozbrojenci a vážne ju zranili. Zomrela na následky zranenia dňa 20. mája 2016 v Nairobi (Keňa).

Literatúra:

Spomienky na sestru Veroniku Theresiu Ráckovú SSPS / Text Sr. Alena Košťálová SSPS. - Fotogr. In: Hlasy z domova a misií. - Roč. 63, č. 7-8 (2019), s. 24-25.

96.

MIGAZZIOVÁ-Marczibányiová, Antónia - 135. výročie úmrtia

1838 ? - 21. máj 1886 Zlaté Moravce

Grófká, manželka grófa Viliama Migazziho. Pochádzala zo starého šľachtického rodu z Púchova a z Csoky. Venovala sa spoločenskej a humanitnej činnosti v Tekovskej župe. V Zlatých Moravciach založila Červený kríž, venovala sa chudobným a sirotám. Za jej náboženskú a charitatívnu činnosť jej viedenský cisár udelil vyznamenanie „Dámsky rád Hviezdneho kríža“. Pri svojej práci ochorela na zápal mozgových blán a zomrela. Jej manžel gróf Viliam Migazzi jej dal v roku 1887 postaviť mauzóleum.

Literatúra:

Zlaté Moravce a okolie / Štefan Rakovský a kolektív. - 1. vyd. - Bratislava : Slavín, 1969. - S. 37-53, 73-166.

97.

KRÁĽ, Janko - 145. výročie úmrtia

24. apríl 1822 Liptovský Mikuláš - 23. máj 1876 Zlaté Moravce, poch. v Martine

Básnik, účastník revolúcie 1848-1849. Od roku 1862 žil a pôsobil v Zlatých Moravciach ako prísediaci súdu Tekovskej župy. Predstaviteľ romantizmu v slovenskej literatúre. Je ústrednou tvorivou osobnosťou romantizmu. Jeho literárne diela publikovali vo viacerých európskych krajinách.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 331-334.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 457.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 232-234.

98.

DEMIAN, Ladislav - 310. výročie narodenia
260. výročie úmrtia

26. máj 1711 Trenčín - 28. október 1761 Krupina

Pedagóg, náboženský spisovateľ, piarista. Študoval teológiu a v rokoch 1730-1732 a 1737-1738 vyučoval na gymnáziu v Nitre. So študentmi gymnázia v r. 1738 nacvičil a uviedol školskú drámu Victoria ad Saram. Bol literárne činný, autor príručky Umenie rečníctva.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 228.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 232-233.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 460.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 169.

99.

CHLEBO, Ján - 25. výročie úmrtia

31. máj 1923 Kokava nad Rimavicou - 31. máj 1996 Nitra

Fotograf, kultúrny pracovník. Od roku 1951 pôsobil v Nitre. Bol členom Krajového divadla. Neskôr pracoval v Parku kultúry a ako učiteľ fotografie v bývalej ľudovej škole umenia. Bol dlhoročným spolupracovníkom nitrianskych periodík. Autor množstva fotografií uverejnených v nitrianskych periodikách i v ústrednej tlači.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 172.

JÚN

100.

GUDERNA, Ladislav - 100. výročie narodenia

1. jún 1921 Nitra - 6. október 1999 Vancouver (Kanada)

Akademický maliar, grafik, kresliar, monumentalista, tvorca poštových známok. Po štúdiách na gymnáziu v Nitre pokračoval na obchodnej akadémii v Bratislave, neskôr na Škole umeleckých remesiel v Bratislave a na Akadémii výtvarných umení v Belehrade. Ilustroval aj knihy, prispieval kresbami do časopisov (Šibeničky, Roháč a i.) a pracoval na plagátoch. Bol spoluredaktorom časopisu Umelecký mesačník. Po roku 1968 emigroval do Kanady, kde jeho surrealistická tvorba dosiahla vrchol. Jeho maliarske a kresbové dielo patrí k významným hodnotám slovenskej výtvarnej moderny.

Literatúra:

Ladislav Guderna / Marta Hučková. - [1. vyd.]. - Nitra : Nitrianska galéria, 2011. - 19 s.

Nový slovník československých výtvarných umělců. - 1.: A-K / Sestavil Prokop Toman. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 1993. - S. 278-279.

101.

HRUŠOVSKÝ, Dominik - 95. výročie narodenia
5. výročie úmrtia

1. jún 1926 Veľká Maňa (dnes Maňa) - 27. júl 2016 Nitra, poch. v Mani

Arcibiskup, teológ, redaktor, diplomat. Ľudovú školu vychodil v rodnej obci, stredoškolské štúdiá absolvoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach a Šuranoch. Teologické štúdiá absolvoval v Bratislave a v Ríme. Bol rektorom Ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme, od roku 1975 delegátom pre duchovnú správu Slovákov, žijúcich v zahraničí. Dňa 18. decembra 1982 ho pápež Ján Pavol II. vymenoval za titulárneho biskupa tubijského. Od r. 1992 pomocný biskup Trnavskej arcidiecézy, auxiliár a vikár Trnavskej arcidiecézy. V apríli 1996 ho pápež Ján Pavol II. vymenoval za apoštolského nuncia v Bielorusku. Určitý čas bol dokonca jediným Slovákom v diplomatickej službe Vatikánu. V októbri 2001 sa vrátil do Ríma. Je držiteľom niekoľkých pôct a vyznamenaní. Bohatá je jeho prednášková činnosť na rôzne filozofické a teologické témy pre rôznorodé okruhy poslucháčov a kurzy duchovných cvičení.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 532-533.

102.

TYRŠEL, Dušan - 60. výročie úmrtia

23. apríl 1907 Senica - 6. jún 1961 Nitra

Kníhtlačiar. Vyučil sa za typografa u otca (Ľudovít Tyršel) v Nitre. Od roku 1925 pracovník rodinnej tlačiarne, v rokoch 1941-1950 jej majiteľ, od roku 1950 pracovník filiálky Pravdy v Nitre. Tlačil práce regionálnych autorov, drobné tlače, časopisy.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 161.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 155.

103.

PAVELEKOVÁ, Magda - 90. výročie narodenia

7. jún 1931 Levice - 20. júl 2015 Bratislava

Herečka. Študovala v Leviciach a na evanjelickom gymnáziu v maďarskom mestečku Kőszeg. Patrila k zakladajúcim členom Divadla Andreja Bagara v Nitre, vtedy Krajského divadla, kde v roku 1949 začala svoju hereckú kariéru. Pôsobila tu sedemnást' sezón a vytvorila desiatky postáv. Od roku 1965 pôsobila v Bratislave, kde vystupovala najprv v Tatra revue, v roku 1971 sa stala stálou členkou Novej scény. Pôsobila v televíznych inscenáciách, filmoch, rozhlasových a televíznych zábavných reláciách i v dabingu.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 175-176.

Magda Paveleková : personálna bibliografia / Zostavila Marta Mikitová. - 1. vyd. - v Leviciach : Tekovská knižnica, 2001. - 102 s.

104.

TURČIANSKY (Thuróczy), Viliam - 100. výročie úmrtia

11. september 1843 Nitra-Dolné Krškany - 8. jún 1921 Ivanka pri Nitre, poch. v Nitre-Dolných Krškanoch

Verejný činiteľ, právnik. Vyštudoval právo. V rokoch 1867-1869 podnotár a advokát, od r. 1869 hlavný slúžny Nitrianskej župy, neskôr sudca, predseda súdu a súdnej stolice, v r. 1904-1906 hlavný župan Nitrianskej župy, po r. 1918 hospodáril na rodinnom veľkostatku v Ivanke.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 75.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 59.

105.

BARTOŠ, Peter Pavol - 120. výročie narodenia

11. jún 1901 Stará Turá - 18. december 1975 Bratislava

Matematik, stredoškolský profesor, divadelník. Študoval na evanjelickom lýceu v Bratislave a na gymnáziu v Liptovskom Mikuláši. V rokoch 1921-1922 absolvoval kurz obecných notárov v Martine. V rokoch 1932-1937 študoval matematiku a fyziku na Prírodovedeckej fakulte Masarykovej univerzity v Brne. V rokoch 1944-1961 pôsobil v Zlatých Moravciach ako stredoškolský profesor. Autor stredoškolských učebníc matematiky, štúdií, metodických a odborných článkov. Publikoval vyše 20 prác z elementárnej geometrie a teórie čísiel.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 257-258.

Slovenský biografický slovník. - Zv.1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 159.

106.

POLÓNYOVÁ-ŽALUDOVÁ, Ružena - 55. výročie úmrtia

11. júl 1908 Příbram (Česká republika) - 11. jún 1966 Nitra

Hudobná pedagogička. Hudobné vzdelanie získala vo svojom rodisku, neskôr študovala hru na klavíri, organe a husliach na Štátnom konzervatóriu v Prahe. V roku 1945 sa natrvalo usadila v Nitre. Vyučovala na učiteľskom ústave, potom v rokoch 1959-1966 pôsobila ako odborná asistentka Katedry hudobnej výchovy na Pedagogickom inštitúte v Nitre. Autorka viacerých odborných štúdií a spoluautorka učebníc hudobnej výchovy pre základné školy.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / [zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Eudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Táborecká]. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 196.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 511.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 114.

107.

ARNOLD, Jozef - 105. výročie narodenia

12. jún 1916 Nitra - 1. december 1995 Bratislava

Organizátor lekárnictva, dôstojník. V rokoch 1934-1935 študoval na Škole záložných dôstojníkov v Trenčíne, v rokoch 1936-1937 na Vojenskej akadémii pechoty v Hraniciach na Morave, v r. 1938 na Škole leteckých pozorovateľov v Prostějove, v r. 1942-1944 farmáciu na Lekárskej fakulte SU v Bratislave, v r. 1945-1946 na Karlovej univerzite v Prahe. V roku 1950 absolvoval doplňujúce štúdium farmácie na SU v Bratislave. V rokoch 1938-1948 pôsobil v armáde, r. 1940-1943 veliteľ leteckej roty v Nitre. Po preradení do zálohy pôsobil ako správca lekárne v Košiciach a v Bratislave.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 110-111.

108.

KOSOVIC, Karol - 180. výročie úmrtia

16. december 1803 Ivanka pri Nitre - 19. jún 1841 Ivanka pri Nitre

Právnik. Študoval na gymnáziu v Nitre a na Kráľovskej akadémii v Bratislave. V rokoch 1825-1827 snemový pisár vyslancov Nitrianskej stolice, v r. 1827-1837 podnotár Nitrianskej stolice.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 172.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 189.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 174.

109.

SVOBODA, Fraňo - 120. výročie narodenia

21. jún 1901 Trnava - 6. november 1969 Šaľa

Pedagóg, prozaik, spisovateľ pre deti a mládež. Po absolvovaní Učiteľského ústavu v Modre učil v Cíferi a v Trnave. V rokoch 1947-1950 bol pracovníkom Výskumného ústavu pedagogického v Bratislave, v rokoch 1950-1961 učil na osobitnej škole v Šali. Bol redaktorom Orlika. Zostavoval čítanky, príručky pre učiteľov, hodnotil knihy pre deti a písal metodicko-didaktické a pedagogické články.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 389-390.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 428.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / Zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 319.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / Ondrej Sliacky ... [et al.]. - Bratislava : Mladé letá, 1979. - S. 259-260.

110.

BAKO, Dominik - 25. výročie úmrtia

14. júl 1928 Melek - 21. jún 1996 Pezinok, poch. v Nitre

Kňaz, páter, misionár. V roku 1946 bol prijatý do misijného domu v Spišskom Štiavniku, kde si vykonal noviciát a zložil rehoľné sľuby. V roku 1950 bol transportovaný do pracovného tábora PTP. Ovládal viacero cudzích jazykov. Dlhé roky bol v Meleku organistom. Popri zamestnaní si urobil strednú zdravotnú školu a potom pracoval na Onkologickom ústave v Bratislave. V roku 1967 sa prihlásil na Bohosloveckú fakultu sv. Cyrila a Metoda v Bratislave. Ako rehoľník v roku 1970 zložil večné sľuby a v roku 1971 bol vysvätený za kňaza. Ako kaplán pôsobil v Šahách, potom v Bratislave. Na Bohosloveckej fakulte sv. Cyrila a Metoda pôsobil ako profesor latinčiny a gréčtiny. Po páde komunistického režimu bol niekoľko týždňov správcom kostola Matky Božej na Kalvárii v Nitre.

Literatúra:

Melek : od minulosti po súčasnosť / Dušan Macák. - [1. vyd.]. - Prešov : Tlačiareň Kušnir, 2008. - S. 146-147.

Schematismus Trnavskej arcidiecézy. - Trnava : Spolok sv. Vojtecha, 1993. - S. 211.

111.

BALIŠ, Ján - 135. výročie narodenia

23. jún 1886 Rumanová - 26. marec 1920 Rumanová

Robotník, odborársky funkcionár, obeť buržoázneho teroru. Po skončení základnej školy pracoval ako poľnohospodársky robotník na veľkostatkoch. Po vzniku ČSR jeden z vodcov hnutia poľnohospodárskych robotníkov a maloroľníkov v Rumanovej, funkcionár soc. dem. odborov, organizátor a vodca štrajku v Hlohovskom okrese v marci 1920. Pri štrajku robotníkov četníkmi bol ťažko zranený (postrelený) a zomrel. Jeho pohreb 30. marca 1920 sa stal demonštráciou proti zneužitiu moci, zúčastnilo sa na ňom vyše 2 tis. ľudí.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 190.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 123.

112.

HERODEK, Július - 95. výročie narodenia

30. jún 1926 Topoľčany - 6. máj 1995 Nitra, poch. v Brodzanoch

Klavirista, hudobný skladateľ, pedagóg. Študoval v Nitre a od roku 1960 pôsobil na Katedre hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty v Nitre, kde vyučoval hru na klavíri. Aktívne sa podieľal na hudobnom živote Nitry a okolia účinkovaním na verejných celovečerných koncertoch i organizovaním

výchovných koncertov pre mládež. Bol členom a sólistom Nitrianskeho symfonického orchestra. Svojou tvorivou činnosťou významne obohatil hudobný život Nitry.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 58-59.

JÚL

113.

STUDENÝ, František - 110. výročie narodenia

2. júl 1911 Nová Ves nad Žitavou - 22. december 1980 Bratislava

Maliar, výtvarný pedagóg, národný umelec. V rokoch 1923-1932 študoval na reálnom gymnáziu v Zlatých Moravciach, v rokoch 1932-1938 kreslenie na Českom vysokom učení technickom, v r. 1933-1939 zemepis na Prírodovedeckej fakulte Karlovej univerzity v Prahe. Pedagogicky pôsobil na stredných školách v Tisovci a v Bratislave. Ako maliar krajín a zátiší sústreďoval sa na prostotu kompozície, priamosť vecného videnia a čistotu, zjednodušenosť a výraznosť maliarskeho prednesu. Väčší počet svojich obrazov odkázal Nitrianskej štátnej galérii v Nitre.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 642-643.

Malý slovník slovenských výtvarných umelcov. - Bratislava : Slovenský fond výtvarných umení, 1981. - S. 405-406.

114.

ENHOFF, Štefan - 130. výročie narodenia

3. júl 1891 Nitra - 11. január 1962 Piešťany

Maliar a reštaurátor. Študoval a pôsobil v Budapešti. Pracoval aj v Pécsi a vo Viedni. Zamestnanec maliarskej firmy Karola Juhariho v Nitre, kde počas prvej ČSR založil Spoločenstvo maliarov v Nitre. Maľoval a reštauroval kostoly na celom Slovensku.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 437.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 19.

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců : 1950-1998. 2 : D-G / [editor Zbyšek Malý]. - 1. vyd. - Ostrava : Chagall - výtvarné centrum, 1998. - S. 191.

115.

GAÁL, Tibor - 20. výročie úmrtia

5. jún 1913 Žitavce - 4. júl 2001 Vrábľa, poch. v Žitavciach

Pedagóg, výtvarník. Ľudovú školu vychodil v obci Martinová, meštianku vo Vrábľoch. Absolvoval výtvarný kurz v Bratislave. V roku 1929 nastúpil na Pedagogickú školu v Leviciach, kde viedol výtvarný krúžok. Bol riaditeľom Základnej školy v Žitavciach. V obci bol dirigentom miestnej dychovky, režisérom ochotníckeho divadla a kronikárom. Jeho portréty, zátišia, krajinky, ale aj drevorezby z neho urobili známeho maliara vo vrábeľskom regióne.

Literatúra:

Jeho obrazy znázorňujú miesta na Požitaví / Eva Dóriová. - Fotogr. In: Naše Vráble. - Roč. VIII, č. 4 (2011), s. 1.

116.

ČUPKA, Václav - 30. výročie úmrtia

2. máj 1923 Spisšská Stará Ves - 4. júl 1991 Nitra

Polnohospodársky inžinier, pedagóg, vedecký pracovník. V r. 1955-1974 pracovník Výskumného ústavu živočíšnej výroby vo Vígľáši, potom v Nitre v odd. výživy a kŕmenia hospodárskych zvierat. Od roku 1974 pedagóg Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre (dnes Slovenská poľnohospodárska univerzita). Zaoberal sa otázkami fyziológie výživy ošípaných. Autor vedeckých a odborných prác, spoluautor knižných publikácií.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 158.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 480.

Malá encyklopédia Slovenska. - A-Ž. - Bratislava : Veda, 1987. - S. 92.

117.

DUŠEK, Bohumil - 40. výročie úmrtia

23. marec 1902 Dobrá Voda u Hořic (Česká republika) - 6. júl 1981 Nitra

Polnohospodársky odborník, pedagóg, vedec, výskumník. V rokoch 1946-1952 pôsobil v Košiciach. V rokoch 1952-1956 prvý rektor Vysokej školy poľnohospodárskej (dnes Slovenská poľnohospodárska univerzita) v Nitre, v r. 1956-1960 jej prorektor, v r. 1963-1964 prodekan Prevádzkovo ekonomickej fakulty. Do roku 1973 prednášal technológiu živočíšnych výrobkov, mäsa a i. živočíšnych produktov i tovaroznalectvo. Snažil sa o dokončenie výstavby, materiálne a personálne budovanie školy a rozvoj poľnohospodárskej vedy. Prispel k rozvoju vedeckého výskumu v mliekarstve a syrárstve na Slovensku. Autor a spoluautor viac ako 60 monografií, štúdií a článkov.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 396.

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 619.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 612.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 531.

118.

OSTROVSKÝ, Jozef - 30. výročie úmrtia

1. júl 1905 Chtelnica - 7. júl 1991 Štúrovo

Akademický sochár. Maturoval v Zlatých Moravciach, výtvarné vzdelanie získal na Výtvarnej akadémii v Paríži. V špecifikácii umenia ho priťahovalo rezbárstvo. Pôsobil v Španielsku, potom v Etiópii. Pôsobil ako dvorný sochár na etiópskom cisárskom dvore v Addis Abebe a u bulharského cára Borisa III. Po návrate domov pracoval v Bárťayovom ateliéri v Nitre, po roku 1948 v Štúrovo vo Vinárskych závodoch.

Literatúra:

Slávni Slováci sveta / Laco Zrubec. - Nitra : Garmond, 2000. - S. 109-112.

Sochár dvoch cisárov / Laco Zrubec. In: Život. - Roč. 41, č. 40 (1991), s. 34.

119.

HALASI, Leopold - 90. výročie úmrtia

1874 Trnava - 9. júl 1931 Nitra

Právnik, prekladateľ. Študoval na gymnáziu v Nitre, právo v Budapešti. Pôsobil v Nitre ako advokát, pracovník Slovenského osvetového zboru, predseda Slovenského židovského kultúrneho spolku. V roku 1928 bol predsedom športového klubu AC Nitra. Prekladal zo slovenčiny, češtiny a nemčiny do maďarčiny. Autor viacerých básní.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 269.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 171.

120.

JURÍK, František - 15. výročie úmrtia

10. júl 1923 Obyce - 11. júl 2006 Bratislava

Výtvarník, akademický maliar, výtvarný pedagóg. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach, v rokoch 1946-1950 na Oddelení kreslenia a maľovania Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. Pôsobil ako akademický maliar a profesor v Bratislave. Venoval sa maľbe a grafike aj básnickej tvorbe. Zúčastňoval sa na výstavných podujatiach doma i v zahraničí.

Literatúra:

Malý slovník slovenských výtvarných umelcov. - 1. diel : A-K. - Bratislava : Slovenský fond výtvarných umení, 1988. - S. 222.

Malý slovník slovenských výtvarných umelcov. - Bratislava : Slovenský fond výtvarných umení, 1981. - S. 216.

121.

DUŠINSKÝ, Leopold - 110. výročie úmrtia

15. december 1833 Letohrad (Česká republika) - 12. júl 1911 Nitra

Hudobný skladateľ, pedagóg. Študoval hru na organe u K. Fr. Pitscha v Prahe. Učiteľ a organista v Bánovciach nad Bebravou, od r. 1863 regenschori a zbormajster biskupskej katedrály v Nitre a súkromne vyučoval hru na klavíri a na husliach. Autor početných sakrálnych skladieb a upravovateľ viacerých ľudových piesní najmä z okolia Nitry. Zaslúžil sa o rozvoj hudobného života v Nitre.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 399.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 613.

Malá encyklopédia hudby. - Praha : Editio Supraphon, 1983. - S. 158.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1968. - S. 532.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 35.

122.

ALBINIOVÁ-JANOŠKOVÁ, Oľga - 130. výročie narodenia

14. júl 1891 Jasenová - 25. február 1980 Šaľa

Učiteľka, osvetová pracovníčka, kantorka. Počas prvej svetovej vojny ošetrovatel'ka v poľnej nemocnici v Liptovskom Mikuláši, neskôr učiteľka na meštianskej škole v Diakovciach, od roku 1968 žila v Háji, od r. 1971 v Diakovciach, kde bola kantorkou. Všestranná národnobuditeľská, cirkevná, kultúrna, osvetová pracovníčka, ktorá sa venovala i literárnej činnosti. Spoluzakladateľka a tajomníčka Spolku slov. evan. diakonie rozvíjala sociálnu a charitatívnu činnosť, zriaďovala ošetrovateľské kurzy, získavala diakonisy pre službu do sirotincov, nemocníc, cirkevných zborov a sociálnych zariadení. Venovala sa sociálnym a zdravotníckym otázkam, o ktorých uverejňovala články v časopisoch.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska.- Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 43.

Lexikón slovenských žien / [zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Eudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká]. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 12.

123.

RAKOVSKÝ, Štefan - 25. výročie úmrtia

8. jún 1904 Zlaté Moravce - 15. júl 1996 Zlaté Moravce

Stredoškolský profesor, muzeológ, regionálny historik, účastník SNP. Základnú a strednú školu absolvoval v Zlatých Moravciach. Pokračoval v štúdiu na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Ako stredoškolský profesor pôsobil v Ostrave, Trenčíne, v Banskej Bystrici, v rokoch 1945-1968 na Gymnáziu J. Kráľa v Zlatých Moravciach. Zakladateľ a riaditeľ Mestského múzea v Zlatých Moravciach. Zaslúžil sa o rozšírenie jeho zbierok, bol priekopníkom archeologického a historického bádania na hornom Požitaví. V roku 1966 sa pričínil o odhalenie pamätníka Janka Kráľa na zlatomoraveckom cintoríne a zriadenie pamätnej izby. Publikoval v odborných časopisoch a periodikách, autor monografií Zlaté Moravce a okolie (1969) a Topoľčianky (1971).

Literatúra:

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Veda, 1985. - S. 158.

Zlaté Moravce / Zostavili Marián Batora a Michal Zaťko. - 1. vyd. - Zlaté Moravce : Mestský úrad, 1998. - S. 253.

124.

KRPELEC, Juraj - 260. výročie narodenia

17. júl 1761 Martin - 15. január 1825 Nitra

Kňaz, bernolákovec. Študoval a pôsobil v Nitre. Po vysviacke pôsobil na Biskupskom úrade v Nitre. Od roku 1791 pôsobil ako farár v Súľove. Od roku 1793 riaditeľ Biskupského úradu v Nitre, od roku 1797 farár v Skačanoch, od r. 1799 farár, neskôr dekan v obci Jarok. V r. 1809 sa stal nitrianskym katedrálным kanonikom a do r. 1811 pôsobil aj ako rektor biskupského seminára. V r. 1794-1796 bol členom Slovenského učeného tovarišstva. Svoju bohatú knižnicu, vrátane viacerých aj bernolákovských kázní, venoval biskupstvu.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 768.

Bibliografia bernolákovcov / Imrich Kotvan. - Martin : Matica slovenská, 1957. - S. 356.

125.

ŠAFAROVÍČ, Anton Daniel - 280. výročie narodenia

21. júl 1741 Slopná - 31. december 1803 Nitra

Rímskokatolícky kňaz, cirkevný historik, mecén, bernolákovec. Filozofiu a teológiu študoval na Trnavskej univerzite. Od roku 1765 pôsobil v Nitre ako kaplán, od r. 1797 kanonik nitrianskej kapituly v Jarku. Člen a mecén nitrianskej pobočky Slovenského učeného tovarišstva. Autor dejín nitrianskej diecézy, venovaných nitrianskemu biskupovi F. X. Fuchsovi.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 679.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1302-1303.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992.- S. 426.

126.

GLONČÁK, Alojz - 40. výročie úmrtia

7. september 1940 Veľké Borové - 23. júl 1981 Sered'

Metalurg, stredoškolský učiteľ. Študoval na gymnáziu v Seredi, v rokoch 1957-1963 na Strojníckej fakulte Vysokej školy technickej v Košiciach. V rokoch 1963-1977 pôsobil ako vysokoškolský pedagóg v Bratislave, od r. 1977 profesor Strednej priemyselnej školy chemickej v Šali. Autor štúdií o fyzikálnej metalurgii a medzných stavoch materiálov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 194.

127.

TÓT (Tóth), Ján - 165. výročie narodenia

26. júl 1856 Šurany - 7. júl 1907 Gorizia (Taliansko)

Kanonik, spisovateľ, prekladateľ, učiteľ, redaktor. Študoval na piaristickom gymnáziu v Nitre. V roku 1880 sa stal správcom farnosti v Horných Lefantovciach. Od roku 1906 riaditeľ kňazského seminára s titulom čestný kanonik Nitrianskej kapituly. Knihovník Diecéznej knižnice v Nitre. Zakladateľ a redaktor týždenníka Nyitramegyei szemle. Spoluzakladateľ múzea v Nitre a od 1895 člen výboru Nitrianskej župy. Vydal monografiu o dejinách nitrianskeho seminára a viaceré cestopisy. Prekladal prózu od rus., nem., fran., angl., špan. a tal. autorov.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1403.

Významné osobnosti Nítry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 180.

128.

KLIMENT Ochridský - 1180. výročie narodenia

1100. výročie úmrtia

836 ? - 27. júl 916 Velica (Bulharsko)

Učeník Konštantína a Metoda, biskup, veľkomoravský životopisec. Jeho pôvod nepoznáme. Pôsobil na nitrianskom učilišti na Zobore. Veľký vplyv mal na neho nitriansky Gorazd, ktorý bol jeho učiteľom a spoločníkom. Pripisuje sa mu autorstvo viacerých historicky dôležitých diel. Prekladal z gréčtiny do staroslovienciny.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 673-674.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 75-76.

129.

MIHALOVIČ, Eduard - 155. výročie narodenia

28. júl 1866 Oslany - 3. august 1917 Nitra

Kňaz, náboženský spisovateľ, profesor. Gymnaziálne štúdiá absolvoval v Prievidzi, Nitre a Trenčíne, teologické vo Viedni. Od roku 1892 pôsobil ako profesor teológie v bohosloveckom seminári v Nitre, prednášal aj filozofiu, katechetiku, morálku a pastorálku. Je autorom prác z cirkevného práva. Napísal prácu z dejín uhorskej homiletickej literatúry. Prispieval aj do cirkevných časopisov.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 920-921.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 167.

130.

HEVESSYOVÁ, Šarlota - 40. výročie úmrtia

19. január 1897 Jelenec (Ghymes) - 28. júl 1981 Nitra

Pedagogička, poetka. Detstvo prežila v Nitre. Pôsobila ako učiteľka, správkyňa školy v obciach Podzoborského regiónu, v Branči, v Štitároch, Nitrianskych Hrnčiarovciach, v rokoch 1957-1959 v Pohraniciach. Od roku 1960 pôsobila na Pedagogickej fakulte v Nitre, kde vyučovala didaktické predmety. Autorka viacerých učebníc. Venovala sa aj literárnej tvorbe. V roku 1935 boli jej práce uverejnené aj knižne v zbierke Nyitrai írók könyve (Zbierka nitrianskych spisovateľov). V roku 1936 jej vyšla básnická zbierka Sárbilincsben (Nitra, 1936).

Literatúra:

Osudy Šarloty Hevessy - pedagogičky v Podzoborskom regióne / Beáta Pintérová. - Fotogr. In: Studia Historica Nitriensia. - Roč. 18, č. 1 (2014), s. 136-145.

Zomrela Š. Hevessyová / (Im). In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 5, č. 9 (1981), s. 34.

131.

PRUŽINSKÝ, Dominik - 100. výročie narodenia

30. júl 1921 Topoľčianky - 23. november 1995 Topoľčianky

Športovec, jazdec, majster športu. Majster športu, mnohonásobný majster SR a viacnásobný majster ČSSR v drezúre. Pôsobil v Plemenárskom podniku Topoľčianky, jazdec Tatrana Topoľčianky. Bol vynikajúcim pretekárom a reprezentantom v drezúrovom jazdení. Okrem športového jazdenia sa venoval výcviku športových koní, mladých plemenných žrebčov a kobýl, ako i koní v príprave na medzinárodné aukcie.

Literatúra:

Najúspešnejší športovci okresu Nitra - 1977 / V. Ragač. In: Nitriansky hlas. - Roč. 19, č. 2 (1978), s. 6.

132.

BAGAR, Andrej - 55. výročie úmrtia

29. október 1900 Trenčianske Teplice - 31. júl 1966 Bratislava

Herec, režisér, divadelný pedagóg, dramatik, prekladateľ, publicista, verejný činiteľ, národný umelec, účastník Slovenského národného povstania, organizátor kultúrneho života. V rokoch 1922-1923 študoval herectvo na pražskom konzervatóriu. Debutoval v zájazdovom súbore SND, člen divadiel v Košiciach, Pardubiciach, Bratislave a v Martine. Zakladateľ Krajového divadla Nitra. Podľa neho je pomenované Divadlo A. Bagara v Nitre.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska.- Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 144-146.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 56-59.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 98-99.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 97-98.

AUGUST

133.

SVOBODOVÁ, Etela - 35. výročie úmrtia

25. november 1903 Banská Štiavnica - 3. august 1986 Trnava

Spisovateľka pre deti a mládež, prozaička, dramatička, pedagogička. V rokoch 1954-1960 pôsobila na Strednej všeobecno-vzdelávacej škole v Šali. V Šali žila až do roku 1972. Venovala sa literárnej tvorbe. Zostavovateľka výberu Nedel'né besiedky pre ľudové a meštianske školy (1927), ktoré zhudobnil M. Schneider-Trnavský. Autorka umelých rozprávok a povestí v časopisoch pre deti a detského románu. Písala umelé rozprávky, ktoré uverejňovala v detských časopisoch Orlik a Priateľ dieťok i v detských rubrikách periodík Kultúra a Slovenka.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / [zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká]. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 229.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 392-393.

134.

ČÁDY, Pavol - 110. výročie narodenia

9. august 1911 Nitra - 5. december 1978 Bratislava

Hudobný skladateľ, textár a libretista, učiteľ. Do r. 1933 študoval na reálnom gymnáziu v Nitre. Základné hudobné vzdelanie získal u vojenského kapelníka S. Koubka v Nitre, súkromne študoval aj kompozíciu, hru na husliach a klavíri. Spoluzakladateľ modernej slovenskej tanečnej hudby, najmä neskoršieho obdobia tzv. slovenského tanga. Autor textov k vlastným skladbám, ako aj na hudbu iných skladateľov, operety a rozhlasových hier.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 82.

Československý hudební slovník. - Zv. 1.: A-L. - Praha : Státní hudební vydavatelství, 1963. - S. 176.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 349.
Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 393.

135.

CHROPOVSKÝ, Bohuslav - 95. výročie narodenia

9. august 1926 Čataj - 5. máj 2009 Čataj

Archeológ, univerzitný profesor. Študoval a v rokoch 1952-1957 pôsobil na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Od r. 1957 pracovník, v r. 1970-1989 riaditeľ Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied (AÚ SAV) v Nitre. Od roku 1957 až do roku 1990 systematicky realizoval komplexný výskum Nitry, kde sa preskúmalo niekoľko lokalít (Chrenová, Mikov dvor, Klokočina, Párovce, Horné a Dolné Krškany, lokalita pod Zoborom atď.) a v lokalitách súvisiacich s národnými dejinami ako napr. Martinský vrch, Zobor, Vršok, Hrad. Vo svojej vedeckovýskumnej činnosti sa zaoberal otázkami dávnovekého Slovenska, počiatkami národných dejín a etnogenézou Slovanov.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-J. - Bratislava, Veda, 1978. - S. 425.
Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 342.

136.

KIŠ (Kiss, Ilméri), Štefan - 185. výročie narodenia

11. august 1836 Mojmirovce - 5. máj 1918 Stari Bečej (Juhoslávia)

Právnik, učiteľ. Študoval v Bratislave, Nitre a v Pešti. V roku 1860 začal študovať právo na Peštianskej univerzite. V rokoch 1868-1869 bol v Pešti verejným advokátom. Pôsobil ako poručík v uhorskej armáde, od r. 1874 učiteľ právnického lýcea v Egri. Bol literárne činný, v rôznych časopisoch uverejňoval najmä právnické články. Spolupracoval na Egyetemes Magyar Encyclopaedia (Maďarská univerzitná encyklopédia). Tlačou vyšli jeho právnické príručky a učebnice.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 85.
Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 665-666.

137.

ŠUMNÝ, Ján - 120. výročie narodenia
40. výročie úmrtia

13. august 1901 Bobot - 13. august 1981 Zlaté Moravce

Pedagóg, matematik, chemik, odborný spisovateľ. Študoval matematiku na Prírodovedeckej fakulte Karlovej univerzity v Prahe. Po štúdiách pôsobil na gymnáziu v Zlatých Moravciach, Bardejove, Nových Zámkoch, Martine, na Obchodnej akadémii v Banskej Bystrici. Nakoniec sa vrátil späť na Gymnázium v Zlatých Moravciach. Prednášal na vedeckých a metodických seminároch poriadaných nitrianskou pobočkou Jednoty slovenských matematikov a fyzikov, ktorej bol aktívnym členom. Zameriaval sa hlavne na metodiku vyučovania matematiky. Venoval sa aj chémii. Zostavil učebnicu chémie pre gymnáziá a vypracoval 100 otázok z chémie pre maturantov.

Literatúra:

Osobnosti vedy trenčianskeho regiónu / Mikuš, Milan – Strohnerová, Ľudmila. - V Trenčíne : Verejná knižnica Michala Rešetku, 2003. - S. 323.

138.

SPIŠÁK, Karol - 80. výročie narodenia

17. august 1941 Bratislava - 13. marec 2007 Bratislava, poch. v Nitre

Televízny a divadelný režisér, herec. Študoval na Pedagogickej fakulte v Nitre, v rokoch 1960-1964 študoval odbor divadelnej réžie na Divadelnej fakulte Vysokej školy múzických umení v Bratislave u národného umelca profesora Jozefa Budského. Od roku 1965 pôsobil ako režisér a neskôr umelecký šéf Divadla Andreja Bagara v Nitre. Od roku 1994 bol riaditeľom Starého divadla v Nitre. Vytvoril množstvo filmových a televíznych postáv a ako režisér nakrútil veľa televíznych inscenácií a filmov. Od roku 1994 sa stal riaditeľom Bábkového divadla. Na jeho počesť premenovali Staré divadlo v Nitre na Staré divadlo Karola Spišáka.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 374-375.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 556.

139.

JANDA, Štefan - 85. výročie úmrtia

5. júl 1848 Podolie - 17. august 1936 Modra

Hudobný skladateľ, regenschori a organológ. Pôsobil ako učiteľ aj v Sládečkovciach (Močenok). Od roku 1868 pôsobil ako učiteľ v Podolí, Močenku, Čermanoch, od r. 1874-1914 v Modre. Bol známym organológom a vo svojom okolí odborným poradcom pri stavbe organov. Popri pedagogickej činnosti bol činný aj ako hudobný skladateľ. Autor drobných cirkevných skladieb.

Literatúra:

Československý hudební slovník osob a institucí. - Zv. 1.: A-L. - Praha : Státní hudební vyd., 1963. - S. 569.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 523.

140.

BOKROŠ, Koloman - 70. výročie úmrtia

14. august 1892 Jelenec - 17. august 1951 Nitra

Opravár hudobných nástrojov, obchodník. Vyučil sa pravdepodobne v Budapešti, pracoval vo Viedni, v Prahe. V rokoch 1923-1949 viedol obchod s hudobnými nástrojmi v Nitre.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 491-492.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 168.

141.

SCHWARZ (Schwartz), Štefan - 170. výročie narodenia

20. august 1851 Nitra - 31. júl 1924 Raabs (Rakúsko)

Výtvarník, sochár, medailér. Od roku 1867 študoval vo Viedni cizelovanie u Dziedrinského a Hanuscha, od roku 1869 študent sochárstva u O. Königa. Od r. 1876 učiteľ, od r. 1884 profesor na Umeleckopriemyselnej škole vo Viedni. Stal sa jedným z najvýznamnejších autorov mincí rakúskej korunovej meny, autor plastík na fasáde Hofburgu a parlamentu vo Viedni, autor pamätných mincí, medailí, plakiet.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 250.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 178.

142.

POCKODY, Alexander - 115. výročie narodenia

21. august 1906 Báb - 12. február 1972 Nové Mesto nad Váhom

Básnik, spisovateľ, poľnohospodársky odborník a pedagóg. Pôsobil ako profesor na poľnohospodárskych školách v Komárne, Novom Meste nad Váhom, Bánovciach nad Bebravou a v Záblatí. V rokoch 1953-1967 pracovník Okresných národných výborov v Novom Meste nad Váhom a v Trenčíne. Literárne činný bol od roku 1927. Poéziu a prózu publikoval i časopisecky, venoval sa aj publicistike. Bol zakladajúcim členom Literárneho združenia Smer. Člen a predseda Spolku mladých slovenských spisovateľov.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 361.

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 39-40.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 490-491.

143.

NEJEDLÝ, Jozef - 205. výročie úmrtia

18. február 1737 Pruské - 22. august 1816 Nitra

Cirkevný hodnostár, mecén. Študoval na gymnáziu v Nitre, teologické štúdiá absolvoval v Nitre a Trnave. Pôsobil ako kaplán a farár na rôznych miestach Slovenska, od r. 1783 kanonik a správca kapitulných majetkov. V rokoch 1795-1798 prefekt seminára, v r. 1799 biskupský vikár, r. 1800 trenčiansky archidiakon, r. 1809 veľprepoš, od r. 1811 dulmijský titulárny biskup v Nitre. Člen nitrianskeho pobočného stánku Slovenského učeného tovarišstva.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 67.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 985-986.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 270.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 106.

144.

HUSZÁR, Štefan st. - 95. výročie úmrtia

10. február 1844 Nitra - 26. august 1926 Nitra

Kníhtlačiar, kníhkupec, popredný mestský činiteľ Nitry. Od r. 1874 spolumajiteľ, neskôr majiteľ požičovne kníh, kníhkupectva a kníhtlačiarne v Nitre. Popredný mestský činiteľ Nitry. V roku 1884

člen zakladajúceho zhromaždenia Nitrianskej priemyselnej korporácie, neskôr jej podpredseda a člen výboru.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 6.: His-Im. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2010. - S. 3471.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 445.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 63-64.

145.

LELKES, Adolf - 90. výročie úmrtia

22. október 1840 Chrenová - 27. august 1931 Alekšince

Kňaz. Študoval filozofiu v Trnave a v Bratislave. Teológiu absolvoval v Ostrihome, kde bol v roku 1864 vysvätený za kňaza. Pôsobil ako kaplán v Topoľčanoch a v Ostrihome. V rokoch 1865-1871 pôsobil ako učiteľ na Arcibiskupskom gymnáziu v Trnave, v rokoch 1871-1916 ako farár a dekan v Alekšinciach. V roku 1885 na svojej fare zakladal útulňu pre deti. V 90. rokoch 19. storočia sa venoval literárno-publikačnej činnosti. Publikované články tvorili najmä kázne, ale písal aj o výchove, útulniach, detských útlukoch či domovoch. Oblíbený i v Nitre.

Literatúra:

Krátky pohľad do histórie farnosti. In: Chrenovské zvesti. - Roč. VI, č. 1 (2008), s. 4.

146.

MIGAZZI, Viliam - 125. výročie úmrtia

26. február 1830 Bratislava - 28. august 1896 Zlaté Moravce

Župný hodnostár, veľkostatkár, gróf. Po štúdiách hospodáril na rodových majetkoch v Zlatých Moravciach. V rokoch 1871-1875 tekovský župan, v r. 1875-1884 poslanec uhorského snemu za volebný okres Zlaté Moravce. Od roku 1884 člen Panskej snemovne. V r. 1890 spoluzakladateľ okrásľovacieho spolku v meste. Po smrti svojej manželky založil v Zlatých Moravciach sirotinec a v roku 1887 postavil svojej manželke hrobku.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 164.

Zlaté Moravce / Zostavili Marián Batora a Michal Zaťko. - 1. vyd. - Zlaté Moravce : Mestský úrad, 1998. - S. 247-248.

147.

ANDRAŠČÍK, Michal - 35. výročie úmrtia

18. január 1919 Kamenica nad Torysou - 28. august 1986 Nitra

Vysokoškolský učiteľ, poľnohospodársky inžinier, vedecký pracovník. Študoval na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. Od roku 1945 pôsobil ako učiteľ na Štátnej roľníckej škole v Nitre a v rokoch 1951-1955 riaditeľ Štátnej roľníckej školy v Nitre. Od roku 1956 pedagóg a výskumný pracovník na Katedre rastlinnej výroby, v rokoch 1970-1972 prorektor, v r. 1979-1980 profesor Agronomickej fakulty Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. Zaslúžil sa o rozvoj obilnárstva na Slovensku. Autor a spoluautor vedeckých prác a učebníc.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska.- Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 73-74.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 36.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 13.

148.

VALKOVIČ, Gustáv - 100. výročie narodenia

30. august 1921 Malé Vozokany-Nové Vozokany - 21. január 1980 Nitra

Vysokoškolský pedagóg. Po absolvovaní Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave pôsobil ako stredoškolský profesor v Komárne. V rokoch 1954-1960 riaditeľ Jedenásťročnej strednej školy v Šali. Od roku 1960 pôsobil na Pedagogickom inštitúte v Nitre (teraz Univerzita Konštantína Filozofa) a v rokoch 1972-1980 ako prodekan a vedúci Katedry pedagogiky Pedagogickej fakulty. Autor a spoluautor odborných monografických prác, učebných textov, štúdií a článkov.

Literatúra:

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Veda, 1985. - S. 524.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 217-218.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 180.

SEPTEMBER

149.

LACO, Jozef - 80. výročie úmrtia

14. apríl 1872 Ľuborča (dnes súčasť Nemšovej) - 1. september 1941 Dolná Súča

Entomológ, botanik, ľudový liečiteľ, verejný pracovník. Po maturite v roku 1892 pracoval ako pomocný notár v Lednických Rovniach a v roku 1896 ako notár v Bolešove. V rokoch 1914-1920 pôsobil v Trenčíne a v rokoch 1921-1923 ako vedúci notár v Trnovci nad Váhom. V roku 1926 zástupca štátneho notára, v r. 1927-1935 prednosta Matričného úradu v Bratislave. Bol jedným zo zakladateľov Slovenského vlastivedného múzea a prvým predsedom prírodovedného odboru Slovenského vlastivedného múzea. Zaoberal sa aj otázkou škodlivosti a užitočnosti hmyzu.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 334.

150.

HERMAN, František - 10. výročie úmrtia

30. marec 1923 Gačov (obec Neverice) - 3. september 2011 Prílepy (súčasť Zlatých Moraviec)

Výtvarník amatérsky, básnik, herec, scenárista, športovec, organizátor kultúrneho života. Študoval na piaristickom gymnáziu a na Vysokej teologickej fakulte v Nitre. Od roku 1957 sa zamestnal v Zlatých Moravciach v n. p. Calex. Bol dlhoročným členom výtvarného krúžku pri ZKO Calex a organizačný pracovník. Vo výtvarnej tvorbe na súťažných a prezentačných výstavách doma i v zahraničí získal mnoho ocenení. Hlavnou oblasťou jeho tvorby sú kompozičné motívy na staroveké kultúry, v ktorých hľadá symboliku človeka. Venoval sa aj športu a počas svojej aktívnej činnosti získal 45 medailí v hode oštepom a štyrikrát prekonal slovenský rekord.

Literatúra:

Jubilejná členská výstava - Výtvarný krúžok pri ZKO Calex Zlaté Moravce / Spracoval Ivan Meňhart. - Nitra : Ponitrianske osvetové stredisko, 1996. - [20] s.

Spomienka na Františka Hermana / Anton Kaiser. In: Tekovské noviny. - Roč. XXI, č. 20 (2011), s. 9.

151.

ŠEVČÍK, Štefan - 105. výročie narodenia

7. september 1916 Bytča - 26. marec 1973 Bratislava

Stavebný inžinier, vysokoškolský učiteľ. V rokoch 1948-1949 riaditeľ Čs. stavebných závodov v Nitre, v rokoch 1949-1950 riaditeľ nitrianskeho Stavoprojektu, v rokoch 1953-1955 odborný asistent Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. Neskôr pôsobil ako učiteľ na Strednej priemyselnej škole stavebnej a od roku 1960 ako stavbyvedúci Pozemných stavieb v Nitre. Zaoberal sa architektonickou tvorbou obytných domov a urbanistických celkov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 447.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 179.

152.

DEMO, Milan - 90. výročie narodenia

10. september 1931 Mužla - 11. november 2013 Nitra

Pedagóg, poľnohospodársky odborník. Gymnázium absolvoval v Komárne, vysokoškolské vzdelanie získal na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. V roku 1960 nastúpil na Agronomickú fakultu Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. Postupne získal hodnosť kandidáta vied, docenta a profesora (r. 1993). Bol vedúcou osobnosťou pri zakladaní nových fakúlt - Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva a neskôr aj Fakulty európskych štúdií a regionálneho rozvoja, kde pôsobil ako vedúci Katedry udržateľného rozvoja. Zaoberal sa problematikou sústavy hospodárenia na pôde. Autor a spoluautor vedeckých a odborných príspevkov a učebníc z oblasti poľnohospodárstva a udržateľného rozvoja.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 282.

Opustil nás profesor Milan Demo. - Fotogr. In: Poľnohospodár. - Roč. 58, č. 5-6 (2013), s. 6.

153.

PORUBSKÝ, Štefan - 210. výročie úmrtia

16. august 1768 Pezinok - 11. september 1811 Vinodol

Kazateľ, bernolákovec. Teologické štúdiá absolvoval v Generálnom seminári v Bratislave. Ako kaplán pôsobil na viacerých miestach, v roku 1792 v Zlatých Moravciach a v roku 1810 sa stal farárom vo Vinodole. Bol dobrý bernolákovský kazateľ. Venoval sa včelárstvu. Ako prejav uznania dostal v r. 1787 do daru Papánkovu Historiu z r. 1780.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1109-1110.

154.

ONDREJKOVIČ, Karol - 40. výročie úmrtia

11. november 1905 Jaslovce (súčasť Jaslovských Bohuníc) - 11. september 1981 Košice

Spevák (tenor). V rokoch 1939-1945 pôsobil ako sólista operety Slovenského ľudového divadla v Nitre. V roku 1936 absolvoval štúdium spevu na Hudobnej a dramatickej akadémii v Bratislave a v rokoch 1947-1951 u E. Manniho st. v Košiciach. V rokoch 1939-1945 bol sólistom operety Slovenského ľudového divadla v Nitre a v rokoch 1945-1960 opery Štátneho divadla v Košiciach. V Slovenskom ľudovom divadle v Nitre účinkoval vo vyše tridsiatich operetách a režíroval operetu G. Dusíka Tajomný prsteň.

Literatúra:

Divadelná Nitra : (50 rokov slovenského profesionálneho divadla v meste) / Vladimír Štefko. - 1. vyd. - Bratislava : Obzor, 1989. - 423 s.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 126.

155.

KÁKOŠ, Ján - 25. výročie úmrtia

14. august 1927 Nitra - 11. september 1996 Bratislava

Dramatik, režisér, dramaturg, prozaik, spisovateľ pre deti a mládež. Základnú školu a gymnaziálne štúdiá absolvoval v Nitre. Odborné vzdelanie nadobudol v Odbornom divadelnom štúdiu Novej scény v Bratislave. Od roku 1948 pôsobil v Bratislave ako asistent réžie v Čs. štátnom filme. V rokoch 1949-1950 bol režisérom Čs. rozhlasu. Pôsobil ako dramaturg a umelecký šéf činohry pre mládež pri Novej scéne, v rokoch 1954-1970 bol riaditeľom Novej scény. V rokoch 1970-1987 riaditeľ Slovenského národného divadla v Bratislave. Autor niekoľkých bábkových hier v javiskovej, rozhlasovej i televíznej verzii. Vlastnú detskú skúsenosť z chudobnej štvrte v Nitre rekonštruoval v diele Chlapec z Kanálovej ulice (1950) a v próze Štyria z našej štvrte, autobiografické črty z detstva má aj dráma Pred brieždením.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 553-554.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 209-210.

156.

STRELKA, Imrich - 95. výročie narodenia

12. september 1926 Rastice - 30. marec 1989 Bratislava

Spevák (tenor), herec, režisér. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach. Začínal ako ochotník v divadelných krúžkoch a súboroch z Topoľčianok a v Zlatých Moravciach. V rokoch 1947-1959 bol členom Novej scény v Bratislave. Od roku 1959 pôsobil ako režisér Hlavnej redakcie zábavných programov Československej televízie v Bratislave. Spolupracoval aj s rozhlasom, kde naspieval celý rad slovenských ľudových piesní, árií a úryvkov z operiet.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 251.

157.

KOMPÁNEK, Jozef - 185. výročie narodenia

13. september 1836 Hradište - 2. február 1917 Ostratice

Náboženský spisovateľ, historik, kultúrny pracovník. Študoval na normálke, na gymnáziu v Nitre a teológiu vo Viedni. V roku 1858 krátko v Nitre pracoval ako aktuár na biskupskom úrade. Pôsobil ako kaplán na rôznych miestach, v rokoch 1864-1871 bol farárom v Pruskom, od januára 1872 až do smrti v Ostraticiach. Jeho literárna činnosť sa uberala viacerými smermi. Písal básne, kázňami a článkami s náboženskou tematikou prispieval do časopisov a vydal štyri zväzky svojich kázní. Autor publikácie Nitra (1895), v ktorej spracoval stručné dejiny Nitry a jej úlohu v kultúrnych dejinách Slovákov.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 127.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 157-158.

158.

MADVA, František - 235. výročie narodenia

14. september 1786 Skalica - 20. august 1852 Nitrianske Sučany

Ľudový liečiteľ, bylinkár, kňaz. V rokoch 1805-1811 študoval v Nitre na teologickom seminári. Ako kaplán pôsobil v Trenčíne, v Predmieri, v Nemšovej a od roku 1818 bol administrátorom v Trenčianskej Teplej. V roku 1822 farár v Nitrianskom Rudne. Zaujímal sa o prírodné vedy, neskôr sa zamerával na liečivé rastliny. Liečil hlavne kožné choroby a reumatizmus.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 853-854.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 447.

159.

JANŠÁK, Štefan - 135. výročie narodenia

14. september 1886 Osuské - 8. apríl 1972 Bratislava

Archeológ, historik, stavebný inžinier, spisovateľ. Ľudovú školu navštevoval v Osuskom, v rokoch 1899-1900 v Diakovciach, gymnázium v Hodoníne a VÚT v Brne. Organizačne sa venoval ľudovému výchovu, organizoval ochotnícke divadlo, prednášal na večerných ľud. kurzoch, zakladal ľud. knižnice. Prispel k výstavbe mostov, vodných ciest. Ťažiskom jeho vedeckých a publicistických úsilí bola archeológia. Ako prvý odborník skúmal Zemný hrad vo Vrábľoch a hradisko pri Žitavciach. Člen a funkcionár mnohých spolkov, inštitúcií, organizácií.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin: Matica slovenská, 1987. - S. 533-534.

160.

KUBÍK, Dionýz Ignác - 210. výročie úmrtia

23. júl 1749 Nitra - 17. september 1811 Prievidza

Dramatik, zberateľ piesní, stredoškolský učiteľ. Študoval u piaristov v Nitre. Zberateľ slovenských ľudových a umelých piesní a básní. Jeho zbierka Slovenské piesne je najúplnejšie zachovaným spoločenským spevníkom z 18. stor. Autor školských divadelných hier, tragédií i komédií náboženského, alegorického aj idylického obsahu.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 773.
Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 288.
Slovník slovenských spisovateľov. - Praha : Nakladateľstvo Libri, 2000. - S. 260.

161.

TÓTH, František - 225. výročie úmrtia

17. august 1733 Nitra - 24. september 1796 Rakúsko

Inžinier, cestopisec. Autor prvého projektu Suezského prieplavu. Ideový tvorca návrhu na vybudovanie Suezského prieplavu.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 180.

162.

KORČEK, Ladislav - 105. výročie narodenia

25. september 1916 Hlohovec - 16. október 1984 Nitra

Pedagóg, telovýchovný a kultúrny pracovník, zbormajster. Študoval a dlhé roky pôsobil v Nitre, naposledy ako profesor na gymnáziu v rokoch 1960-1977. Okrem pedagogickej činnosti sa aktívne venoval športu, najmä atletike, ako aktívny športovec i tréner. Zaslúžil sa o výstavbu športového štadióna na Sihoti. Systematicky sa venoval tiež zborovému spevu ako zbormajster rozličných školských zborov v Nitre. Viedol Katedrálny spevokol Emerám.

Literatúra:

Československý hudebný slovník. - Zv. 1.: A-L. - Praha : Státní hudební vyd., 1963. - S. 710.
Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 165.
Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 174.
Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 83-84.

163.

ČERETKOVÁ-GÁLLOVÁ, Marína (Mária) - 90. výročie narodenia

26. september 1931 Zbehy - 22. október 2017 Nitra

Základnú školu vychodila v Zbehoch. Gymnázium absolvovala v Nitre, potom študovala na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Od roku 1964 bola členkou Zväzu slovenských spisovateľov, neskôr tajomníčkou Východoslovenskej odbočky ZSS a externou šéfredaktorkou časopisu Realita. Po návrate do Nitry bola kultúrnou referentkou a vychovávateľkou. Je autorkou viacerých prozaických kníh a rozhlasových hier.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 47.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 167.

164.

PAVLOVIČ, Michal - 105. výročie narodenia

27. september 1916 Kapince - 3. február 1945 Bratislava, poch. v Kapinciach

Dôstojník, účastník protifašistického odboja. V rokoch 1927-1929 študoval na gymnáziu v Nitre. V rokoch 1941-1943 pôsobil ako poručík autopráporu v Nitre. Počas SNP spolupracoval s Vojenským ústredím v Banskej Bystrici. Po potlačení povstania do hôr pôsobil na západnom Slovensku (Malé Zálužie pri Nitre) a v Bratislave. V roku 1945 bol in memoriam povýšený na majora.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 418-419.

Dejiny Slovenského národného povstania 1944 : Encyklopédia odboja. - Zv. 5. - Bratislava : Pravda, 1984. - S. 389-390.

Nitra a okolie v protifašistickom odboji / [Jozef Turic ... [et al.]]. - Nitra : Polygrafia Dominant, 2003. - S. 48-49.

165.

RAJNIAK, Ondrej - 100. výročie narodenia

40. výročie úmrtia

28. september 1921 Hybe - 2. apríl 1981 Bratislava, poch. v Nitre

Režisér. Pôsobil ako úradník v Nitre. Od roku 1955 režisér a do roku 1971 aj riaditeľ Divadla A. Bagara v Nitre. Ako dlhoročný riaditeľ zaslúžil sa o rast a profesionalizáciu nitrianskeho divadla. Ako režisér realizoval tematicky a žánrovo pestrý, umelecky rôznorodý repertoár.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 232-233.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 26.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 177.

OKTÓBER

166.

SVITAČ, Jozef - 40. výročie úmrtia

8. december 1937 Nitra - 1. október 1981 Bratislava

Športovec, zápasník, tréner. Ako zápasník pôsobil v rokoch 1952-1958 v Škoda Plzeň. V roku 1958 na majstrovstvách Slovenska za AC Nitra vybojoval striebornú medailu. V rokoch 1966-1981 pôsobil ako tréner v Nitre. V rokoch 1975-1977 tréner juniorskej reprezentácie ČSSR vo voľnom štýle. Pre československý šport vychoval voľnoštyliarov svetového mena (Dan Karabín, Július Strnisko, Peter Strnisko, Marián Chobot atď.).

Literatúra:

História a súčasnosť nitrianskeho zápasenia / Július Karabínoš. - Fotogr. In: Nitriansky hlas. - Roč. 17, č. 6 (1976), s. 6.

Predstavujeme Vám Jozefa Svitača / Jozef Karabínoš. - Fotogr. In: Nitriansky hlas. - Roč. 17, č. 6 (1976), s. 6.

Smrť prišla skoro : zápasnícke deti veľmi rýchlo osireli / Ivor Lehoťan. In: Šport. - Roč. 58, č. 66 (19.3.2004), s. 44-45.

167.

ZRUBEC, Laco - 90. výročie narodenia
10. výročie úmrtia

4. október 1931 Šurany - 25. február 2011 Nitra, poch. v Šuranoch dňa 2. 3. 2011

Spisovateľ, beletrista, autor literatúry faktu, básnik a publicista, autor knižných publikácií, televíznych filmov, rozhlasových relácií, divadelných inscenácií a niekoľko tisíc strán novinových a časopiseckých článkov. Po absolvovaní gymnázia v Zlatých Moravciach študoval divadelnú réžiu v Bratislave. V rokoch 1961-1964 pôsobil ako umelecký vedúci Divadielka na priedomí v Nitre. Neskôr pracoval ako redaktor v Roľníckych novinách, v týždenníku Sloboda a Život. Písal aj náučno-populárne knihy, rozhlasové hry, scenáre k televíznym filmom a divadelným inscenáciám.

Literatúra:

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 518-519.

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - 1. vyd. - Nitra : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 112-113.

168.

NEMEC, František - 35. výročie úmrtia

17. február 1904 Radošina - 4. október 1986 Nitra

Kňaz, pedagóg, autor učebníc. Stredoškolské a teologické štúdiá absolvoval v Nitre, kde bol aj vysvätený za kňaza. Ako bohoslovec sa pričínal o vznik literárneho spolku Bernolák, v ktorom pôsobil ako tajomník. Stal sa kaplánom v Bošáci (r. 1928-1930), prefektom kňazského seminára v Nitre (r. 1930-1941), v tom čase aj katechetom na nitrianskych školách, riaditeľom Biskupského internátu v Nitre (r. 1930-1945), vicerektorom nitrianskeho Kňazského seminára (r. 1939-1950), bibliotekárom Diecéznej knižnice v Nitre (r. 1935), prosynodálnym sudcom (r. 1941), katedrálным chórovým kaplánom (r. 1950-1961). V rokoch 1961-1982 pôsobil ako správca farnosti Dražovce a v roku 1977 sa stal čestným kanonikom. Bol autorom učebníc, publikoval v Katolíckych kázňach.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 988.

169.

KRIŠTOF, Štefan - 35. výročie úmrtia

3. apríl 1914 Malé Krškany (Krškany) - 4. október 1986 Nitra

Vysokoškolský profesor, jazykovedec, verejný činiteľ. V rokoch 1949-1951 bol podpredsedom Krajského národného výboru v Nitre, v rokoch 1951-1953 pracovník okresného stavebného podniku v Topoľčanoch a v Nitre. V rokoch 1953-1959 pôsobil v Nitre ako učiteľ a neskôr ako pracovník Pedagogického inštitútu a potom Pedagogickej fakulty v Nitre, vedúci Katedry slovenského jazyka a literatúry. V rokoch 1966-1974 prodekan fakulty pre vedeckovýskumnú činnosť. Pracoval v oblasti dialektológie, súčasného spisovného jazyka a dejín slovenského jazyka, onomastiky a teórie vyučovania slovenského jazyka. Autor učebníc a iných publikácií.

Literatúra:

Slovenskí jazykovedci / Dvonč, Ladislav. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 511-517.

170.

RIMKO, Andrej - 90. výročie narodenia
15. výročie úmrtia

6. október 1931 Veľké Zálužice (súčasť Zalužíc) - 2. január 2006 Nitra

Herec. V rokoch 1949-1954 bol členom Dedinského divadla. Od roku 1954 pôsobil v nitrianskom divadle Andreja Bagara. Vytvoril desiatky divadelných úloh, stvárnil množstvo filmových, televíznych a rozhlasových postáv. Nositeľ viacerých ocenení.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 250-251.

171.

CHOVANEK, Michal - 185. výročie narodenia

9. október 1836 Bohdanovce nad Trnavou - 29. jún 1890 Šurianky

Publicista, národnokultúrny pracovník. Od roku 1873 pôsobil ako farár v Šuriankach. Zakladateľ Matice slovenskej, člen výboru Spolku sv. Vojtecha. Publikoval biografické, historické a jazykovedné príspevky v časopisoch a kalendároch.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 557.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 473.

172.

BOLFA, Ján - 110. výročie narodenia

9. október 1911 Cabaj-Čápor - 5. september 1944 Kyjov

Strážmajster žandárstva, účastník Slovenského národného povstania. Počas druhej svetovej vojny pôsobil vo východoslovenskej armáde ako poľný žandár. Po vypuknutí Slovenského národného povstania prešiel k partizánom. V prestrelke pri obci Kyjov bol zranený, zajatý a na mieste dobitý na smrť. Vyznamenaný in Memoriam Radom SNP 1. triedy, Čs. vojnovým krížom 1939 a povýšený do hodnosti vrchného strážmajstra.

Literatúra:

Dejiny Slovenského národného povstania 1944 : Encyklopédia odboja a SNP. - Zv. 5. - Bratislava : Pravda, 1984. - S. 45.

Nitra a okolie v protifašistickom odboji / [Jozef Turic ... [et al.]]. - Nitra : Polygrafia Dominant, 2003. - S. 38.

173.

HORVÁT, Pavel - 95. výročie narodenia

10. október 1926 Šišov - 5. august 1999 Bratislava

Historik, autor literatúry faktu, redaktor. V rokoch 1938-1946 študoval na gymnáziu v Nitre a v rokoch 1946-1950 na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave históriu, slovenčinu a slavistiku. Od roku 1950 bol pracovníkom Historického ústavu SAV v Bratislave. Pôsobil ako redaktor

v odborných historických časopisoch. Autor viacerých vedeckých a vedecko-popularizačných monografií, odborných článkov a štúdií a ďalších historických prác.

Literatúra:

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 158.

174.

PROCHÁDZKA, Imrich - 80. výročie úmrtia

10. október 1884 Nové Zámky - 10. október 1941 Banka pri Piešťanoch

Kňaz, profesor, publicista, dramatik, prekladateľ. Po vysvätení za kňaza pôsobil ako kaplán v Pobedime (r. 1908), v Holiči (r. 1910), kde organizoval kultúrny život a divadelné ochotnícke predstavenia. V rokoch 1918-1922 pôsobil v Naháči, potom v Šahách, Zlatých Moravciach a Banke pri Piešťanoch. Prekladal divadelné hry z maďarčiny, francúzštiny a poľštiny. Svoje články publikoval v Orli Tatrskom. Zaujímal sa o literatúru a divadlo. Vydal činohru Žertva srdca manželského (r. 1913), novoromantickú drámu Legenda o čarovných očiach (r. 1914).

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1125.

175.

MAGNUSEK, Vojtech - 40. výročie úmrtia

20. november 1902 Chynorany - 10. október 1981 Chynorany

Stredoškolský pedagóg, náboženský spisovateľ. Študoval v Nitre a v rokoch 1935-1950 pôsobil ako profesor a riaditeľ strednej školy. V rokoch 1945-1950 rektor Malého seminára v Nitre. Viedol Rímsko-katolícky ženský učiteľský ústav a neskôr pôsobil na gymnáziu v Nitre. Bol publikačne činný, prekladal z francúzštiny.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 857.

176.

BEZÁK, Anton - 95. výročie narodenia

16. október 1926 Chynorany - 24. január 2019 Nitra, poch. v Nitre

Kňaz. Prvé rehoľné sľuby zložil 8. septembra 1946 v Nitre. Po likvidácii kláštorov bol v PTP a neskôr pracoval ako biochemik v Bratislave na Kramároch. Štúdium teológie dokončil tajne. Doživotné sľuby zložil 22. augusta 1976 a 9. septembra 1977 bol vysvätený vo Varšave za kňaza. V pastorácii začal pôsobiť až v roku 1990 ako duchovný u sestier v Kláštore pod Znievom a neskôr v Smoleniciach. Od roku 2005 bol na odpočinku v Misijnom dome Matky Božej v Nitre na Kalvárii.

Literatúra:

75 rokov Spoločnosti Božieho Slova na Slovensku ; [zostavil Štefan Horváth]. - 1. vyd. - Nitra : Spoločnosť Božieho Slova, 2000. - S. 221-223.

Zomrel páter Anton Bezák SVD. - Fotogr. In: Hlasy z domova a misií. - Roč. 63, č. 3 (2019), s. 9.

177.

HABOVŠTIAKOVÁ, Katarína - 5. výročie úmrtia

18. máj 1929 Jasov - 16. október 2016 Bratislava

Jazykovedkyňa, pedagogička, vedecká pracovníčka, spisovateľka, autorka kníh pre deti, autorka literatúry faktu. Študovala na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave slovenčinu, francúzštinu, ruštinu a v letnom semestri roku 1948 na Štátnej univerzite v Belehrade slavistiku. Pracovala ako redaktorka v Slovenskom pedagogickom nakladateľstve, v rokoch 1953-1974 v Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave. V rokoch 1974-1991 prednášala dejiny slovenského jazyka, dialektológiu a slavistiku na Katedre slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty v Nitre. Venovala sa výskumu dejín slovenského jazyka, dialektológii, lexikografii, lexikológii, onomastike a otázkam jazykovej kultúry.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-J. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 209.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Matica slovenská, 2001. - S. 128.

178.

ZELENÁK, Ján - 80. výročie narodenia

18. október 1941 Nitra-Dražovce - 30. december 1987 Bratislava, poch. v Nitre - Dražovciach

Akademický maliar, grafik, ilustrátor. Študoval na Strednej umeleckopriemyselnej škole na grafickom oddelení v Bratislave. V rokoch 1964-1970 pokračoval v štúdiu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave u prof. L. Čemického a prof. V. Hložníka, u ktorého absolvoval Oddelenie voľnej grafiky a ilustrácie. Spolupracoval s viacerými vydavateľstvami, prevažne pre deti a mládež, ako Mladé letá, Smena ale aj s inými ako Tatran a Slovenský spisovateľ. Počas rokov 1970-1987 ilustroval takmer 30 kníh. Jeho tvorba v roku 1974 bola ocenená Cenou vydavateľstva Mladé letá.

Literatúra:

Slovník českých a slovenských výtvarných umelcov 1950-2010. - 21.: W-Ž. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 2010. - S. 206.

Malý slovník slovenských výtvarných umelcov. - Bratislava : Slovenský fond výtvarných umení, 1981. - S. 488-489.

179.

ŠIKULA, Vincent - 85. výročie narodenia
20. výročie úmrtia

19. október 1936 Dubová pri Modre - 16. jún 2001 Modra, poch. v Dubovej

Prozaik, básnik, autor literatúry pre deti a mládež, scenárista, publicista. V rokoch 1948-1950 bol chovancom Kláštora SVD v Misijnom dome Matky Božej v Nitre. Študoval na Hudobnom gymnáziu v Bratislave, v roku 1959 absolvoval hru na horne na Štátnom konzervatóriu v Bratislave. Pôsobil ako redaktor, učiteľ a dramaturg. Venoval sa aj tvorbe pre deti a mládež, poézii a scenáristike. So svojou tvorbou sa zaradil medzi najvýraznejších slovenských spisovateľov druhej polovice 20. storočia.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 141-143.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 434-435.

180.

SIDOR, Viktor - 95. výročie narodenia

20. október 1926 Porostov - 1. január 2007 Nitra

Vysokoškolský učiteľ, fyziológ. V roku 1952 ukončil Vysokú školu poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach. Bol vedeckým aspirantom, neskôr asistentom, docentom a napokon profesorom na Katedre špeciálnej zootechniky. Od r. 1952 pracovník Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre, viacnásobný dekan Agronomickej fakulty a prorektor. Venoval sa najmä chovu ošípaných. Autor vedeckých, odborných prác, vysokoškolských skrípt a článkov.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava: Veda, 1981. - S. 230.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Veda, 1985. - S. 224.

181.

MÉSZARÓŠ (Mésároš), Ondrej - 280. výročie narodenia

23. október 1741 Varín - 12. december 1812 Nitra

Cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ, bernolákovec. V roku 1762 študoval v Nitre filozofiu a teológiu. Od roku 1804 pôsobil v Nitre ako kanonik. Popredný predstaviteľ bernolákovského Slovenského učeného tovarišstva. Podporoval kultúrne podujatia, vlastným literárnym dielom šíril a upevňoval bernolákovský spisovný jazyk. Písal homiletickú literatúru, z nemčiny preložil modlitebnú knižku a náboženské práce.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 914-915.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 154-155.

182.

SCHREIER, Norbert - 210. výročie úmrtia

29. apríl 1744 Běloutín (Česká republika) - 26. október 1811 Nýrovce

Profesor, náboženský spisovateľ, hudobník. Študoval a dlhé roky pôsobil v Nitre ako kňaz a učiteľ orientálnych jazykov, od roku 1804 prorektor kolégia. Člen Slovenského učeného tovarišstva, spolupracovník jeho pobočky v Nitre.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1230-1231.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 238.

183.

CZAMBELOVÁ, Anna - 50. výročie úmrtia

29. marec 1920 Slovenská Ľupča - 26. október 1971 Nitra

Lekárka, organizátorka zdravotníctva. Študovala na Lekárskej fakulte SU v Bratislave. Pracovala v Banskej Bystrici a v Trenčíne, v rokoch 1953-1971 prednostka Krajskej transfúznej stanice v Nitre. Spoluzakladateľka transfúznej služby na Slovensku, vybudovala hematologicko-transfúzne oddelenie v Nitre, ktorého pôsobnosť a význam presiahli rámec kraja. Prednášala na odborných seminároch, autorka odborných štúdií.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 77.

Lexikón slovenských žien / [zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ludmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Táborecká]. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 43.

184.

OZÁBAL, Ján - 40. výročie úmrtia

25. október 1914 Radošovce - 27. október 1981 Bratislava

Spisovateľ pre deti, autor a prekladateľ bábkových hier, divadelný organizátor. V rokoch 1925-1930 študoval na gymnáziách v Nitre a v Zlatých Moravciach. Jeden zo zakladateľov systému riadenia a metodického usmerňovania záujmovej umeleckej činnosti. Autor bábkových hier a scénok.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 361.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 347.

185.

ZÁHOREC, Emil - 20. výročie úmrtia

29. jún 1933 Argenteuil (Francúzsko) - 28. október 2001 Zlaté Moravce

Fotograf, publicista, športovec, poét. V roku 1963 založil a viedol fotografický krúžok "Inovec" pri Klube odborov v Zlatých Moravciach. V jeho tvorbe dominuje krajinárska fotografia. Zameriaval sa na rozsiahlejšie fotografické cykly, ktoré prezentoval na samostatných výstavách v Zlatých Moravciach a Nitre. Zorganizoval aj niekoľko zahraničných expedícií turistov do vysokých hôr.

Literatúra:

Opustili naše rady. In: Fototip. - Roč. 9, č. 3 (2002), s. 7.

186.

SULOVSÝ (Szulyovszky), Štefan - 165. výročie úmrtia

1798 Súľov - 31. október 1856 Nitra

Bernolákovec, kazateľ. Filozofiu a teológiu študoval v Pešti a Nitre. Po kňazskej vysviacke v roku 1821 bol kaplánom, od roku 1825 konzistoriálnym notárom, od roku 1835 kancelárom na Biskupskom úrade v Nitre. Od roku 1836 pôsobil ako farár v Nitre - Dolnom meste a zároveň bol acesorom. Bol bernolákovským kazateľom. Zanechal rukopisnú prácu o kňazoch Nitrianskeho biskupstva Biographiae Cleri Dioec. Nitr. (1839).

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1289-1290.

NOVEMBER

187.

TAKÁČ, Pavol - 110. výročie narodenia

2. november 1911 Poľný Kesov - 15. október 1997 Nitra

Regionálny historik, publicista, nitriansky archivár. Pôvodným povoláním učiteľ, neskôr úradník v štátnej správe. V Nitre pôsobil od roku 1940. Zaoberal sa regionálnou históriou Nitry a nitrianskeho regiónu. Výsledky svojich výskumov publikoval v mnohých článkoch i samostatných prácach. Spracoval monografie o obciach, série štúdií a článkov o dejinách nitrianskych ulíc, námestí, škôl, spolkov, závodov a i. V rokoch 1983-1990 bol kronikárom mesta Nitry. V roku 1996 mu bola udelená Cena mesta Nitry.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný . - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 146-147.
Znalec našej histórie / Tibor Kalecký. In: Nový nitriansky hlas. - Roč. 1, č. 13 (1991), s. 2.

188.

BOHÁČ, Jozef - 100. výročie narodenia

5. november 1921 Belá - 23. november 2010 Nitra

Poľnohospodársky odborník, pedagóg. Od roku 1952 pôsobil na Agronomickej fakulte Vysoké školy poľnohospodárskej v Nitre ako vysokoškolský učiteľ, v rokoch 1958-1963 dekan Agronomickej fakulty. V roku 1959 sa stal vedúcim novozriadenej Katedry genetiky a zošľachtovania rastlín. Autor originálnych šľachtiteľských metód, vyvinul zariadenia na kontinuálny test celkovej biomasy a zariadenie na individuálnu bonitáciu biol. hodnoty semena, zakladateľ slovenskej šľachtiteľskej školy.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 2.: Bell-Czy. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2001. - S. 182.

189.

ZRUBEC, Severín - 100. výročie narodenia

10. výročie úmrtia

5. november 1921 Vajka nad Žitavou (časť obce Lúčnice nad Žitavou) - 11. marec 2011 Bratislava

Básnik, filatelista. Organizátor filatelistického života na Slovensku. Svoje básne uverejňoval v študentských a literárnych časopisoch. Knižne debutoval v roku 1965 zbierkou veršov Hodina stromov. Od roku 2003 vydal dve desiatky knižných kolekcii básní zameraných najmä na subjektívnu reflexiu prírodných motívov, medziľudských vzťahov a filozofických postojov človeka k svetu. V rokoch 1969-1979 bol predsedom Zväzu slovenských filatelistov. Filatelistike sa venoval aj odborne, na túto tému napísal množstvo článkov.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 597.
Opustili nás. In: Knižná revue. - Roč. XXI, č. 7 (2011), s. 11.

190.

ŠAFÁR, Emil Pavol - 40. výročie úmrtia

24. marec 1914 Horný Vinodol dnes Vinodol - 6. november 1981 Piešťany (poch. vo Vinodole)

Teológ, kňaz, trpiteľ za vieru. Študoval a pôsobil v Nitre. Od roku 1943 prednášal na bohosloveckom učilišti v Nitre a súčasne bol špirituálom v tamojšom Malom seminári. Od roku 1945 pôsobil ako profesor náboženstva na obchodnej akadémii aj ako notár cirkevného súdu. V rokoch 1966-1968 bol správcom Kostola Matky Božej na Kalvárii, potom kaplánom vo farnosti Nitra - Horné mesto. V spolupráci s J. Opralom sa podieľal na príprave mnohých príspevkov v samizdatovej literatúre.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1301-1302.

191.

KIČKA (Kicska), Emil - 100. výročie úmrtia

20. november 1847 Sľažany-Horné Sľažany - 7. november 1921 Horné Obdokovce

Lekár, jazykovedec. Od roku 1878 obvodný a nitriansky župný lekár v Horných Obdokovciach. Člen Nitrianskeho spolku lekárov a prírodovedcov. Špecializoval sa na gynekológiu, odborné články uverejňoval v Orvosi Hetilap. Venoval sa aj filológii, samostatne vydal prácu o podmete a prísudku v gramatike.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 79.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 173.

192.

VELECKÝ, Vladimír - 70. výročie úmrtia

21. august 1890 Hrušky (Česká republika) - 8. november 1951 Bratislava

Účastník protifašistického odboja, veľkostatkár, úradník. Majiteľ veľkostatku Kýreš pri Vrábľoch. Po I. svetovej vojne žil vo Vrábľoch, kde rok pôsobil aj ako richtár. V roku 1938 sa s rodinou presťahoval do Nitry a zapojil sa do odbojovej činnosti v organizácii Obrana národa. Bol príslušníkom partizánskej jednotky "Jánošík". Po vojne bol obvinený zo špionáže a bol popravený. V roku 1969 bol čiastočne, po novembri 1989 úplne rehabilitovaný.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 253.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 162.

193.

FILKORN, Eugen (Jenő) - 140. výročie narodenia

10. november 1881 Nitrianske Pravno - 5. január 1974 Nitra

Cirkevný hodnostár, politik, pedagóg, publicista. Študoval na gymnáziu v Prievidzi a v Nitre. Krátko pôsobil ako kaplán v Močenku. V Nitre pôsobil v rokoch 1905-1915 ako kaplán a učiteľ, v rokoch 1922-

1940 ako profesor na Bohosloveckej fakulte. V roku 1938 nitriansky kanonik, poslanec Slovenského snemu, v rokoch 1949-1974 predseda Cirkevného súdu, po r. 1947 kanonik v Nitre. Od roku 1906 viedol Katolícky mládežnícky spolok. Vydával časopisy, v rokoch 1918-1919 politicko-spoločenský týždenník Nitra. Významná je jeho publikačná činnosť o osobnostiach prírodných vied a cirkevných dejinách. Napísal učebnice náboženstva pre stredné školy a štúdiu o nitrianskej katedrále.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 573-574.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska.- Bratislava : Lúč, 2000. - S. 339-340.

194.

MACUDZIŇSKA-HALMOŠOVÁ, Silvia - 115. výročie narodenia

11. november 1906 Mojmirovce - 30. júl 1997 Bratislava

Klaviristka. Študovala na Hudobnej škole pre Slovensko v Bratislave u prof. M. Ruppeldta a J. Strelca, v rokoch 1924-1926 na Konzervatóriu v Brne a v rokoch 1926-1929 na majstrovskej škole Konzervatória v Prahe u V. Kurza. Po skončení štúdií vystupovala ako sólistka. V roku 1930 vytvorila klavírne duo s budúcim manželom Rudolfom Macudziňským. Patrila k zakladateľskej generácii moderného slovenského interpretačného umenia.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 439.

Lexikón slovenských žien / [zodpovedný redaktor : Augustín Maňovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Táborecká]. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 151-152.

195.

VOZÁR, Jozef - 95. výročie narodenia

11. november 1926 Nová Baňa - 22. marec 2010 Dunajská Lužná

Historik, archivár, organizátor historicko-montanistického výskumu na Slovensku. Študoval na meštianke v Novej Bani. Od roku 1955 pracoval v archíve krajskej správy v Nitre a v Bojniciach. V roku 1958 nastúpil do Ústredného banského archívu v Banskej Štiavnici a v roku 1967 do Historického ústavu SAV v Bratislave. Stal sa vedúcou osobnosťou výskumu baníctva a hutníctva. Venoval sa aj cirkevným dejinám. Dlhoročný riaditeľ Oblastného nitrianskeho múzea v Nitre.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 366.

196.

FRIČOVSKÝ, František - 255. výročie narodenia

12. november 1766 Krušovce - 25. marec 1840 Nitra

Cirkevný hodnostár, mecén, kultúrny pracovník. Študoval na gymnáziu v Nitre, filozofiu a teológiu v Pešti a v Bratislave. V rokoch 1790-1793 tajomník biskupskej kancelárie a v rokoch 1793-1800 pôsobil ako profesor filozofie a teológie na seminári v Nitre. Pôsobil ako farár v Kovarciach a obvodný dekan, od roku 1826 nitriansky kanonik a archidiakon hradňanského, neskôr trenčianskeho dištriktu, synodálny examinátor, od roku 1827 opát. Člen pobočného stánku Slovenského učeného tovarišstva v Nitre. Založil štipendijnú základinu nitrianskeho piaristického gymnázia.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 656.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 362.

197.

HORVÁTH, Pavol - 110. výročie narodenia

12. november 1911 Topoľčianky - 5. jún 1968 Trenčianska Turná, poch. v Topoľčiankach

Kňaz, včelár. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach a v Nitre, teológiu v Nitre. Ako diakon pôsobil v roku 1933 v Štiavniku a po vysviacke bol dočasným správcom fary v Turzovke. V rokoch 1940-1960 farár vo Vadičove, potom v Trenčianskej Turnej. Uznávaný včelár, v Turnej sa staral o viac ako 60 včelstiev. Písal do Duchovného pastiera a do odborných časopisov.

Literatúra:

Osobnosti vedy trenčianskeho regiónu / Milan Mikuš, Ľudmila Strohnerová. - V Trenčíne : Verejná knižnica Michala Rešetku, 2003. - S. 118.

198.

KABINA, František - 90. výročie úmrtia

13. október 1844 Bzenica - 12. november 1931 Budapešť'-Csillaghegy (Maďarsko)

Redaktor, vydavateľ, právnik. Právo študoval v Budapešti a vo Viedni. Pôsobil ako advokát, statkár v Békásmegyeri a v rokoch 1919-1921 riaditeľ gymnázia v Kláštore pod Znievom. V dvadsiatych rokoch žil v Šali a v Nitre. V roku 1926 sa pokúsil založiť na Zobore "vodoliečebný ústav chladnej vody". Bol prvým predsedom akademického spolku Tatran vo Viedni. Popredný publicista pomatičného obdobia, vydával časopis Perun, Uhorské noviny a Hlas ľudu.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3 : K - L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 11.

199.

SVĀTOKRÍŽNY, Peter - 35. výročie úmrtia

22. jún 1917 Cabaj (pri Nitre) - 15. november 1986 ?, poch. Cabaj (pri Nitre)

Pedagóg. Pôsobil na gymnáziu v Nitre, od roku 1949 riaditeľ gymnázia v Nitre. Bol správcom pobočky Pedagogickej fakulty SU v Nitre, tajomníkom okresného pedagogického zboru, tajomníkom Podporovacieho spolku pri Gymnáziu. Pôsobil ako vysokoškolský pedagóg v Bratislave, v rokoch 1961-1982 na Katedre matematiky Vysoké školy ekonomickej v Bratislave. Autor vysokoškolských skrípt, vysokoškolských učebníc a viacerých článkov vo vedeckých a odborných časopisoch.

Literatúra:

Výročná zpráva Gymnázia a Učiteľskej akadémie v Nitre za šk. r. 1948/49. - Nitra : Pravda, 1949. - S. 7, 10, 50.

200.

GRESNÁRYK (Gresznárik), Ladislav - 140. výročie narodenia

21. november 1881 Bojnice - 29. apríl 1973 Šaľa

Poľovnícky kynológ. Po stredoškolských štúdiách pracoval ako úradník Živnostenského úverného ústavu v Šali. Ako poľovník sa už pred 1. svetovou vojnou na Žitnom ostrove venoval chovu a výcviku poľovných psov. Pričinil sa o dovoz čistokrvných poľovných psov zo zahraničia. V r. 1923 založil chovnú stanicu Šaľa, v ktorej postupne choval takmer všetky plemená poľovných psov a prispel tak k rozšíreniu čistokrvných plemien na Slovensku, najmä k vyšľachteniu maďarských drôtosrstých stavačov. Pravidelne publikoval v poľovníckych časopisoch.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 227.

201.

VILLINGER, Jozef Kalazanský - 235. výročie narodenia

23. november 1786 Predajná - 30. január 1869 Pešť (dnes Budapešť)

Kňaz, stredoškolský a vysokoškolský pedagóg. Do Rehole piaristov vstúpil v Prievidzi a v rokoch 1805-1807 tam pôsobil ako učiteľ základnej školy, neskôr na gymnáziu. Filozofiu študoval vo Vacove, teológiu v Kalocsi. V rokoch 1818-1844 pôsobil v Nitre ako profesor cirkevných dejín, patológie, kánonického práva. Stal sa riaditeľom gymnázia a rektorom rehoľného domu. V roku 1853 sa znovu vrátil do Pešti, kde pôsobil až do smrti vo funkcii provinciálneho asistenta a špirituála rehoľného domu.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1464.

202.

DRUG, Štefan - 90. výročie narodenia
10. výročie úmrtia

29. november 1931 Chrenová (dnes miestna časť Nitry) - 16. júl 2011 Bratislava

Literárny historik a kritik, editor, publicista, prekladateľ. Študoval na piaristickom gymnázium v Nitre a na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave slovenčinu a literárnu vedu. Po štúdiách pôsobil v Ústave slovenskej literatúry SAV v Bratislave. Prednášal slovenský jazyk a literatúru na Jagelovskej univerzite v Krakove a na Pedagogickej fakulte v Nitre. Od roku 1974 bol redaktorom vo vydavateľstve Tatran. Vo svojej tvorbe sa zamerával najmä na činnosť slovenskej umeleckej avantgardy, predovšetkým autorov generácie DAVu.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 558.
Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 84.

203.

MASSÁNYI, Edmund - 55. výročie úmrtia

15. január 1907 Nitra - 29. november 1966 Nitra

Akademický maliar, ilustrátor, reštaurátor. Umelecké vzdelanie získal v Nitre, v Prahe, vo Viedni a v Mníchove. Študijné cesty absolvoval po Balkáne a v Taliansku. Maľoval a reštauroval kostolné obrazy a fresky, venoval sa portrétovaniu, knižnej a časopiseckej ilustrácii. V rokoch 1930-1932 bol

scénickým výtvarníkom v SND v Bratislave. Viaceré jeho diela čerpajú námet z Nitry a jej okolia. Zaslúžil sa o vymaľovanie interiéru vrábeľského kostola.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 101.

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2002. - 8.: Man-Miž. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 2002. - S. 107-108.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 90-91.

204.

NYULASSY, Ľudovít - 210. výročie narodenia

30. november 1811 Nitra - 8. júl 1892 Nitra

Maliar, advokát. Právo vyštudoval v Budapešti, pôsobil v Nitre. Maliar - autodidakt. Maľoval oltárne obrazy pre kostoly v Nitre, Močenku, portréty a krajinky z okolia Nitry. Jeho diela sú zastúpené v Nitrianskej galérii, v SNG v Bratislave a v Nemzeti múzeu v Budapešti.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 133.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 314.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 107-108.

205.

ZÁBREDSKÝ, Andrej - 115. výročie narodenia

30. november 1906 Široké - 29. november 1995 Nitra

Úradník, spisovateľ, prozaik, publicista, ochotnícky režisér, organizátor kultúrnych podujatí. Pôvodne pracoval ako notár a úradník na viacerých miestach. Od roku 1964 žil na dôchodku v Nitre, kde sa aktívne venoval kultúrnej činnosti, najmä rozvíjaniu ochotníckeho divadla v obciach okresu ako autor, režisér, dramaturg i člen mnohých súťažných porôt. Bohatá bola jeho publicistická činnosť, ktorou zachytával kultúrne dianie v Nitre a okrese. V roku 1995 mu bola udelená Cena mesta Nitry.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 258-259.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava: Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov; Martin: Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 509.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 165-166.

206.

SAUBEREROVÁ-NITRAYOVÁ, Alica - 25. výročie úmrtia

10. jún 1922 Svätoplukovo - 30. november 1996 Nitra

Klaviristka, hudobná pedagogička. Študovala na gymnáziu v Trnave, v rokoch 1937-1944 u A. Kafendovej na Hudobnej a dramatickej akadémii pre Slovensko, resp. na Št. konzervatóriu v Bratislave. Od roku 1944 pôsobila v Nitre ako učiteľka hry na klavíri na hudobnej škole, potom na Pedagogickej fakulte a Ľudovej škole umenia v Nitre. Popredná reprezentantka slovenskej hudobnej kultúry. Zaslúžila sa o rozvoj kultúrneho života v Nitre. Nahrávala pre Československý rozhlas a účinkovala aj v Slovenskej televízii. Členka rozličných odborných porôt.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / [zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká]. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 215-216.

DECEMBER

207.

GRASALKOVIČ, Anton - 250. výročie úmrtia

6. marec 1694 Mojmirovce (Urmín) - 1. december 1771 Csömör (Maďarsko)

Veľkostatkár, krajiný hodnostár. Študoval na gymnáziu v Nitre a v Trnave, právo súkromne u Andreja Dubnického. Bol advokátom vácskeho biskupstva a kráľovským právnym zástupcom, komorným radcom, kráľovským personálom, od roku 1748 radcom Uhorskej komory a od roku 1751 strážcom kráľovskej koruny. Bol skutočným tajným radcom, kráľovským koniarnikom, aradským a novohradským županom. Získal rozsiahle majetky, najmä na území medzi Tisou a Dunajom, patrili mu panstvá Komjatice a Ivanka pri Dunaji. Dal postaviť barokový kaštieľ v Bratislave (Grasalkovičov palác), rokokový kaštieľ v Ivanke pri Dunaji, organizoval barokovú prestavbu Bratislavského hradu, finančne podporil stavbu kostola u Piaristov v Nitre, kostol a kaštieľ v Komjaticiach. V roku 1732 bol povýšený do barónskeho a v roku 1743 do grófskeho stavu. Za svoje zásluhy bol vyznamenaný veľkokrížom Radu sv. Štefana.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 215-216.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 171.

208.

BAJZA, Jozef Ignác - 185. výročie úmrtia

5. marec 1755 Predmier - 1. december 1836 Bratislava

Spisovateľ, osvietenec, cirkevný hodnostár. Ľudovú školu navštevoval pravdepodobne v Predmieri, vyššie školy asi v Žiline. V rokoch 1777-1780 študoval teológiu ako chovanec Pázmánea na univerzite vo Viedni. Od roku 1828 kanonik bratislavskej kapituly. Autor prvého slovenského románu, ktorým sa zároveň prvýkrát pokúsil o vytvorenie spisovného a literárneho jazyka. Člen Slovenského učeného tovaríšstva.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska.- Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 162-163.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 103.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 43-44.

209.

BOŠIANSKY, Jozef - 75. výročie úmrtia

4. marec 1855 Senica - 4. december 1946 Nitrianske Pravno

Pedagóg, prírodovedec, historik, organizátor turistiky. Strednú školu a seminár absolvoval v Nitre, univerzitu v Budapešti. V rokoch 1877-1882 pôsobil ako profesor latinčiny, gréčtiny, nemčiny a prírodovedy na piaristickom gymnáziu v Nitre. Bol členom výboru Lekársko-lekárnického

a prírodovedného spolku Nitrianskej župy, podnikal faunistické a floristické exkurzie najmä na Vtáčnik. Prispieval do regionálnej tlače.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 526.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 136.

210.

RUMANOVSKÝ, Ivan - 20. výročie úmrtia

28. máj 1929 Veľká Dolina - 5. december 2001 Bratislava, (poch. na cintoríne v Devíne)

Filmový historik a teoretik, fotograf, režisér, scenárista. Detstvo prežil vo Veľkej Doline pri Nitre. Na Kolibe v roku 1958 založil Slovenský filmový archív a v rokoch 1958-1961 bol pracovníkom Slovenského filmu. V rokoch 1961-1989 pôsobil ako režisér a scenárista ČST v Bratislave. Napísal viacero statí, štúdií a článkov z dejín slovenského filmu a autorsky pripravoval televízne filmy. Založil Spolok priateľov staroslávneho Devína, ktorého bol dlhoročným predsedom.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M - Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 283.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 173.

211.

URMÍNSKY, Jozef - 280. výročie narodenia

6. december 1741 Mojmírovce - 8. jún 1825 Vál (Maďarsko)

Stoličný a krajský hodnostár, právnik. Prívrženec tereziánskych i jozefinských, najmä školských a administratívnych reforiem. Viedol práce na dokumente Ratio educationis, ktorý prispel k vytvoreniu jednotného výchovno-vzdelávacieho systému v habsburskej monarchii. Mecén, autor odborných právnických spisov a príležitostných prejavov. Vyznamenaný malým, neskôr stredným a 1808 veľkým krížom Radu sv. Štefana s hviezdou.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 188-189.

212.

PANÁK, Albert - 5. výročie úmrtia

1928 Veľké Bielice - 8. december 2016 Nitra

Obchodník, riaditeľ obchodného domu Prior v Nitre. Meštiansku školu absolvoval v Chynoranoch, potom nastúpil do Baťovej školy. Po vyučení pracoval v Obchodnom dome Baťa v Baťovanoch, od roku 1948 ako vedúci oddelenia potravín a zástupca vedúceho. V roku 1964 nastúpil pracovať do maloobchodu, do podniku Mladosť. Sedem rokov bol generálnym riaditeľom OD Prior Partizánske. Od roku 1970 žil v Nitre, kde sa stal úspešným riaditeľom obchodného domu Prior. Výrazná osobnosť nitrianskeho futbalu, nestor výstavby krytej tribúny na nitrianskom štadióne, v rokoch 1972-1973 pod jeho vedením vyhrala Nitra Európsky Interpohár a postúpila do prvej celoštátnej ligy. Venoval sa aj stolnému tenisu a lyžovaniu.

Literatúra:

A. Panák sa rekonštrukcie štadióna nedočkal / Števo Korman. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 25, č. 49 (2016), s. 26.

213.

GAL (Gaál), František - 115. výročie úmrtia

27. marec 1860 Skačany - 11. december 1906 Subotica (Juhoslávia)

Hudobný skladateľ. Študoval na gymnáziu v Nitre, hudbu u L. Dušinského v Nitre a na Hudobnej akadémii v Budapešti. Majiteľ hudobnej školy, dirigent mestskej hudby, od 1882 riaditeľ Mestskej hudobnej školy a regenschori v Subotici. Autor asi 150 skladieb pre klavír, rapsódií, poetických a salónnych drobností, nástrojových úprav a zmesi ľudových piesní, hudby k činohre a chrámových skladieb.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-J. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 129.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 152.

214.

TÓTH, Peter - 85. výročie narodenia

14. december 1936 Tajná - 11. máj 2015 Tajná

Verejný činiteľ. Študoval a pracoval vo Vrábľoch. Pracoval v podniku Tesla Vrábľa, v rokoch 1995-2002 starosta obce Tajná. Spracoval dejiny obce Tajná.

Literatúra:

Kniha o Tajnej je napísaná, chýbajú už len peniaze / - ed -. In: Naše Vrábľa. - Roč. V, č. 2 (2008), s. 3.

Posledná rozlúčka s bývalým starostom. In: Požitavie - Širočina. - Roč. XI, č. 2 (2015), s. 19.

215.

KAPSZ, Viktor Karol - 95. výročie úmrtia

25. apríl 1863 Nitra - 15. december 1926 Nitra

Tlačiar. Vyučil sa v tlačiarni Anny Neugebauerovej v Nitre. V rokoch 1902-1903 bol s Viliamom Kramárom spolumajiteľ a 1903-1909 spoluvodúci býv. Reichelesovej tlačiarne. Do roku 1918 zamestnanec tlačiarne Corvin v Nitre, potom pracoval u statkára na Pustom Chotári. Tlačil knihy nitrianskych a iných autorov, drobné tlače a maďarské časopisy.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 35.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 173.

216.

AGOSTON (Adler), Emil - 145. výročie narodenia

100. výročie úmrtia

17. december 1876 Zlaté Moravce - 15. jún 1921 Berlín (Nemecko)

Architekt. Študoval na gymnáziu v Nitre, v rokoch 1895-1900 na Vysokéj škole technickej v Budapešti, architektúru a dejiny umenia v Berlíne a v Paríži. Pôsobil prevažne v Budapešti. Vypracoval sa na popredného uhorského architekta, projektoval najmä verejné budovy a paláce v secesnom alebo historizujúcom slohu, najmä v Budapešti, a pravdepodobne aj secesné meštianske domy v gemerskom regióne.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 35-36.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 36.

217.

ROSINSKÝ, Ján Nepomuk - 200. výročie úmrtia

29. máj 1749 Bánovce nad Bebravou - 21. december 1821 Nitra

Cirkevný hodnostár, bernolákovec. Študoval v Nitre na piaristickom teologickom učilišti, neskôr študijný dozorca a zástupca riaditeľa seminára v Nitre, nitriansky kanonik a riaditeľ seminára. Spoluzakladateľ Slovenského učeného tovarišstva, aktívny člen jeho pobočného stánku v Nitre.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1167-1168.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 123.

218.

POZDIŠOVSKÝ, Štefan - 115. výročie narodenia

23. december 1906 Močenok - 1. september 2007 Trenčín

Stredoškolský profesor, pedagóg, historik. Študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave dejepis, zemepis, archeológiu a národopis. Po štúdiách pôsobil ako profesor na gymnáziu v Leviciach, v Liptovskom Mikuláši a v Trenčíne. V rokoch 1951-1958 bol riaditeľom múzea v Trenčíne, do roku 1972 pôsobil ako odborný pracovník. Jeho meno je späté s rímskym nápisom na trenčianskej skale, ktorý preložil do slovenčiny.

Literatúra:

História a súčasnosť obce Močenok / [Igor Hochel (konceptia, štylistika textu, editorstvo)]. - Močenok : Obecný úrad Močenok, 2003. - S. 54-55.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Veda, 1985. - S. 98.

Prof. Štefan Pozdišovský : personálna bibliografia / Zostavili E. Strohnerová, E. Halusková. - Trenčín : Knižnica Michala Rešetku, 1996. - 45 s.

219.

ALMÁŠI (Almássy), Štefan - 215. výročie narodenia
145. výročie úmrtia

23. december 1806 Veprovac (Juhoslávia) - 20. február 1876 Šaľa

Kňaz, cirkevný právnik, náboženský spisovateľ. Študoval na gymnáziu v Pécsi, filozofiu a právo na univerzite v Pešti, teológiu v Trnave. V Ostrihome pôsobil ako rímskokatolícky kaplán, od roku 1837 administrátor a od roku 1848 farár v Šali. Venoval sa problémom cirkevného práva. Mnohé jeho

náboženské práce zostali v rukopise. Publikoval početné novinové články, úvahy i anotácie, vydal modlitbové knižky a knižky duchovných cvičení.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska.- Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 56.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 12-13.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 49.

220.

DALLOŠ, Štefan - 120. výročie narodenia

26. december 1901 Nitra - 26. marec 1972 Nitra, poch. v Horných Obdokovciach

Spisovateľ, novinár. Ľudovú a strednú školu vychodil v Nitre. V rokoch 1921-1945 pôsobil ako redaktor denníka *Népakarat* v Nitre, v r. 1924 *Magyar Újság* v Bratislave, r. 1930-1939 v nitrianskej filiálke *Prágai Magyar Hírlap*. Redaktor a vydavateľ *Magyar Hétfő* v Nitre a vydavateľ *Nemzeti Kultúra* v Košiciach, *Magyar Album* v Nitre. Po roku 1949 redaktor okresných novín *Hlas nitrianskeho okresu*. Autor viacerých historických prác o nitrianskom regióne.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 192-193.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 440.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 169.

221.

BRAXÁTOR, František - 30. výročie úmrtia

18. november 1920 Nitra - 26. december 1991 Ženeva (Švajčiarsko), poch. v Nitre

Právnik, publicista, vydavateľ, organizátor exilových spolkov a časopisov. Základné i gymnaziálne vzdelanie získal v Nitre, právnickú fakultu absolvoval na Univerzite Komenského v Bratislave. V r. 1948-1952 robotník v Zlatých Moravciach, od r. 1952 pomocný elektrikár, potom vedúci sekretár v pivovare v Nitre. V r. 1968 emigroval do Švajčiarska. V Zürichu založil slovenské vydavateľstvo *Pol'ana*. Spoluzakladateľ a popredný funkcionár Svetového kongresu Slovákov. Istý čas pôsobil ako jeho podpredseda a osobný poradca jeho predsedu. Autor monografických diel, množstva článkov, štúdií a úvah.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 544-545.

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 2.: Bell - Czy. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2001. - S. 284.

222.

VOJDA, Eudovít - 75. výročie úmrtia

11. apríl 1883 Bušince - 29. december 1946 Žilina

Kníhtlačiar. V rokoch 1920-1921 majiteľ Prvej slovenskej tlačiarne v Nitre. Tlačil drobné regionálne tlače, úradné župné Nitrianske noviny a týždenník *Katolícke noviny*.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 304.

Významné osobnosti Nítry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 181.

223.

KLUCH, Jozef - 195. výročie úmrtia

30. marec 1748 Kláštor pod Znievom - 31. december 1826 Močenok, poch. v Nitre

Cirkevný hodnostár. Študoval na gymnáziu v Ostrihome a na univerzite v Trnave vyštudoval filozofiu a teológiu. Od roku 1808 nitriansky biskup, mecén chudobných. Podporoval bernolákovcov, venoval sa rozvoju školstva a obnove cirkevných stavieb. Inicioval vydanie slovenského prekladu Biblie. Pochovaný je v katedrálnej hrobke v Nitre. Pôsobil aj v Močenku.

Literatúra:

História a súčasnosť obce Močenok / [Igor Hochel (konceptia, štylistika textu, editorstvo)]. - Močenok : Obecný úrad Močenok, 2003. - S. 49-50.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 682.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 113.

224.

MANDELÍK, Štefan - 130. výročie úmrtia

13. jún 1822 Popudinské Močidlany - 31. december 1891 Nové Sady

Kultúrnoosvetový pracovník, spisovateľ. Od roku 1848 pôsobil v Nových Sadoch ako evanjelický farár. V Levoči viedol kolá Jednoty mládeže slovenskej. Zorganizoval a nacvičil divadelné predstavenia v ktorých vystupoval aj ako herec. Písal básne, selanky, moralizátorské úvahy a prekladal z Homéra, z maďarčiny a angličtiny.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 29.

225.

VÁJLOK, Sándor - 30. výročie úmrtia

7. november 1913 Diakovce - 31. december 1991 Budapešť (Maďarsko)

Literárny kritik, publicista. Študoval a pôsobil ako učiteľ v Košiciach. Od roku 1938 žil a pôsobil v Budapešti. Pracoval na ministerstve kultúry a na ministerstve zahraničných vecí. Už počas stredoškolských štúdií uverejňoval kritické články v rôznych periodikách.

Literatúra:

A cseh/szlovákiai magyar irodalom lexikona 1918-2004 / Főszerkesztő Fónod Zoltán. - 2. opr., rozš. vyd. - Bratislava : Madách-Posonium, 2004. - S. 447-448.

nich hradby, na Slovensku udelil mestské privilégia Trnave, Nitre, Banskej Bystrici, Novému Mestu nad Váhom, Kežmarku, Zvolenu, Krupine, Gelnici a i.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 329-340.

230.

BERZENECI, Juraj - 585. výročie úmrtia

? - 1436 Nitra

Cirkevný a stoličný hodnostár. Zastával funkcie v cirkevnej správe, v rokoch 1429-1436 nitriansky biskup a župan.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 104-105.

231.

RIBOTICKÝ, Leonard - 465. výročie narodenia

1556 ? - 1612 Trnava

Kňaz, kazateľ. Študoval v kolégiu Spoločnosti Ježišovej v Šali. Pôsobil ako farár v Hlohovci, v Trnave vypomáhal v duchovnej službe hlavne ako spovedník a slovenský kazateľ, v roku 1605 katedrálny kanonik, súčasne od roku 1608 až do smrti pôsobil ako rektor a slovenský kazateľ Kostola sv. Michala archanjela v Trnave. Bol výborným kazateľom, zomrel v chýre svätosti.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1156.

232.

DODOKAY, Alexander - 400. výročie úmrtia

1565 stolica Dodoka (Rumunsko) - 1621 Záhreb (Chorvátsko)

Rečník, kazateľ, prekladateľ. Študoval v Bratislave a vo Viedni. Ako misionár navštívil Šaľu prvýkrát v roku 1593. V rokoch 1594-1595 vykonával misijnú činnosť v Ostrihome, potom pôsobil v Turci, v r. 1597 sa dostal opäť do Šale. Bol gvardiánom domu jezuitov, v rokoch 1600-1608 rektor šalianskeho kolégia. Bol vynikajúcim rečníkom, mával kázne aj v obci Dlhá nad Váhom. Popri misijnej a kazateľskej činnosti sa venoval aj prekladateľskej činnosti.

Literatúra:

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 197.

233.

FORGÁČ, František IV. Franciscus - 455. výročie narodenia

1566 ? - 15. október 1615 Sklené Teplice, poch. v Trnave

Krajinský a cirkevný hodnostár. Príslušník haličskej vetvy šľachtického rodu s predikátmi z Jelenca a z Haliče. Už roku 1586 sa stal ostrihomským kanonikom, neskôr vesprémšským biskupom. Potom

pôsobil ako nitriansky biskup a župan. V roku 1604 tri mesiace bránil Nitriansky hrad proti bočkajovským povstalcom. V roku 1598 založil základinu na výchovu kňazov pri jezuitskej rezidencii v Šali. Z jeho iniciatívy vyšli tlačou ustanovenia nitrianskej kapituly z konca 15. storočia (Constitutiones et status capituli Nitriensis. Viedeň 1602) a uznesenia trnavskej synody (Synodi provincialis decreta... Bratislava 1611).

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 612-613.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava, Lúč, 2000. - S. 350-352.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 108.

234.

LÓSY, Gejza - 180. výročie narodenia

1841 ? - 1932 Nitra

Maliar, geometer. Po štúdiách sa natrvalo usadil v Nitre. Pracoval ako vedúci pozemkovej knihy pri súdnej stolici. Vytvoril rad obrazov vtedajšej Nitry, jej malebných uličiek a zákutí i panoramatických pohľadov na mesto. Prispieval perokresbami a vtipnými figurálnymi motívmi do miestnych humoristických listov a uverejňoval historické články v miestnych tlačovinách. Zaslúžil sa o rozšírenie fototechniky v Nitre.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 89.

Nitra na olejomalbách 19. storočia / Štefan Valent. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 13, č. 5 (1989), s. 42-44.

235.

LYKA, Ján - 180. výročie narodenia

1841 Nitra - 1934 Nitra

Staviteľ, architekt. Do roku 1871 pôsobil v Budapešti, potom v Nitre. Postavil viaceré verejné budovy a paláce v Budapešti a vo Viedni.

Literatúra:

Mestský dom 100-ročný / Pavol Takáč. - Fotogr. 1. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. V, č. 2 (1981), s. 14-15, 23.

Šiator tábor na Martinskom vrchu : významný doklad vojenskej histórie Slovenska / Imrich Tóth. In: Nitra. - Roč. 35, č. 10 (2010), s. 8-10.

236.

DOMBAY, Hugo - 175. výročie narodenia
90. výročie úmrtia

1846 Ivanka pri Nitre - 1931 Nitra

Advokát, spisovateľ, redaktor. Od roku 1872 pôsobil ako advokát v Nitre. Venoval sa literatúre, písal po maďarsky a nemecky. Pracoval ako redaktor v Nyitramegyei Ellenőr v Nitre.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 169.

237.

SZENTIVÁNYI, Zsigmond - 160. výročie narodenia

1861 ? - 1915 Šaľa

Zakladateľ, prvý riaditeľ a hlavný inžinier vodoregulačného družstva v Šali, kráľovský radca.

Literatúra:

Vitajte v meste Šaľa / Text : Július Morávek. - Šaľa : Focesa, 2008. - S. 33.

238.

FESZTORÁCSY (Festoráci), Július - 115. výročie úmrtia

1850 Nitra - 1906 Nitra

Bohém, vtipkár - postava starej Nitry. Bol majiteľom väčšieho gazdovstva v Čápore a župným úradníkom. V Nitre vystrájal žarty za účasti početného obecnstva a bez ohľadu na finančné výdavky a dobrú povesť.

Literatúra:

Nepohodlný bohém: postavy (a postavičky) spod Zobora / Ladislav Martinček. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 5, č. 12 (1981), s. 30-31.

Vtipkár spod Zobora - Július Festoráci : Festival žartu na počesť postavičky z 19. storočia / Anton Števko. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXV, č. 5 (2010), s. 8-9.

239.

BALAZSOVICS, Gyula - 80. výročie úmrtia

1887 ? - 1941 Šaľa

Lekár. Po 1. svetovej vojne sa usadil v Šali, kde pôsobil ako praktický detský lekár a štátny okresný lekár, hygienik, zubár, veterinár. Venoval sa osvete, organizoval prednášky a premietal filmy o TBC, vzdelával ľudí o prevencii, kontroloval hygienu hospodárskych dvorov, zaviedol očkovanie detí proti TBC, kiahňam, osýpkam a čiernemu kašľu.

Literatúra:

Dr. Balazsovics, všestranný lekár s veľkým elánom / Gabriela Alföldiová. - Fotogr. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XIX, č. 2 (2014), s. 17.

II. UDALOSTI

240.

826 - prvá písomná zmienka o meste **Nitra** ; - 1195. výročie

Literatúra: Dejiny Nitry od najstarších čias po súčasnosť / Zost. Gabriel Fusek, Marián Z. Zemene. - Nitra : Mesto Nitra, 1998. - 396 s.
Nitra : ako si ťa pamätáme. 1 / Vladimír Bárta a kolektív. - [1. vyd.]. - Slovenská Ľupča : AB ART press, [2016]. - 127 s.
Nitra : ako si ťa pamätáme. 2 / [Vladimír Bárta a kolektív]. - 1. vyd. - Slovenská Ľupča : AB ART press, 2017. - 127 s.
Nitra : ako si ťa pamätáme. 3 / Vladimír Bárta a kolektív. - 1. vyd. - Slovenská Ľupča : AB ART press, 2018. - 111 s.
Nitra v slovenských dejinách / Zost. Richard Marsina. - Martin : Matica slovenská, 2002. - 437 s.

241.

1111 - prvá písomná zmienka o obci **Neded** ; - 910. výročie

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 288-289.

242.

1156 - prvá písomná zmienka o obci **Zlatno** ; - 865. výročie

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 356-357.

243.

1156 - prvá písomná zmienka o obci **Sľažany** ; - 865. výročie

Literatúra: Sľažany : história a súčasnosť / spracoval : kolektív pedagógov ZŠ Sľažany. - [Sľažany : Obecný úrad, 1998]. - 68 s.
Sľažany 850. výročie prvej písomnej zmienky (história a súčasnosť) : 1156-2006. - V Sľažanoch : Obecný úrad, 2006. - 135 s.

244.

1156 - prvá písomná zmienka o obci **Rumanová** (Tomanová : 1156-1369) ; - 865. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.]; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 279.
Rumanová 1156 - 1996 / [spracovali : Ladislav Veliačik, Ján Hunka, Dušan Dolinský]. - Nitra : Regionálne kultúrne stredisko, 1996. - 43 s. + [12] s. príl.

245.

1156 - prvá písomná zmienka o obci **Cabaj-Čápor** ; - 865. výročie

Literatúra: Cabaj-Čápor 1156 - 1996 / [Spracovala : Viera Šafárová]. - 1. vyd. - Cabaj-Čápor : Obecný úrad, [1996]. - 127 s.

246.

1156 - prvá písomná zmienka o obci **Branč** ; - 865. výročie

Literatúra: Branč - miesto, kde žijeme = Berencs - hely, ahol él(t)ünk / Pintérová Beáta. - [1. vyd.]. - Budapest : Gondolat Kiadó, 2016. - 430 s.
Zobor-vidék története = Dejiny Podzoboria / Pintér Beáta ; [preklad László Angyal, Sándor Pintér]. - 1. vyd. - Budapest : Gondolat Kiadó, 2018. - S. 313-337.

247.

1156 - prvá písomná zmienka o obci **Čakajovce** ; - 865. výročie

Literatúra: Čakajovce : 1156 - 2006 : [monografia obce] ; zostavil Marián Manduch. - 1. vyd. - Čakajovce : AZ-Print, 2009. - 184 s.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 276.

248.

1156 - prvá písomná zmienka o obci **Báb** ; - 865. výročie

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 111.

249.

1156 - prvá písomná zmienka o obci **Nové Sady** ; - 865. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Šüle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 277-278.
Nové Sady, časť Čab - Sila : história a súčasnosť obce. - [Nové Sady : Obecný úrad], 1998. - [18] s.

250.

1156 - prvá písomná zmienka o obci **Klasov** ; - 865. výročie

Literatúra: Kalász : látnivalók. - Komárno : Komáromi Nyomda és Kiadó Kft., 1998. - 16 s.
Klasov : pozoruhodnosti. - Komárno : Komárňanské tlačiarne, 1998. - 16 s.
Podzoborské obce v období Rakúsko-Uhorska = Zobor-vidéki falvak az Osztrák-Magyar Monarchia idejében : (kapitoly k regionálnym dejinám) : (helytörténeti fejezetek) / [Beáta Pintérová a kol.]. - [1. vyd.]. - [S.l.] : Univerzita Konštantína Filozofa, Filozofická fakulta, Katedra histórie, Občianske združenie Brencu, 2017. - S. 14.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku. 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 28-29.

251.

1156 - prvá písomná zmienka o **Zbehoch** ; - 865. výročie

Literatúra: Radošinka : Miestna akčná skupina. - [Radošinka : Miestna akčná skupina, 2011]. - S. 46-49.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 340-341.

252.

1156 - pochádza prvá písomná zmienka o bývalom mestečku **Mojmírovce** ; - 865. výročie

Literatúra: Mojmirovce / [Pripravili : Štefan Dubček, Viola Haršániová, Imrich Kováč]. - Mojmirovce : Obecný úrad, 1994. - 36 s.
Najstaršie dejiny Mojmiroviec / Peter Keresteš. - Mojmirovce : Obecný úrad, 2008. - 159 s.

253.

1156 - prvá písomná zmienka o obci **Golianovo** ; - 865. výročie

Literatúra: Obec Golianovo. - [1. vyd.]. - Golianovo : Obecný úrad, 1998. - [5 s.]

254.

1156 - prvá písomná zmienka o obci **Beladice** ; - 865. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Šüle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 365.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 154-155.

255.

1156 - prvá písomná zmienka o obci **Alekšince** ; - 865. výročie

Literatúra: Alekšince 1156 - 1196 : k 840. výročiu prvej písomnej zmienky o obci / [redaktor : Ivona Vlkolinská]. - 1. vyd. - Alekšince : Obecný úrad, 1996. - 96 s.
Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.]; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 271.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku. - Zv. 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 108.

256.

1251 - prvá písomná zmienka o obci **Žihárec** ; - 770. výročie

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 382-383.
Zsigárd = Žihárec. - [1. vyd.]. - [S.l. : Obecný úrad, 2018]. - [20] s.
Žihárec : pozoruhodnosti / [Sándor Petrovay, Alajos Baranyay]. - Komárno : Vydavateľstvo KT, 2000. - 20 s.

257.

1261 - prvá písomná zmienka o obci **Veľké Zálužie** ; - 760. výročie

Literatúra: Dejiny obce Veľké Zálužie / Daniel Bédi. - Veľké Zálužie : Obecný úrad, 1993. - 214 s.
Veľké Zálužie : obec s históriou : monografia dejín obce / Peter Keresteš ; [Peter Vince ; fotografie Ján Huňady, Peter Rafaj, Róbert Žilík]. - 1. vyd. - Nitra : Enars, [2012]. - 327 s.

258.

1261 - prvá písomná zmienka o obci **Kapince** ; - 760. výročie

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 16-17.

259.

1271 - prvá písomná zmienka o obci **Babindol** ; - 750. výročie

Literatúra: Babindol = Bábindal / [zostavila : Sarlota Drahošová]. - Babindol : Obecný úrad, 2002. - 126 s.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 112.
Zobor-vidék története = Dejiny Podzoboria / Pintér Beáta ; [preklad László Angyal, Sándor Pintér]. - 1. vyd. - Budapest : Gondolat Kiadó, 2018. - S. 297-311.

260.

1326 - prvá písomná zmienka o obci **Čab** ; - 695. výročie

Literatúra: Čab - história a súčasnosť / Zostavili : Marta Bálašová, Valéria Fúsková. - Čab : Obecný úrad, 2010. - 162. s.
Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.]; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 272.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 270.

261.

1326 - prvá písomná zmienka o obci **Jelšovce** ; - 695. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.]; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 275.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 520-521.
Zobor-vidék története = Dejiny Podzoboria / Pintér Beáta ; [preklad László Angyal, Sándor Pintér]. - 1. vyd. - Budapest : Gondolat Kiadó, 2018. - S. 175-193.

262.

1386 - prvá písomná zmienka o obci **Červený Hrádok** ; - 635. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.]; zostavovateľ Peter Šüle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 365.
História požitavských mlynov : vandrovka po vodných mlynoch na Žitave a jej prítokoch / Jozef Trubíni. - 1. vyd. - Vráble : Fontis - občianske združenie, 2016. - 380 s.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 290.

263.

1386 - prvá písomná zmienka o obci **Svätoplukovo** ; - 635. výročie

Literatúra: História obce Svätoplukovo : historický Šalgov / Peter Keresteš. - Nitra : ENARS, 2010. - 255 s.
Šalgov-Svätoplukovo 1386-1986 / [Pavol Takáč]. - Mojmirovce : Miestny národný výbor, 1986. - 35 s.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 108.

264.

1406 - pochádza prvá písomná zmienka o obci **Vieska nad Žitavou** ; - 615. výročie

Literatúra: História požitavských mlynov : vandrovka po vodných mlynoch na Žitave a jej prítokoch / Jozef Trubíni. - 1. vyd. - Vráble : Fontis - občianske združenie, 2016. - 380 s.
Vieska nad Žitavou : 1406-2006 / Jarolím Koprda. - [1. vyd.]. - Vieska nad Žitavou : Obecný úrad, 2006. - 111 s.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 265.

265.

1536 - povýšil kráľ Ferdinand I. **Šaľu** výsadnou listinou na mestečko, dostala právo na uskutočňovanie týždenných trhov a dvoch výročných jarmokov; - 485. výročie

Literatúra: Šaľa. - Šaľa : FOCESA, 2002. - S. [4].
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 118.

266.

1701 - 20. januára bola biskupom Maťašovským zložená finančná základina (24 tisíc zl.) na prvé gymnázium v **Nitre** ; - 320. výročie

Literatúra: Dvadsaťpäť rokov Piaristickej spojenej školy sv. Jozefa Kalazanského v Nitre / (SY). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXXI, č. 5 (2017), s. 21.

267.

1876 - 18. novembra sa konala slávnosť príchodu prvého vlaku do **Nitry**, otvorenie železničnej stanice a ulice ; - 145. výročie

Literatúra: Slávne vítanie prvej lokomotívy / P. Takáč. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 6, č. 2 (1982), s. 25-26.

268.

1911 - 19. septembra posvätili synagógu v **Nitre**, základný kameň bol položený 12. júla 1910. Jej staviteľom bol Leopold Baumhorn ; - 110. výročie

Literatúra: Synagóga v Nitre ; [M. Borský a kol. ; fotografie Dagmar Veliká, Karol Rujder, Peter Rafaj]. - [1. vyd.]. - Nitra : Mesto Nitra, 2012.

269.

1921 - 13. februára sa konala v **Nitre** slávnostná vysviacka prvých slovenských biskupov : Karola

Kmeťka (Nitra), Mariána Blahu (Banská Bystrica) a Jána Vojtáššáka (Spišská diecéza) ;
- 100. výročie

Literatúra: Kultúrno-historický kalendár 1996. - Bratislava : Národné osvetové centrum, 1995. - S. 37-38.
Vysviacka pred 70 rokmi / Belás Ladislav. In: Nitra. - Roč. 15, č. 3 (1991), s. 41-43.

270.

1921 - 15. októbra bol zriadený Štátny žrebčín v **Topoľčiankach** ; - 100. výročie

Literatúra: Dostihy na Slovensku : 1814-1994 / Juraj Gressner. - 1. vyd. - Bratislava : [s.n.], 1995. - 160 s.

271.

1926 - sa združili včelári do spolku, vznikol Zväz včelárov vo **Vrábľoch** ; - 95. výročie

Literatúra: Dóriová, Eva : Včelári z tohto regiónu oslavujú 85 rokov. In: Naše Vráble. - Roč. VIII, č. 9 (2011), s. 4.

272.

1936 - 15. júla sa začala výstavba železničnej trate z **Lužianok** do **Zlatých Moraviec**, ktorá trvala 22 mesiacov. Prvý vlak prešiel po trati 16. mája 1938 ; - 85. výročie

Literatúra: Málo známa alternatíva / Albín Lacuška. In: Nitra. - Roč. 15, č. 7 (1991), s. 3.

273.

1946 - 1. októbra bola založená Stredná zdravotnícka škola v **Nitre** ; - 75. výročie

Literatúra: Bohatá história Strednej zdravotníckej školy / (S). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXXI, č. 1 (2017), s. 8.

274.

1951 - 29. augusta bol založený v **Nitre** národný podnik Pozemné stavby (dnes Pozemné stavitel'stvo Nitra, a.s.) ; - 70. výročie

Literatúra: Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 474.

275.

1951 - 1. apríla vznikol podnik Tesla **Vráble**. Bol to prvý priemyselný závod v celom bývalom Vrábeľskom okrese ; - 70. výročie

Literatúra: Vráble / Jozef Trubini ; [foto: Mikuláš Marko]. - 1. vyd. - Piešťany ; Vráble : Turista, Mesto Vráble, 1994. - S. 120.

276.

1951 - vznikol v **Nitre** profesionálny Bábkarsky súbor pri Nitrianskom krajevom divadle - dnes Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre ; - 70. výročie

Literatúra: Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 51-52.
Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre a regionálna kultúra / Matej Šiška. - 1. vyd. - Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, Filozofická fakulta, Ústav literárnej a umeleckej komunikácie, 2013. - 221. + 1 CD

277.

1956 - 1. januára vznikla obec **Veľká Dolina** osamostatnením sa od obce Mojmírovce ; - 65. výročie

Literatúra: Veľká Dolina 1956-1996 / [spracovala : Jana Studená]. - Nitra : Regionálne kultúrne stredisko, 1996. - 20 s.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 237.

278.

1956 - bola otvorená prvá trieda Jedenásťročnej strednej školy vo **Vrábľoch**, od 1. 9. 1970 sa zmenil názov školy na Gymnázium vo Vrábľoch. (V roku 1960 sa premenovala na Strednú všeobecnovzdelávaciu školu) ; - 65. výročie

Literatúra: Gymnázium oslavuje 55 rokov. - Fotogr. 1. In: Naše Vráble. - Roč. IX, č. 7 (2012), s. 4.

279.

1956 - bol založený folklórny súbor Zobor v **Nitre** ako Súbor piesní a tancov pri Vysokéj škole poľnohospodárskej v Nitre ; - 65. výročie

Literatúra: Hudobný slovník : bibliografia hudobníkov, hudobných interpretov a podujatí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce / Zostavovateľka Viola Bieliková. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, 2019. - S. 219.

280.

1966 - vznikol folklórny súbor Ponitran pri Pedagogickej fakulte v **Nitre** (dnes UKF). Pravidelne sa zúčastňuje festivalov Akademický Zvolen a Akademická Nitra. Má za sebou mnohé vystúpenia v zahraničí.

Literatúra: Hudobný slovník : bibliografia hudobníkov, hudobných interpretov a podujatí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce / Zostavovateľka Viola Bieliková. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, 2019. - S. 155.

281.

1976 - 1. septembra otvorili Strednú priemyselnú školu chemickú v **Šali** (v budove bývalého okresného národného výboru) ; - 45. výročie

Literatúra: SPŠCH oslávila jubileum / Mk. In: Šaľa. - Roč. 7, č. 11 (2006), s. 14.
Šaľa / Bukovszky [Ladislav] ... [et al.]. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 187.

282.

1981 - 30. novembra položili v **Nitre** základný kameň pre výstavbu novej divadelnej budovy - Divadla Andreja Bagara v Nitre ; - 40. výročie

Literatúra: Divadlo Andreja Bagara v Nitre 70 : 1949-2019 / [Miroslav Ballay...[et.al.] ; zostavila Slavka Cívánová]. - 1. vyd. - Nitra ; Bratislava : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Divadelný ústav v Bratislave, 2019. - 319 s.
Ani výstavba Divadla Andreja Bagara nebola prechádzka ružovou záhradou / E. Synaková. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXII, č. 6 (2007), s. 32-33.

283.

1986 - bol založený katedrálny spevácky zbor Emerám v **Nitre**; - 35. výročie

Literatúra: Hudobný slovník : bibliografia hudobníkov, hudobných interpretov a podujatí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce / Zostavovateľka Viola Bieliková. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, 2019. - S. 35-37.
Hudobný život v Nitre : (Sondy do novšieho a súčasného obdobia) / Helena Červeňová. In: Nitra, naša Nitra - literáti, divadelníci, hudobníci a výtvarníci jubilujúcemu mestu / [z príspevkových materiálov zostavil, predslov, sprievodné texty a poznámky o autoroch napísal alebo upravil Ján Kopál]. - 1. vyd. - Nitra : Nitrianske tlačiarne, a.s., 1998. - S. 182.

284.

1986 - vznikol detský folklórny súbor Borinka v Centre voľného času Domino v **Nitre**; - 35. výročie

Literatúra: Hudobný slovník : bibliografia hudobníkov, hudobných interpretov a podujatí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce / Zostavovateľka Viola Bieliková. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, 2019. - S. 35-37.

285.

1991 - v máji bolo zriadené Gymnázium sv. Cyrila a Metoda a Základná škola sv. Svorada a Benedikta v **Nitre**, dnes Spojená katolícka škola v Nitre ; - 30. výročie

Literatúra: 20 rokov Spojenej katolíckej školy v Nitre / Príhovor Karol Žák. - Nitra : Spojená katolícka škola, 2011. - 83 s.
Škola ako každá, a predsa iná / - si - . - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXV, č. 6 (2001), s. 24-25.

286.

1991 - vznikla Základná škola sv. Don Bosca v **Zlatých Moravciach** ; - 30. výročie

Literatúra: ZŠ sv. Don Bosca sa podľa projektu obnoví a rozrastie o nové priestory / (RE). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 21, č. 2 (2012), s. 11.

287.

1996 - v **Šali** 1. februára vyšlo prvé číslo súkromného regionálneho mesačníka Slovo Šaľanov ; - 25. výročie

Literatúra: Slovo Šaľanov / Ivan Al'akša. In: Slovo Šaľanov. - Roč. 11, č. 2 (2006), s. 3.

288.

1996 - 24. júla sa **Šaľa** podľa územnosprávneho členenia Slovenskej republiky stala okresným sídlom - 25. výročie

Literatúra: Šaľa / Bukovszky [Ladislav] ... [et al.]. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 188.
Šaľa / László Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - 1. vyd. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - 283 s.

289.

1996 - vznikla v **Nitre** hudobná skupina Desmod ; - 25. výročie

Literatúra: Hudobný slovník : bibliografia hudobníkov, hudobných interpretov a podujatí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce / Zostavovateľka Viola Bieliková. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, 2019. - S. 35-37.

290.

1996 - bola založená v **Nitre** hudobná skupina U.K.N.D ; - 25. výročie

Literatúra: Hudba z Nitry: U.K.N.D. / Aneta Korcová. - Fotogr. In: Novinky Nitra, Roč. II, č. 8 (2012), s. 4.

MDT : 015(437.622):929
NÁZOV : Kalendár výročí osobností a udalostí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce na rok 2021
PODNÁZOV : Súpis jubilujúcich osobností a udalostí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce
ZOSTAVOVATEĽ : Mgr. Zuzana Mičúchová
ZODP. REDAKTOR : PhDr. Ingrid Meňky, riaditeľka Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre
MIESTO VYDANIA : Nitra
ROK VYDANIA : 2020
VYDAVATEĽ : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre
NÁKLAD : 25 kusov

ISBN 978-80-85143-77-5
EAN 9788085143775